

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK
ANABİLİM DALI

SURİYELİ MÜLTECİ KRİZİ VE KRİZİN KOSOVA'NIN ÜÇ GAZETESİNDEKİ
SUNUMU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ENKELE KRASNIQI

PROF. DR. ÇİLER DURSUN

Ankara, 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK
ANABİLİM DALI

SURİYELİ MÜLTECİ KRİZİ VE KRİZİN KOSOVA'NIN ÜÇ GAZETESİNDEKİ
SUNUMU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ENKELE KRASNIQI

PROF. DR. ÇİLER DURSUN

Ankara, 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK
ANABİLİM DALI

Enkele KRASNIQI

SURYELİ MÜLTECİ KRİZİ VE KRİZİN
KOSOVA'NIN ÜÇ GAZETESİNDEKİ
SUNUMU

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

: Prof. Dr. Çiler Dursun

Tez Jürisi Üyeleri

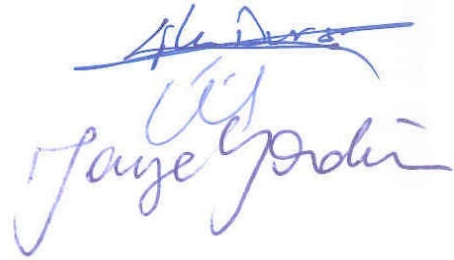
Adı ve Soyadı

İmzası

Prof. Dr. Çiler Dursun

Prof. Dr. Ömer Özer

Prof. Dr. Gamze Yücesan Özdemir

Tez Sınavı Tarihi .....

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(...../...../2.....)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

Enkele" Krasnigi

İmzası

Enkele" Krasnigi

İÇİNDEKİLER

GRAFİK LİSTESİ	iii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ:	vii
1. Giriş.....	1
1. Mülteci Sorunun Arka Planı	2
1.1 Suriye mülteci krizi.....	2
1.2 Avrupa göç krizi	7
1.3 Balkan göç rotası.....	8
2.Yöntem ve yaklaşım	12
2.1 Nitel içerik analizi yöntemi.....	13
2.2 Nicel içerik analizi	14
2.3 Metin analizi için analitik kategoriler	14
2.3.1 Haberlerin ana temalar	14
2.3.2 Termlerin Kullanımı	15
2.3.3 Kaynakların Dağılımı.....	16
2.3.4 Fotoğrafların ve/ya Görsellerin rolü (Fotoğraflar ve Görsellergazetelerde nasıl kullanılmıştır?).....	16
2.3.5 Nüfus akışına ilişkin açıklamalar	17
2.3.6 Suriyeli mülteci krizine ilişkin çözüm önerilerine dair tartışmalar	17
2.4 Veri kaynakları.....	18
3.Koha Ditore (Günlük Zaman) Gazetesi	22
3.1 Haberlerin ana temaları.....	22

3.2 Suriye’den göç eden Suriye halkını tanımlamak için kullanılan terimler.....	31
3.3 Kaynaklar	33
3.4 Fotoğrafların rolü	38
3.5Nüfus akışına dair açıklamalar.....	44
3.6Suriyeli mülteci krizine getirilen çözüm önerileri	47
4.Zëri (Ses) Gazetesi	49
4.1Kapsama alınan temalar.....	50
4.2Suriye’den göç eden Suriye halkını tanımlamak için kullanılan terimler.....	59
4.3 Kaynaklar	62
4.4Fotoğrafların rolü	67
4.5 Nüfus akışına dair açıklamalar.....	72
4.6Suriyeli mülteci krizine getirilen çözüm önerileri	73
5.Kosova Sot (KosovaBugün) Gazetesi.....	77
5.1 Ele alınan temalar	77
5.2Suriyelileri tanımlamak için kullanılan terimler	84
5.3Kaynaklar	87
5.4Fotoğrafların rolü	91
5.5Nüfus akışına dair açıklamalar.....	96
5.6Suriyeli mülteci krizine getirilen çözüm önerileri	98
6. Değerlendirme ve Sonuç.....	101
ÖZET:	110
ABSTRACT:.....	111
KAYNAKLAR	112

GRAFİK LİSTESİ

Grafikler.....Sayfa

- Grafik 1: Koha Ditore tarafından 2015 yılı Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca ele alınan temalar.....29
- Grafik 2: Koha Ditore tarafından, Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde kullanılan etiketler.....38
- Grafik 3: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Koha Ditore'nin kaynakları.....40
- Grafik 4: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Koha Ditore'de kullanılan fotoğraflarda vurgulanan temalar.....45
- Grafik 5: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Koha Ditore'de yer verilen açıklamalar.....50
- Grafik 6: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Koha Ditore tarafından önerilen çözümler.....54
- Grafik 7: Zëri Gazetesinde Ağustos, Eylül ve Ekim 2015' tarihlerinde ele alınan temalar.....58
- Grafik 8: Zëri gazetesi tarafından Ağustos, Eylül, Ekim 2015 tarihlerinde kullanılan etiketler.....68
- Grafik 9: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihleri boyunca Zëri gazetesinde kullanılan kaynaklar.....71
- Grafik 10: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihleri olmak üzere üç ay boyunca Zëri gazetesinde kullanılan fotoğraflarda vurgulanan temalar.....77
- Grafik 11:Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Zëri tarafından gösterilen açıklamalar.....81
- Grafik 12:Ağustos, Eylül ve Ekim 2015'in tarihlerinde Zëri Gazetesi'nde öne sürülen çözüm önerileri.....83
- Grafik 13: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot gazetesinde ele alınan temalar.....90

- Grafik 14: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot gazetesinde kullanılan etiketler.....97
- Grafik 15: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot'ta kullanılan kaynaklar.....99
- Grafik 16: Kosova Sot gazetesinde Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde kullanılan fotoğraflarda öne çıkan temalar.....104
- Grafik 17: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot gazetesinde yer verilen açıklamalar.....109
- Grafik 18: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot gazetesinde önerilen çözümler.....112

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

• Fotoğraf 1: Koha Ditore, 26.08.2015.....	41
• Fotoğraf 2: Koha Ditore, 27.09.2015.....	41
• Fotoğraf 3: Koha Ditore, 22.10.2015.....	41
• Fotoğraf 4: Koha Ditore, 24.08.2015.....	42
• Fotoğraf 5: Koha Ditore, 18.09.2015.....	42
• Fotoğraf 6: Koha Ditore, 21.10.2015.....	42
• Fotoğraf 7: Koha Ditore, 08.10.2015.....	43
• Fotoğraf 8: Koha Ditore, 10.09.2015.....	43
• Fotoğraf 9: Koha Ditore, 11.09.2015.....	43
• Fotoğraf 10: Koha Ditore, 05.09.2015.....	44
• Fotoğraf 11: Koha Ditore, 05.09.2015.....	44
• Fotoğraf 12: Koha Ditore, 27.08.2015.....	45
• Fotoğraf 13: Koha Ditore, 08.09.2015.....	45
• Fotoğraf 14: Koha Ditore, 10.10.2015.....	45
• Fotoğraf 15: Zëri, 25.08.2015.....	70
• Fotoğraf 16: Zëri, 15.09.2015.....	70
• Fotoğraf 17: Zëri, 14.10.2015.....	70
• Fotoğraf 18: Zëri, 23.08.2015.....	71
• Fotoğraf 19: Zëri, 15.09.2015.....	71
• Fotoğraf 20: Zëri, 16.10.2015.....	71
• Fotoğraf 21: Zëri, 27.08.2015.....	72
• Fotoğraf 22: Zëri, 22.09.2015.....	72
• Fotoğraf 23: Kosova Sot, 29.08.2015.....	93
• Fotoğraf 24: Kosova Sot, 17.09.2015.....	93
• Fotoğraf 25: Kosova Sot, 18.10.2015.....	93
• Fotoğraf 26: Kosova Sot, 23.08.2015.....	94
• Fotoğraf 27: Kosova Sot, 14.09.2015.....	94

- Fotoğraf 28: Kosova Sot, 06.10.2015.....94
- Fotoğraf 29: Kosova Sot, 24.08.2015.....95
- Fotoğraf 30: Kosova Sot, 06.09.2015.....95
- Fotoğraf 31: Kosova Sot, 04.10.2015.....95
- Fotoğraf 32: Kosova Sot, 10.09.2015.....96
- Fotoğraf 33: Kosova Sot, 06.09.2015.....96
- Fotoğraf 34: Kosova Sot, 06.10.2015.....96

KISALTMALAR LİSTESİ:

ILAC-Uluslararası Yasal Yardım Konsorsiyumu

DAEŞ- İslam Devleti

BMMYK - Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

IOM- Uluslararası Göç Örgütü

AB- Avrupa Birliği

KLA-Kosova Kurtuluş Ordusu

PDK - Kosova Demokrat Partisi

VV – Özerklik Partisi

LDK- Kosova Demokratik Birliği

STK-Sivil Toplum Örgütleri

YP- Yabancı Politikacı

YP-YerelPolitikacı

BM-Birleşmiş Milletler

UAÖ- Uluslararası Af Örgütü

KH- Kızıl Haç

UK- Birleşik Krallık

1. Giriş

Yoğun bir biçimde 2015 yılından sonra gerçekleşen mülteci göçleri, tüm dünyada olduğu gibi Balkan ülkelerinin gazetelerinde de büyük yer bulmuş, yayınlanan haberlerin ve makalelerin sayısında önemli ölçüde artışa neden olmuştur. Mültecilerin ilgili güncel gelişmeler haberlerde yolundan takik edilmektedir.

Meydana gelen olayların önemine binaen, bu yüksek lisans tezinde “Suriyeli Mülteci Krizi”nin Kosova’nın üç gazetesinde (*Koha Ditore*, *Zeri* ve *Kosova Sot*) nasıl temsil edildiği araştırılmış, bu doğrultuda haberlerin analiz edilmesine odaklanılmıştır. Buradaki amaç Kosova basınındaki üç basılı gazetenin Suriyeli mülteci haberlerinde kendi aralarındaki farkları ve benzerlikleri tespit etmektir. Aynı zamanda de üç gazetelerde arasındaki farklılıklara ve benzerliklere yönelik yapılan analizlerin yanı sıra, analiz bölümünde her gazetenin üç aylık kapsamları da analiz edilmiştir. Söz konusu üç gazetenin ayrı ayrı analizinin tercih edilmiş olmasının nedeni, gazetelerin üç aylık dönem boyunca (Ağustos, Eylül, Ekim - 2015) aralarında ne gibi farklılıkların veya benzerliklerin olduğunu yakından gözlemlemektir.

Aylan Kurdî olayında, çocuğun cansız bedeninin resminin yayınlanması, uluslararası ve yerel birçok medya kuruluşunun dikkatini çekmiş, haber anlatıları bu olayın meydana gelmesiyle birlikte önemli ölçüde değişmiştir. Buradan hareketle, bu olayın gerçekleşmesinden bir ay öncesi (Ağustos), olayın gerçekleştiği Eylül ayı ve sonraki ay (Ekim) içerisinde, her üç gazetede krize yaklaşımda herhangi bir farklılık meydana gelmediğini gözlemlemenin önemli olduğu düşünülmüştür. Yanı sıra, bu tezin örnek dönemi her bir gazete için 1 Ağustos - 31 Ekim 2015 tarihleri arasında değişmektedir.

Mültecilere yönelik medyada yapılan bir tasvir veya temsil biçimi, okurların mültecilere ve bir bütün olarak Suriyeli mültecilere yönelik algılarını etkilemektedir. Bu nedenle, Suriye’deki mülteci krizinin bir Balkan ülkesi olan Kosova’ya nasıl yansıtıldığına odaklanılmıştır. Bu tez mülteci haberlerinin okuyucular üzerindeki etkilerine odaklanmamaktadır. Daha ziyade, mülteci krizine ilişkin belirli sosyal anlamların aktarıcısı ve kurucusu olarak haber metinlerine odaklanmaktadır.

2015 yılında, Avrupa Birliği ülkelerinden sığınma almak amacıyla yüz binlerce göçmenin Avrupa’ya girdiğini göz önünde bulundurduğumuzda, Avrupa ülkelerine ulaşmak için kullanılan en yaygın yol Balkanlar üzerinden transit geçiştir. Böylece, 2015 yılının yaz ve sonbaharından itibaren Batı Balkanlar, Avrupa’ya göç eden mülteci ve göçmenler için

ana rota haline gelmiştir. Yukarıda da bahsedildiği gibi, çalışmanın amacı Kosova’da yayın yapan üç gazetenin Suriyeli mülteci krizine nasıl yaklaştıklarını, aralarındaki farkları ve benzerlikleri tespit etmektir.

Araştırma stratejisinde kriter, Suriyeli mülteci kriziyle ilgili yayımlanan hikâyelerin tespit edilmesine dayanmaktadır. Gazetelere yönelik yapılan içerik analizlerinde, tüm makalelerin içeriklerinde baskın olan temanın tespit edilmesinin yanı sıra, gazetecilerin kullandıkları kaynaklar, kullanılan dil, gazetelerin mültecilerin öyküleri için seçtikleri görseller, mülteci akınında yaşanan artış dair gösterilen nedenler ve son olarak önerilen çözümlerinin analiz edilmesine dayanmaktadır.

Suriye mülteci krizi ilgiliyle ilk bölümünde Suriyeli mülteci krizine nasıl başlatıldığını ve Balkanlardaki görünümüne dair Avrupa göç krizi ve Balkan göç rotası hakkında geri plan bilgisi verilmiştir. İkinci bölümde tezin yöntemi anlatılmaktadır. Bu tezde, kullanılan nitel içerik analizi yöntemine ek olarak nicel içerik analizi yöntemine de yer verilmiştir. Ayrıca metin analiz için oluşturulan analitik kategoriler sergilenmektedir. Üçüncü bölümden itibaren analiz için belirlenen gazetelerin çözümlenmesine geçilmektedir. Dördüncü bölümde Zöri gazetesi ve beşinci bölümde Kosova Sot gazetesi geçilmektedir. Altıncı bölüm değerlendirme ve sonuç bölüm olup burda her üç gazete karşılaştırmalı olarak vurguların bakımından incelenmektedir. Ayrıca gazetelerin mülteci krizi ilgili nasıl bir habercilik yapması gerektiğine dair öneriler de sıralanmaktadır ve aynı zamanda de gelecekte yapılacak araştırmalar için bazı öneriler verilmektedir.

1. Mülteci Sorunun Arka Planı

1.1 Suriye mülteci krizi

Suriye’deki mülteci krizi “günümüzün en acil insani felaketi” olarak adlandırılmaktadır. Suriye’de Arap Baharı’nın bir parçası olarak 2011 yılının Mart ayında hükümet karşıtı gösterilerin başlamasıyla şiddet olayları da patlak vermiştir. Şiddet olayları giderek iç savaşa dönüşerek durum gittikçe daha da kötüleşmiştir. Yarıya çocuk olmak üzere çok sayıda insan ülkelerini terk etmek zorunda kalmıştır. “2011 yılında çatışmaların başlamasından itibaren 470.000’in üzerinde insanın öldüğü ve 1,9 milyon insanın yaralandığı tahmin edilmektedir. Yaklaşık 4,8 milyondan fazla insan ülkesini terk etmek zorunda kalmış, 6,6 milyon kişi ise ülke içerisinde yer değiştirmiştir. Bu rakamlar savaş öncesi nüfusu 21 milyon olan ülkenin yarısından fazlasına tekabül etmektedir.”
(*Ch.Phillips, 2016, s.1*)

Tüm bu çatışmalar Baasçı rejimine karşı başlatılmıştır. Uluslararası Yasal Yardım Konsorsiyumu'na (ILAC) bağlı üye kuruluşlarının hazırladığı Suriye 2017 raporunda açıklandığı gibi, Suriye'deki Baas rejiminin tarihi şu şekilde başlamıştır: “Suriye'nin 1967 yılında İsrail'le yaptığı savaşı kazanması ve Ürdün'deki iç savaşta savaşan Filistinli grupları desteklemek için başarısız bir askeri müdahaleden sonra, Hafız Esad Kasım 1970'te kansız bir askeri darbe ile kontrolü ele aldı. Hemen sonrasında, Suriye'deki devlet kurumlarının yeniden inşası başlatıldı. Devlet başkanlığı sistemi güçlendirdi. Baas Partisi'nin önderliğinde yapılan reformlarda, Halk Meclisi olarak bilinen ulusal bir parlamento oluşturdu. Bu süreç yasaları veto etme, Halk Meclisini feshetme, Meclis devrede olmadığı zamanda yasama yetkisini kullanma, ulusun çıkarlarını korumak veya ulusal güvenlik için gerektiğinde tek başına kararlar almak gibi Devlet Başkanına geniş yetkiler sağladı. 1973 Anayasası ayrıca Baas Partisi'ne Suriye devletinde bugün de olduğu gibi lider bir rol üstlenme olanağı sağladı”(ILAC, s.24).

“Suriye 2017” raporunda daha detaylı bir biçimde açıklandığı gibi, 1970'lerin sonunda Baasçı rejime karşı silahlı ve barışçı muhalefet biçimleri büyümeye başladı. Müslüman Kardeşler'in çeşitli unsurları İslami bir devlet kurmak için silahlı mücadele başlatırken, Suriye Barosu, yerel barolar ve diğer benzer meslek kuruluşları daha barışçıl muhalefet biçimlerini takip etti.“Baasçı rejime karşı ayaklanma Şubat 1982'de Müslüman Kardeşler'in Hama kentinde büyük bir ayaklanma başlatması ile doruk noktasına ulaştı. Binlerce Suriye askeri şehri kuşattı. Sürekli hava ve tank bombardımanı kentin birçok yerini molozlara büründürdü ve on binlerce sivil hayatını kaybetti. Bu da çalkantının ve Baasçı hükümete karşı yapılan şiddetli muhalefetin etkin bir şekilde sona erdirilmesine neden oldu. Bu raporun hazırlanması için yapılan röportajlarda, Suriye tarihinin 34 yıl önceki bu karanlık bölümünün Suriye toplumu üzerinde kalıcı bir baskı bıraktığı açıkça görülmektedir.” (ibid, s.25). Benzer şekilde, rapor Baas partisine karşı ortaya çıkan muhalefetin Şam Baharı'nı düzenleyen birkaç sivil toplum örgütünün gerçek demokrasinin kök salması için artan çağrılarının, belirleyici bir siyasi açıklık dönemine nasıl yol açtığını da anlatmaktadır. Ancak, bu çok uzun sürmedi. Raporun gösterdiği üzere, hükümet Ağustos 2001'de STK'ların reform çağrıları yapmalarını yasaklayarak önde gelen birçok aktivisti hapse attı. 2005 yılında, yaklaşık 81 yargıç açığa alındı.

Suriye'deki muhalefet güçleri ilk başta Tunus ve Mısır liderlerini deviren benzer gösterilerden ilham alarak rejim güçlerine reform çağrılarında bulduklarında, Suriye'deki çatışmalar zaten çoktan başlamış haldeydi. Suriye'deki muhalefet süreci ve protestolar Tunus ve Mısır'daki gibi sonuçlanmadı, “Mart 2011'de Daraa'da güvenlik

güçlerinin okul duvarlarına devrimci sloganlar yazdıkları için bir grup genci tutuklamasından sonra, küçük protestolar patlak verdi. Ekonomik şikâyetler, sosyal adaletsizlikler ve politik baskılar nedeniyle gösteriler büyüdü ve kısa sürede genel hükümet karşıtı protestolara dönüştü. Protestolar, “Arap Baharı” sırasında bölgedeki diğer rejimlerin devrilmesinden sonra korku kültürünün ortadan kalkmasına neden oldu. 18 Mart 2011’de güvenlik güçleri protestoculara karşı gerçek mermiler kullandı. Rejim yetkililerinin baskıları protestoları daha da artırdı. Mart ayının ortasına kadar Suriyeliler ülkenin bütün büyük şehirlerinde gösteri yapıyorlar ve yeni oluşturulan Yerel Koordinasyon Komiteleri ve sosyal medya aracılığıyla örgütleniyorlardı”(ILAC, 2017, s.27).

Hükümetin protestoculara yönelik şiddetli baskısı 2011 baharı boyunca devam etti ve daha da kötüye gitti. Christopher Phillips’in “Suriye için Savaş” kitabında açıkladığı gibi, “Rejim sinsi ve acımasız taktikler uyguladı. On binlerce insan tutuklanır ve işkenceye maruz kalırken, kadın protestocular Şebbiha isimli rejim haydutlarının cinsel tacizine maruz kaldıklarını bildirdiler. (Ch.Phillips, 2016, s.1) Öte yandan, muhalefet özellikle ülkenin daha yoksul bölgelerinde hızla büyüdü ve Esad’ın devrilmesini talep etti. “Şam’ın müreffeh kent merkezleri ve ticari başkent olan Halep, nispeten sessiz kaldı ve Esad yanlısı büyük protesto gösterileri düzenlendi. Ve böylece “2011 yazının sonunda rejim yanlıları ve isyancılar arasındaki çatışmalar olağan bir hale gelerek iç savaşı doğurdu” (*ibid s.1*)

Bununla birlikte, daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse, “Suriye İç Savaşı”ndaki paydaşlar geniş bir şekilde dört gruba ayrılabilir: rejim güçleri, muhalif isyancılar, yabancı güçler ve cihatçı islamcılar.” (H.Khan ve W.Khan, 2017, s-2).

devirmek için muhalefeti desteklemektedir. Batı, Esad'ı istifaya çağırmış ve Suriye'nin demokratikleştirilmesini istemiştir.

Makale aynı zamanda rejime ve muhaliflere karşı ve aslında kendisi dışında kalan diğer herkesle savaşan İslam Devleti örgütünün ne olduğunu da açıklamaktadır. “Suriye Ordusu, ülkenin çeşitli bölgelerinde İslam Devleti'ne karşı savaşmış ve İslam Devleti'ni Mart 2016'da antik kent olan Palmira'dan temizlemiştir”(*H.Khan ve W.Khan 2017, s-10*). Öte yandan, İslam Devleti örgütünün isyancı gruplara ve hatta kendisine rakip olan diğer cihatçı gruplara karşı da savaştığı açıklığa kavuşturulmuştur. Bunun nedeni, İslam Devleti örgütünün lideri Ebu Bekir El Bağdadi'ye bağlılık yemini etmeyen herkesin düşman olarak görülmesidir. İslam Devleti örgütü herhangi bir ülke tarafından açıkça desteklenmemekte, ancak Suudi Arabistan ve Katar'ın maddi olarak desteklediği bilinmektedir. Bununla birlikte, makale ayrıca İslam Devleti örgütünün ana gelir kaynaklarının Suriye ve Irak'ta ellerinde bulundurdukları topraklardan alınan vergiler ve diğer kaynaklar olduğunu da belirtmektedir.

Dolayısıyla, “Suriye hükümeti, muhalif isyancılar, yabancı güçler ve cihatçı İslamcılar Suriye bataklığının mimarları haline gelmiştir. Savaş, yıkıcı sonuçlara yol açmıştır.”(*ibid, s-2*)

Öte yandan, “Suriye için Savaş” kitabında Christopher Phillips'in dediği gibi, “Savaşın başlamasından beş yıl sonra Suriye parçalanmıştır. Devlet Başkanı Beşar Esad, rejimi, güneydeki Suwaida'dan başkent Şam, Humus, Hama merkez şehirleri ve sahil şeridi boyunca uzanan yoğun nüfuslu bölgeleri elinde tutmuş, ancak doğu, kuzey ve güneydeki büyük yerlerin kontrolünü kaybetmiştir. Kuzey sınır boyunca, Suriye'de bulunan Kürt kuvvetleri (PYD ve Suriye Kürt Ulusal Konseyi) ilan ettikleri üç kantonu yönetirken, Irak'ta kurulan ve bir cihatçı örgüt olan Irak ve Suriye İslam Devleti (İŞİD) örgütü doğunun birçok bölgesini kontrolü altına aldı. Güneyde ve kuzeyde bazıları laik – seküler, ancak çoğunluğu İslamcı olmak üzere farklı muhalif güçler küçük bölgeleri kontrol altında tutmaktadır.”(*Ch. Phillips, 2016, s.1*)

Suriye'de bir iç savaşa neden olan çatışmaların sonucu olarak birçok Suriyeli Suriye içinde veya uzaktaki diğer ülkelere göç ederek evlerini terk etmek zorunda kalmıştır.“4,8 milyondan fazla Suriyeli mülteci Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır başta olmak üzere bölgenin çeşitli ülkelerine göç etmişlerdir. Türkiye 2,7 milyon Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapmaktadır ve bu rakam dünyada göç alan Suriyeli sığınmacılardan daha fazladır. Lübnan, ülkedeki her beş kişiden birine karşılık gelen yaklaşık 1 milyon Suriyeli

mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Ürdün’de nüfusun yaklaşık %10’una denk gelen 655.675 Suriyeli mülteci bulunmaktadır. Hâlihazırda ülke içinde yerlerinden edilmiş 3,1 milyon insanın olduğu Irak’ta yaklaşık 228,894 Suriyeli mülteci bulunurken, Mısır 115,204 Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapmaktadır.”(*Amnesty International, 2016*).

Ayrıca, Uluslararası Yasal Yardım Konsorsiyumu (ILAC) üye kuruluşlarının hazırladığı “Suriye 2017” raporunda, 2016 yılında, yarısı çocuk olmak üzere Suriye’de yaklaşık 13,5 milyon insanıyardıma ihtiyacı olduğu tahmin edilmektedir. Sağlık hizmetlerine erişimin olmaması ve ilaç kıtlığı büyük bir sağlık sorununa yol açmıştır. Yetersiz gıda, ekmeğe desteğinde yaşanan kesintiler, ciddi bir beslenme yoksunluğuna yol açmış haldedir. Yanı sıra, 2015’te çocukların % 50’den fazlasının okula gidemediği tespit edilmiştir.

1.2 Avrupa göç krizi

2015 döneminin başında “anavatanlarından kaçan insan sayısı, II. Dünya Savaşı’ndan bu yana en yüksek zirveye ulaşmıştır. Bu olay, açıkça bir “insan hakları krizi” olmasına rağmen “mülteci krizi” olarak tanımlanmıştır (*B.Bello, 2016, s.4*).

2015 yılında ve izleyen dönemlerden sonra “Benzeri görülmemiş sayıda göçmen ve sığınmacı deniz yoluyla Avrupa kıyılarına gitmiştir. 2015 yılının Kasım ayının ortasına kadar, 800.000’den fazla kişi İtalya ve Yunanistan’a ulaşmış, nispeten daha az sayıda kişi ise İspanya ve Malta’ya gitmiştir. BMMYK’ya (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) göre göçmenlerin %84’ü Suriye’lilerden oluşmaktadır. Yanı sıra, Afganistan, Eritre, Somali ve Irak kökenli çok sayıda insanın da göçmen olarak başka ülkeler gittiği tespit edilmiştir. Mülteciler çatışma, yaygın şiddet, güvensizlik veya baskıcı hükümetler ile karşı karşıya kaldıkları”(*Humans Rights Watch, 2015 s.1*) için göç etmek zorunda kalmıştır.

Avrupa’daki mülteci sayısının artmaya başlaması, diğer bir deyişle Avrupa göç krizi, Akdeniz veya Güney doğu Avrupa’dan gelenlerle ortaya çıkmıştır. Bu rotalar üzerinden seyahat etmek çok fazla felakete neden olmuş, Avrupa’ya ulaşmak için çabalayan binlerce insan boğularak ölmüştür. “Akdeniz, dünyanın en ölümcül göç yolu haline gelmiştir. Uluslararası Göç Örgütü’ne (IOM) göre, 10 Kasım 2015 tarihi itibariyle 3.455 kişi AB’ye ulaşmaya çalışırken denizde boğularak hayatını kaybetmiştir. Bu sayı 2014 yılında ölen 3.149 kişiyi aşmış haldedir. 2105’teki söz konusu ölümler Ege Denizi’ndeki mülteci ölümlerini de kapsamaktadır. Uluslararası Göç Örgütü, Ege Denizi’nde 512 ölüm vakasının meydana geldiğini bildirmiştir. Bu sayı geçen yıl meydana gelen 73 ölüm vakasından fazladır.” (*Humans Rights Watch, 2015 p.5*).

Tablo- "AB: 2015 yılında Akdeniz'de meydana gelen ölümler"

	Doğu Akdeniz Rotası (Yunanistan)	Merkezi Akdeniz Rotası (İtalya)
2015 göçmen sayısı	885,400	154,000
2015 ölüm vakası	806 (0,1 %)	2,869 (1,9 %)

Kaynak: Frontex ve IOM (Uluslararası Göç Örgütü).

Yukarıda açıklandığı gibi, Suriye'deki iç savaşın uzun bir süredir devam etmesinden dolayı, çok sayıda mülteci ve göçmenin Avrupa ülkelerine ulaşmak için umutsuz çabalar sarf ederken ölmeleri ve çok sayıda kişinin Avrupa ülkelerine gelmesiyle Avrupa mülteci krizi baş göstermiştir. Mülteci krizi 2015 yılında dünyanın özellikle de Avrupa'nın gündemine girmeye başlamıştır. "2014 yılında, AB ülkelerindeki sığınmacı sayısı 627.000 iken, 2015 yılında bu sayı 1,3 milyona yükselmiştir. 2015 yılında 28 AB ülkesine ilk kez yapılan sığınma başvurusu sayısı 1.26 milyon olmuştur (bu sayı 2014 yılında 563.000'dir, Eurostat 2016). Sadece Suriye'den ilk kez yapılan sığınma başvuru sayısı 363.000'e yükselmiştir. Bu sayı toplam başvuru sayısının %29'una tekabül etmektedir."(*B.Bello, 2016, s.5*).

Sığınmacılar çoğunlukla savaştan etkilenen ülkelerden gelmektedir. "Suriyeliler, gerçekten de Avrupa'nın en büyük sığınmacı grubu olmuştur. 2015 yılında, genç mülteciler ilk kez yapılan sığınma başvurularının % 83'ünü oluştururken, 28 AB ülkesindeki her 5 sığınmacıdan 4'ü 35 yaşın altındadır. 90.000'den fazla refakatsiz çocuk (18 yaş altı) 28 AB ülkesinden birine sığınma talebinde bulunmuştur"(*ibid s.5*).

Son iki yılda, özellikle Ortadoğu, Afrika ve diğer ülkelerden olmak üzere savaş ve yoksulluktan etkilenen ve ülkelerini terketmek zorunda kalarak Avrupa ülkelerine sığınma talebinde bulunan mültecilerin sayısı önemli ölçüde artmıştır

1.3 Balkan göç rotası

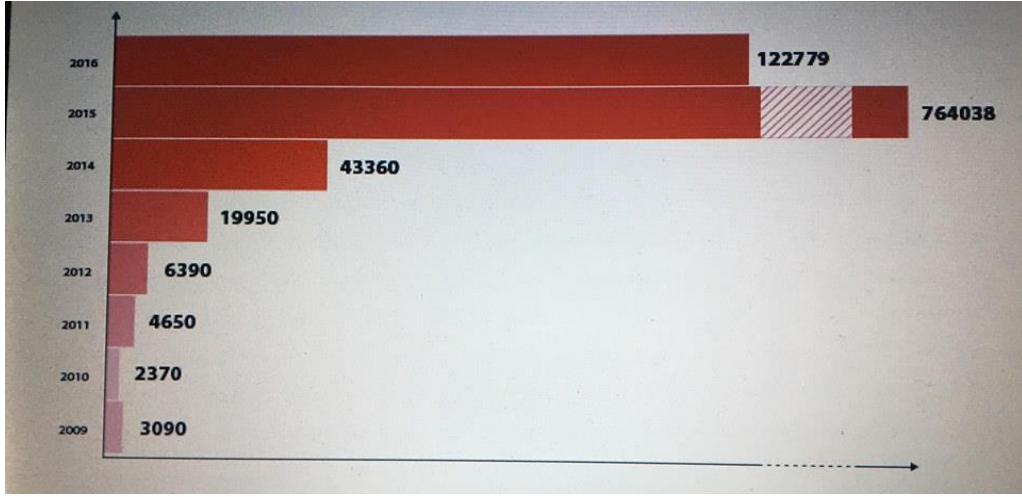
Batı Balkanlar, 2015 yılında yüz binlerce göçmenin AB ülkelerine iltica etmek amacıyla kullandıkları güzergâhın en önemli geçiş rotası haline gelmiştir. "Stratejik ve jeopolitik

konumundan dolayı Batı Balkanlar, AB'ye giden ana göç yollarının en önemlilerinden bir haline gelmiştir. Özellikle Afganistan, Pakistan, Filistin, Suriye, Somali ve Kuzey Afrika başta olmak üzere, artan sayıda mülteci ve göçmen, Türkiye ve/veya Yunanistan üzerinden gelmekte ve “Batı Balkan rotası” olarak bilinen bölgeyi kullanarak transit geçiş yapmaktadır.” (UNHCR, 2013, s.2). Çok sayıdaki mülteci Almanya, Avusturya ve İsveç gibi ülkelere ulaşmak için Yunanistan, Makedonya, Sırbistan ve Macaristan (Batı Balkan ülkeleri) üzerinden transit geçiş yapmaktadırlar.

Almanya Şansölyesi Angela Merkel'in 2015 yılında mültecileri Almanya'ya kabul etmesi nedeniyle, 2015 baharında, Balkan ülkeleri üzerinden Avrupa'ya ulaşmaya çalışan mülteci ve sığınmacıların sayısı hızla artmaya başlamıştır. Dolayısıyla bu dönemde (2015 yılında) Batı Balkan ülkeleri sınırlarından 766.038 yasadışı sınır geçişi tespit edildiği bildirilmiştir.” (Frontex, s.19.). Frontex bunun yanı sıra, Nisan 2015'ten sonra Yunanistan'a gelenlerin artmasının bir sonucu olarak bölge dışından gelen göçmenlerin sayısının Temmuz ayında belirgin bir şekilde arttığını ifade etmiştir. “Bu artış, zamansal olarak, eski Makedonya Yugoslav Cumhuriyeti'nin, Macaristan hükümeti tarafından Sırbistan'dan gelen düzensiz göç akımını engellemeye yönelik aldığı tedbirler çerçevesinde, 72 saatlik bir yasal geçiş süresine ve toplu taşımaya izin veren İltica Yasası'nda yapılan değişikliklerle ve Almanya hükümetinin iltica hakkının üst sınırının bulunmadığına dair yayınlandığı deklarasyon ile de çakışmaktadır.” (Frontex, 2016, s.19)

Frontex ajansına göre, 2015 döneminde, Balkan rotası üzerinden geçiş yapan mülteci ve sığınmacı sayısında artış olmuştur. Almanya, Avusturya, İsveç gibi ülkelere gidebilmek için Balkan ülkeleri üzerinden transit geçiş yapan yüz binlerce mülteci ve sığınmacının oranlarında önceki yıllara göre (2012, 2013, 2014) oldukça ciddi bir artış yaşanmıştır.

Şekil- “Batı Balkanlar güzergâhındaki yasadışı sınır geçiş rakamları”

(Kaynak: FRONTEX web sitesi)

Yukarıda bahsedildiği gibi, Batı Balkan rotası üzerinden geçiş yapan “başlıca uluslar Suriyeliler ve Afganlardır.” (Frontex, 2016, s.19)

2015 AB Toplamı Batı Balkan Rotasının Oranı

	2014	2015		%yıllık artış
Toplam	43.357	764.038	1.662	42%
Belirtilmemiş	153	556.258	363.467	73%
Suriye	7.230	90.065	1.130	12%
Afganistan	8.342	53.237	538	7%
Diğer	27.542	64.478	134	8%

Tablo-Batı Balkan rotası üzerinden yasadışı sınır geçişleri yapan başlıca milletler. (Kaynak: Frontex)

Yukarıda açıklandığı gibi, 2015 baharı boyunca, Balkan ülkeleri üzerinden gelen mülteci ve sığınmacıların sayısı hızla artmıştır. Angela Merkel'in aldığı karar sonucu Almanya kapılarını mültecilere açarak önemli bir rol oynamıştır. Bu durum AB ve Balkan ülkelerinin mültecileri kabul etmesinde teşvik edici olmuştur. Başlangıçta Balkan ülkeleri sınırlarını açmış, ancak sınır kapılarında mülteci ve sığınmacı sayısında yaşanan ciddi artış nedeniyle sorunlar yaşanmaya başlanmış ve bunun sonucu Batı Balkanlar'da gerginlik ve çatışmalar baş göstermiş. Bu nedenle, “mülteci ve göç dalgası Balkanlar'da şiddetli tartışmalara neden olmuştur. Bölgenin yakın tarihinde ortaya çıkan etnik çatışma ortamı, kötü ekonomik durumların varlığı ve zayıf kurumsal kapasiteler bakımından endişelerin meydana gelmesine neden olmuştur.”(*S.Serbos ve Z.İlievski, 2016, s.14-15*).

Bu nedenle, 2015 döneminde, yüzlerce göçmen AB ülkelerine iltica etmek amacıyla Avrupa'ya gitmeye çalışırken, Balkanlar'da transit olarak kullanılan Batı Balkanlar rotası önemli bir konuma sahip olmuştur. Haklı olarak, “Bu bölgedeki iyi komşuluk ilişkileri kırılğan olup, geçmiş ihtilaflar nedeniyle mevcut olan gerginlikler kolayca yeniden alevlenebilirdi.” (*ibid, s.7*).

Zoran Ilievski ve Sotiris Serbos'un “AB'nin krize ilişkin algıları ve Yunanistan, Makedonya ve diğer Balkan devletleri arasındaki ilişkiler üzerindeki etkisi” isimli makalelerinde açıklandığı üzere, Balkanlarda Türk-Yunan, Yunan-Makedon ve Sırp-Hırvat ilişkileri bakımından üç taraflı bir gerginlik söz konusudur. Bu nedenle, “Her üç ikili ilişki grubu”, Merkel ve “Orban” doktrinleri arasındaki bölünmeleri yansıtmaktadır”(*S.Serbos ve Z.İlievski, 2016 s.5*).

Böylelikle, mülteci ve göç krizi Balkanlarda siyasi ve toplumsal bölünmelerini ortaya çıkarmış ve geçmişten gelen ve henüz çözülmemiş çatışmaların fitilini yeniden ateşlemiştir. Bölgenin, göçmen krizi sonrasında siyasi anlaşmazlıklara karşı duyarlılığı, Eylül 2015'te küçük bir “ticaret savaşına” dönüşen Hırvatistan ile Sırbistan arasındaki sınır anlaşmazlığının hızlı bir şekilde yeniden yükselmesiyle görünür olmuştur. Anlaşmazlık, Hırvatistan ile Sırbistan arasında uzun süren ve zorlu geçen uzlaşma sürecini riske atmıştır. Anlaşmazlık fiili olarak, Macaristan'nın sınırını kapatmaya karar verdiğinde başlamıştır. Mülteciler ve göçmenler Hırvatistan sınırına dayandığında, Hırvatistan, Sırbistan'ı sınırlarını kapatmasından dolayı “büyük göçmen dalgasını daha da kötüleştirmek”le suçlamıştır. Buna cevaben Sırbistan, Hırvatistan'dan gelen ticari mal akışını durdurmuş, Hırvat mallarının ülkeye girişini

yasaklamıştır. Hırvatistan ise aynı şekilde tüm Sırp taşıtlarına ve yolcularına benzer bir yasakla yanıt vermiştir (*S.Serbos ve Z.İlievski, 2016, s.15*).

Öte yandan, Balkan İnsan Koridoru raporunda da açıklandığı gibi, diğer ikili gerginlik, 2015 yılının sonuna doğru yoğunlaşan Makedonya ve Yunanistan arasındaki anlaşmazlıkları içermektedir. Kasım ayında, Makedonya, Hırvatistan ve Sırbistan'dan sonra Slovenyada Suriye, Irak ve Afganistan'dan gelen mültecilere sınır girişlerini kısıtlama kararı almıştır. Bu karara, Makedonya-Yunanistan sınırında dikenli bir tel koridorunun inşa edilmesi eklenmiştir. Bu nedenle, sınırların kapatılması çok sayıda göçmenin Yunanistan'ın Idomeni kasabasında birikmesine neden olmuştur. Karar, Makedonya'yı mültecilere karşı yükümlülüklerinden kaçınmakla suçlayan Yunan hükümetinden sert eleştiriler almıştır.

Yanı sıra, bu iki Batı Balkan ülkesi arasında meydana gelen “küçük” gerilimlerden sonra, Makedonya, göç yolu olan Balkan rotası üzerindeki sınırlarını ve Yunanistan sınırını tamamen kapatarak krizin daha da büyümesine neden olmuştur. İlerleyen zamanda söz konusu kriz, “Makedon polisinin Idomeni yakınındaki sınır tellerini yıkmak amacıyla organize bir göçmen girişimini engellemek için göz yaşartıcı gaz ve ses bombası kullanması, birçok göçmen ve polis memurunun yaralanmasına neden oldu. Nisan ayında kriz doruğa ulaştı.”(*ibid, s.19*). Bunun üzerine, “Yunan hükümeti tarafından, Makedon hükümetinin gerçekleştirdiği sınırdaki şiddeti kınayan sert demeçler verildi.” (*ibid, s.20*). Yunanistan Başbakanı Alexis Tsipras, Makedonya'nın bu şiddet eylemleriyle Avrupa'yı utandırdığı demecini verdi. “Bu gelişmeler, mülteci ve göçmen krizini daha da kötüleştirirken, Makedonya ile Yunanistan arasındaki hâlihazırda kırılğan ikili ilişkileri olumsuz yönde etkiledi.”(*ibid, s.20*).

Balkan ülkelerindeki bütün bu gerilimler, Macaristan'ınSırbistan ile olan sınırına dikenli tellerin örülmesiyle başlamış ve bu durum Sırbistan, Makedonya ve diğer Balkan ülkelerindeki mülteci krizini daha da derinleştiren bir hal almıştır.

2.Yöntem ve yaklaşım

Çalışma, Kosova'da yayınlanan Koha Ditore, Zeri ve Kosova Sot isimli üç gazetenin Suriyeli mülteci krizine ilişkin yayınlarında aralarındaki farklılıkları ve benzerlikleri tespit etmeye yönelmektedir. Yanı sıra çalışma, gazetelerin kapaklarındaki ana tema, kullanılan terimler, kullanılan dil, hangi kaynakların kullanıldığı, Suriyeli mülteci krizine ilişkin yayınlanan hikâyeler için tercih edilen görseller, mülteci akışına ilişkin yapılan

açıklamalar ve önerilen çözümler başta olmak üzere, temel araştırma sorularına dayanmaktadır. Söz konusu üç gazetenin üç ay boyunca (Ağustos, Eylül, Ekim - 2015) içerik ve kapsamlarının ayrı ayrı tanımlanması ve incelenmesi amacıyla nitel ve nicel metin çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır.

Tezin kapsamı için yöneltilen sorular, araştırmayı Kosova'nın basılı üç gazetesinde Suriyeli mülteci krizinin nasıl ele alındığını araştırmaya sevk etmiştir. Bu tezde kullanılan nitel içerik analizi yöntemine ek olarak, nicel içerik analizi yöntemine de yer verilmiştir. İstatistiksel yüzdelerle dayanarak niceliksel içerik analizi ile gazetelerdeki metinlerde bulunan daha derin anlamlar, temsil biçimleri, tematik yönler ve bir bütün olarak yapısalılıkları üzerine yoğunlaşan nitel içerik analizi yöntemi de uygulanmaya çalışılmıştır.

2.1 Nitel içerik analizi yöntemi

Bu çalışma, seçilen üç gazetenin metinlerinin daha derin yapılarını yakalamaya yoğunlaşan nitel içerik analizine dayanacaktır. “Nitel içerik analizi, metin verilerini analiz etmek için kullanılan çok sayıda araştırma yönteminden biridir. Nitel içerik analizi kullanılarak yapılan araştırma, içeriğe veya bağlamsal anlama dikkat edilerek dilin özelliklerine odaklanır”(H.Hsieh ve S.Shannon, 2005 s.3). Bu nedenle, nitel içerik analizi, “Metin ile metnin olası okuyucu kitlesi arasındaki ilişkiyi inceleyerek, medya metinlerinin polisemik (çok anlamlı) olduğundan hareketle, farklı okuyuculara farklı anlamlar ifade etmeye açık olması düşüncesine dayanır. Dolayısıyla, metinlerin olası anlamını okuyucu kitlesi açısından belirlemeye çalışır. Bundan dolayı önemli bir yöntemdir. Yalnızca metne değil, aynı zamanda metnin olası okuyucu kitlesine, araç ve bağlamsal faktörlere dikkat etmektedir.” (J.Macnamara, 2005, s.5).

Bu araştırma için seçilen üç gazetenin Suriyeli mülteci krizine yönelik makalelerinin kopyaları Kosova'nın Priştine ilinde bulunan Kosova Ulusal Kütüphanesi ve Kosova'nın Mitrovica kentindeki Latif Berişa Kütüphanesi'nden alınmıştır. Tüm makaleler araştırmanın başında okunmuştur. Suriyeli mülteci krizine yönelik tüm makalelerin derlenmesi tamamlandığında, veriler her gazete için altı elektronik tabloya aktarılmış ve manuel olarak analiz edilmiştir. Koha Ditore, Zeri ve Kosova Sot gazetelerinden toplam 341 makale bulunmuştur. Bunlar; Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olmak üzere 2015 yılına aittir. Konuya ilişkin elde edilen 341 makale analiz edilmiştir.

2.2 Nicel içerik analizi

Yukarıda belirtildiği gibi, bu tez için nicel içerik analizine de yer verilmiş olup, bu yöntemle istatistiksel yüzelere ulaşılmıştır. Buna göre, “Nicel içerik analizi, konular veya temalar üzerinden konuya ilişkin bahsetme hacmi, bağlamdaki anahtar kelimelerle belirlenen “mesajlar” (KWIC), medya içeriğinin dolaşımı (hedef kitlenin erişim yüzdesi) ve içeriğe dair tekrar - sıklık gibi göstergeler üzerinden medya içeriği hakkında veri toplanmasıdır.” (*J.Macnamara, 20015, s.4*). Bu nedenle, gazete metinlerinin daha derin yapılarının incelenmesinin yanı sıra, nitel içerik araştırması, nicel içerik analizi ile daha da pekiştirilmiştir. Belirtildiği gibi bu analiz, yüzde hesaplayıcı web ortamlarından elde edilen istatistiksel verilere dayanmaktadır.

Nicel verilerin, gazeteler arasındaki farklılıkları veya benzerlikleri analiz etmede faydalı olmasının yanı sıra, “nicel içerik analizi bilimsel yöneme uyarlanabilir ve güvenilir bulgular üretebilir. Nitel içerik analizini bilimsel güvenilirlikle yapmak zordur ve belki de imkânsızdır. Ancak, metinlerin nitel analizinin yapılması; daha derin anlamların ortaya çıkartılması ve hedef kitle tarafından yapılan olası yorumların anlaşılması yönüyle ve bir bütün olarak medya içeriğinin analiz edilebilmesi nihai amacının gerçekleştirilmesi açısından gereklidir. Bu yüzden bu iki yöntemin birleşik araştırma için en ideal yaklaşım gibi görünmektedir.” (*ibid s.5*). Söz konusu iki yöntemin önemi nedeniyle, bu tez araştırmasında her iki yöntem de kullanılmıştır.

2.3 Metin analizi için analitik kategoriler

2.3.1 Haberlerin ana temalar

Bu analizin önemli bir kısmı, makalelerin kapsamında ne tür temaların kullanıldığını bulup açığa çıkartmaktır. Çünkü kapsamda kullanılan temalar aracılığıyla mülteci konusu olumlu ya da olumsuz bir şekilde sunabilmektedir. Olumlu yönde sunulan temalar, mültecilerin ev sahibi ülkelerdeki başarı öyküleri veya genellikle bireysel öykülere veya mültecilerin maruz kaldıkları acılara odaklanan insani konular gibi temalar olmuştur. Bu tür tema ve konular önemleri nedeniyle büyük ölçüde olumlu olarak sınıflandırılmıştır. Diğer yandan, olumsuz olarak değerlendirilebilecek temalar ise genellikle, kültürel, ekonomik, güvenlik veya sağlıkla ilgili konularda, mültecilerin oluşturduğu tehditleri vurgulayan tema ve konular olarak nitelendirilebilir. Buna ek olarak, politik konular veya insan hakları gibi temalardan bazıları içeriğe bağlı olarak olumlu veya olumsuz olarak nitelendirilebilmektedir.

Yanı sıra, ele alınan temalarla ilgili olarak, Suriyeli mültecilere özel olarak odaklanan haberlerde, Suriyeli mültecilerin maruz kaldıkları zorlu yaşam koşulları, yaşanan ekonomik, sosyal ve kültürel adaptasyon zorlukları, çekilen acılarla ilgili bireysel hikâyeler, savaş ve çatışma ortamlarından kaçma çabaları, anavatandan AB ülkelerine uzanan yolculuklar ile ilgili hikâyeler, *insani temalar* olarak sınıflandırılmıştır. Buna ek olarak, mültecilerin ev sahibi ülkelere entegrasyonu ve evrensel insan hakları açısından mülteciler için daha çok sığınma, barınma ve yaşam hakkını savunan ifade ve yazılar, insani temalar olarak sınıflandırılmıştır.

2.3.2 Termlerin Kullanımı

Suriye halkına yönelik haberlerin yapılması sırasında hangi terimlerin kullanıldığı önem arz etmektedir. Hangi terim veya kelimeleri kullandığınız ve/ya kullanmak zorunda olduğumuz önemlidir. Çünkü bu, mültecilere uluslararası hukuk dolayısıyla sağlanan korumayı göstermektedir. BMMYK'nın bir makalesinde, kullanılan terimlerin, kavramların veya etiketlerin anlam ikiliklerine yol açtığı vurgulanmaktadır. Bu makalede söylendiği üzere, “mülteciler” veya “göçmenler” gibi terimler, kamuya açık tartışmalarda ve medyada sıklıkla kullanılmaktadır. Bu “iki terim farklı ve ayrı anlamlara sahiptir. Bu terimler arasında farklar bir kafa karışıklığının ortaya çıkmasına neden olmakta veya bir kavram karmaşasının yaşanmasına yol açmaktadır. Bu iki terim kitleleri için sorunlara yol açmaktadır.”(A.Edwards, 2016).

Buna göre, “Mülteciler, silahlı çatışma veya zulümden kaçan insanlardır. Durumları o kadar tehlikeli ve dayanılmazdır ki, yakındaki ülkelerde güvenlik arayışı içinde olmak üzere ulusal sınırların ötesine geçerler ve bu nedenle uluslararası alanda “mülteciler” olarak tanımlanırlar. Gittikleri yerlerde veya buldukları ülkelere kalıcı olarak kabul edilirler, çünkü evlerine dönmeleri çok tehlikelidir. Bu yüzden başka yerlere / ülkelere sığınmaları gerekir. Mülteciler, sığınma taleplerinin reddi durumlarda, potansiyel olarak ölüm tehlikesi ile karşı karşıya kalan insanlardır.” (*ibid*).

Öte yandan “Göçmenler doğrudan bir zulüm veya ölüm tehdidi nedeniyle değil, iş bulmak ya da bazı durumlarda eğitim, aile birleşimi veya başka nedenlerle yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla başka ülkelere gitmeyi tercih etmektedirler. Güvenli bir şekilde eve geri dönemeyen mültecilerin aksine, göçmenler geri dönmek için böyle bir engelle karşı karşıya kalmamaktadır. Eve dönmeyi seçerlerse kendi devletlerinin koruması altında yaşamaya devam ederler.”(*ibid*).

BMMYK'nin söz konusu makalesi, savaş veya zulüm yüzünden ülkelerinden ayrılan ve uluslararası sınırları geçen insanları anlatmak için "Mülteci" terimini kullanabileceğimizi veya bu insanlara "mülteci" denilebileceğini ileri sürmektedir. Öte yandan "Göçmen" terimi mültecinin yasal tanımına dâhil edilmeyen nedenleri tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu nedenle kullanılan terimler Suriye halkı için önem arz etmektedir. Çünkü bu terimler yasalar ve sahip olunan hakları işaret ederler. Dolayısıyla bu insanlara yönelik kullanılacak terim ve etiketlerin seçimi bu yüzden önemlidir.

2.3.3 Kaynakların Dağılımı

Gazetecilikte bilgi kaynakları tartışılmaz derecede önemlidir. Kaynaklar kamuoyuna bilgi sağlayan bir yazının vazgeçilmez unsurlarıdır. Bir olayın veya olgunun gerçek veya dengeli bilgisi kaynaklar olmadan kamuoyuna verilemez. Çünkü yazıyı okuyucular açısından güvenilir kılan, okuyucuların kaynaklara dair duyduğu veya duyacağı güvendir. Bu nedenle, iyi bir yazı veya haber okuyuculara bilgi kaynakları sağlamalıdır. Kaynaklar gazetecinin okurun güvenini yazı yoluyla elde edebilmesinin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, gazetelerine aldıkları konuya ilişkin en sık kullandıkları kaynaklar hangileridir? Sunulan habere ilişkin kaynaklar mültecilerden, yerel siyasetçilerden ya da dış politikacıardan mı edinilmiştir? Vatandaşlar, STK'lar veya bir bütün olarak toplum / toplumsal yapı sunulan habere ilişkin olarak kaynaklara dâhil edilmiş midir? Gibi sorular önem arz etmektedir. Bu nedenle medyada kullanılan bilgi kaynaklarının önemini göz önünde bulundurduğumuzda, yukarıda sorulan soruların bu yüksek lisans tezi için ne kadar elzem olduğu kolayca anlaşılabilir.

2.3.4 Fotoğrafların ve/ya Görsellerin rolü (Fotoğraflar ve Görsellergazetelerde nasıl kullanılmıştır?)

Fotoğraflar tıpkı kelimeler gibi kamuya mesaj iletmek için kullanılan, bilgilendirici, açıklayıcı ve aynı zamanda heyecan verici nitelikteki işlevleri yerine getirebilecek araçlardır. Çatışma veya kriz zamanlarında, olayı gösteren görüntüler kitlelerin hassasiyetini büyük oranda etkilemektedir. "Basit fotoğraflar, duygusal fotoğraflar, sade ve net bir mesaja aracılık eden fotoğraflar izleyicilerinin aklında ve kalbinde önemli bir yer edinebilir." (*S.Moeller, 1999, s.36*).

Suriyeli mülteci krizi denildiğinde hafızamızda yer eden, hepimizin belleğinin bir köşesinde saklı olan o akıllamaz olaya ilişkin fotoğrafı kim hatırlamaz? Fotoğraf, boğularak ölen ve cesedi Türkiye'de Bodrum kıyılarına vuran, bugün mülteci krizinin sembolü haline gelmiş Suriyeli çocuk, Aylan hakkındadır.

Bu olay tüm dünyada bir infialeneden olmuş, Avrupa'daki birçok sivil toplum kuruluşunun (STK) ve devlet yetkilisinin şiddetli tepkiler göstermesine neden olmuştur. Medya, televizyon ekranları ve gazeteler bu trajedik olaya geniş çapta yer verdiler. Aylan çocuğun ölümünü anlatmak için ne tür fotoğraf ve görsellerin kullanıldığı ve gazete haberleri kapsamında bu olayın nasıl temsil edilerek ele alındığı bu yüksek lisans tezinin de bir parçasını oluşturmaktadır.

Tez aynı zamanda, mültecileri, örneğin çocukları, ölüm yolculuklarında anlatan fotoğrafları ele almanın yanı sıra, örneğin politikacıların konu ile ilgili nasıl gösterildiğini ve bu bağlamda kimin ve neyin önemli olduğunu da analiz etmeye de odaklanacaktır. Bu nedenle, "Bir krizi simgeleyen basit bir fotoğraf bir konuya dikkat çekmenin en güçlü yolu olabilir." (*S.Moeller, 1999, s.42*). Bu tezde seçilen üç gazete arasında, hikâyelerin yanı sıra ne tür fotoğraf ve/ya görsellerin kullanıldığını, neyin gösterildiği ve/ya gösterilmediğini ve nasıl çekildiği bulmak önem arz etmektedir.

2.3.5 Nüfus akışına ilişkin açıklamalar

Gazetelerin mültecinin akışını nasıl açıkladığı veya sunduğu da bu çalışmada önemli bir rol oynamaktadır. Mülteciler savaştan mı kaçmakta, baskıcı bir rejimden mi kaçmakta veya DAESH terör örgütünden mi kaçmaktadır? Mülteciler ekonomik açıdan yoksul oldukları ve yeni fırsatlar yakalamak için mi AB ülkelerine gitmektedirler? Mülteci akışının nedenlerinin gazetelerde nasıl açıklandığı ya da sunulduğu bu çalışmada önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü kapsam açısından ilgili açıklamalar, mülteci krizinin daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına veya anlaşılmamasına katkıda bulunmaktadır. Konunun temsil biçimi, okuyucuların anlatılan konunun önemini kavramalarına yardımcı ve/ya engel olur. Gazete içeriklerinde haberler, makaleler veya kullanılan fotoğraf veya görseller, "İnsani krizle ilgili farkındalığın artmasına katkıda bulunabilir." (*A.Edwards, 2015, s.76*). Bu nedenle, bu tezin araştırmasında mülteci akışına ilişkin açıklamalar önemli bir yer tutmaktadır.

2.3.6 Suriyeli mülteci krizine ilişkin çözüm önerilerine dair tartışmalar

Kriz açısından önerilen çözümlere ilişkin tartışmalar da bu yüksek lisans tezinde önemli bir yer tutmaktadır. Gazetelerin güvenli bir gelecek için korunmaya ihtiyaç duyan mültecilere yönelik önerilerinin ne olduğu, buna bağlı olarak mültecilere daha iyi ve güvenli bir yaşam sunulmasına olanak tanıyan çözümlerin nasıl ele alındığı ve bir bütün olarak mülteci krizine ilişkin önerilerin nasıl ele aldıkları bu araştırmanın temel parçalarından birini oluşturmaktadır.

2.4 Veri kaynakları

Bu analiz günlük olarak çıkarılan üç Kosova gazetesine odaklanmıştır. Bu çalışma için Koha Ditore (*Günlük Zaman*), Zeri (*Ses*) ve Kosova Sot (*Kosova Bugün*) gazeteleri seçilmiştir. Bu gazeteler Kosova'nın en çok satan gazeteleri arasındadır. Günlük çıkarılan bu gazeteleri Kosova halkı iyi bilmektedir. Siyasi ve ekonomik konulara odaklanan yazılı basın organlarıdır. Gazetelerin basılı halleri analiz edilmiştir. Gazeteler, Priştine-Kosova'da bulunan Kosova Ulusal Kütüphanesinden ve Kosova'nın Mitrovica kentinde bulunan Latif Berisha Kütüphanesinden toplanmıştır. Butez araştırması, Kosova'da çıkarılan bu üç gazetenin 2015 yılında mülteci kriziyle ilgili haber kapsamalarını ve bu haberleri nasıl ele aldıklarını incelemektedir.

Aylar ve Haber sayıları				
	<i>Austos</i>	<i>Eylül</i>	<i>Ekim</i>	<i>Toplam</i>
<u>Koha Ditore</u>	26	60	40	126
<u>Zëri</u>	22	49	9	80
<u>Kosova Sot</u>	27	66	31	124

Tablo 1. Gazetelerin üç ay boyunca (Ağustos, Eylül, Ekim) yayınladığı haberleri

Koha Ditore gazetesi 2015 Ağustos, Eylül ve Ekim olmak üzere üç ay boyunca Suriyeli mülteci krizine dair yüz yirmi altı haber hikâyelerine yer verilmiştir. Koha Ditore gazetesinde Suriyeli mülteci krizine en çok yer ayrılan ay Eylül ayı olmuştur, bu kriz ilgiliyle altmış haber kihazesine yer verilmiştir. Ekim ayında toplamda kırk haber hikâyesine yer verilmiştir. Ancak, Ağustos ayında diğer iki aya göre çok daha az yer verilmiştir, toplamda bu ayda yirmi altı haber hikâyesinin olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan Zëri, üç ay boyunca bu konuyla ilgili yayınladığı haberler bir miktar soluk kaldığını göstermektedir. Zëri, gazetesinde Suriye mülteci krizine ilgiliyle toplam olarak seksen haberler yayınlamıştır. Ağustos ayında bu gazetede yirmi iki habere yer verilmiştir. Eylül ayında kırk haber yayınlanmıştır. Öte yanından, bu kriz ilgiliyle Ekim

ayında, diğer iki aya oranla çok daha az yer verilmiştir toplamda dokuz haber yayınlanmıştır. Ve en son Kosova Sot, gazetesinde Suriyeli mülteci krizine karşı üç ay boyunca bu olayla ilgili yüz yirmi dört haber yayınlanmıştır. Bu gazete en çok Eylül ayında bu krize ilgiliyle haberlere yer verilmiştir, böylece altmışaltı rapor yayınlanmıştır. Ekim ayında gazetenin otuz bir makale yayınlandı. Ağustos ayında ise yirmi yedi haberlere yer verildiği görülmüştür.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, 2015 yılında Suriyeli mülteci krizinin daha görünür olması ve ardından yaşanan olaylar, hem Balkan ülkelerindeki, hem de tüm dünyadaki gazetelerde mültecilere ilişkin yayınlanan makalelerin ve haberlerin sayısında gözle görülür bir artış meydana getirmiştir. Dolayısıyla, olayların tarih açısından önemi göz önünde bulundurulduğunda, bu tezin kapsamına aldığı tarih Aralık 1 Ağustos ile 31 Ekim 2015 arasındadır.

Dönem 1 (Ağustos)

2015 yılının Ağustos ayına kadar, Akdeniz’de yüzlerce mülteci boğularak ölmekte veya Avrupa ülkelerine ulaşmak için çıktıkları yolda bir şekilde mültecilerin ölümlerine neden olan diğer yasa dışı yollarda hayatlarını kaybetmekteydi. Bu dönemde, Makedonya, Sırbistan, Macaristan gibi bazı Balkan ülkeleri de ülkelerinin sınırlarında yaratılan gerilimleri daha net bir şekilde tecrübe etmiştir. Bu dönemde ayrıca Sırbistan ile olan sınırını kapatan Macaristan devletinin kibirli tavrı söz konusu olmuş ve mülteci akını engellemek için sınıra dikenli tellerden oluşan çit kurmaya başlamıştır. Dolayısıyla bu dönem, 2015 yılında Avrupa mülteci krizi olarak adlandırılan sürecinbaşlangıcıdır.

Dönem 2 (Eylül)

Eylül ayının başında, daha iyi bir yaşam için ailesiyle birlikte anavatanı Suriye’den uzaklaşmaya çalışırken boğularak ölen ve cansız bedeni Türkiye’nin bir kıyı kasabasında bulunan 3 yaşındaki bir çocuğun ortaya çıkan fotoğrafı tüm dünyayı şok etti. Bu nedenle, Suriyeli çocuk Aylan Kurdî’nin yayınlanan cansız bedeninin fotoğraflarından sonra, Macaristan’da mahsur kalan binlerce Suriyeli mülteci için Avusturya ve Almanya’nın sınırlarını geçici olarak açacaklarını duyurmaları ve mültecilerin kabulüne yardımcı olmak için istekli olduğunu söyleyen İngiltere gibi bazı ülkelerin politik tutumları önemli ölçüde değişmiş ve bu olayla birlikte medya anlatıları da önemli ölçüde farklılaşmıştır.

Dönem 3 (Ekim)

Ekim ayı boyunca, esas olarak bu kriz nedeniyle meydana gelen olaylar bazı Balkan devletlerinin sınırları dâhilinde yaratılan gerilimlerle ilgiliydi. Bu olaylar Macaristan’ın

Hırvatistan ile olan güney sınırını kapatmasıyla başlamış ve bu nedenle mülteci akışı Slovenya Devleti'ne doğru kaymaya başlamıştır. Böylelikle, Macaristan güvenlik nedenleriyle sınırlarını kapattığında, Slovenya mültecilerin ana rotası haline gelmiş ve dolayısıyla binlerce mülteci ve göçmenin güneyden bu küçük Balkan ülkesine akın etmesine neden olmuştur. Slovenya AB polis güçlerinin artırılması talebinde bulunmuş ve durumla başa çıkabilmek için AB'den mali yardım istemiştir. Bu dönemin sonunda (Ekim ayında) yaşanan bu krizi ele almak üzere AB'nin Acil Durum Zirvesi toplanmıştır.

Bu tezde, yüksek okur kitlesi bulunan ve bir dizi politik görüşü birleştiren gazeteler seçilmiştir. Bu çalışma için seçilen gazeteler şunlardır: **Koha Ditore** (Liberal bir tutuma sahip olduğu bilinen ve Kosova'nın en çok okunan ve bilinen günlük gazetelerinden biri olduğu için seçilmiştir), **Zeri ve Kosova Sot** (Bu iki gazete de Kosova'da iyi bilinmekte olup, daha önceden de ifade edildiği gibi Kosova'daki en popüler günlük gazetelerdendir. Siyasi ve ekonomik içerikte yayın yapmaktadırlar.).

Gazete	Politik Duruşu	Tiraj
Koha Ditore (Günlük Zaman)	Liberal bir profile sahiptir. Şu ana kadar göstermiş olduğu tavır merkez sağdaki hükümetlere karşı durmak ve bu hükümetlere karşı muhalefet etmektir.	10.665 günlük
Zëri (Ses)	Yugoslavya'da sosyalizm zamanında, bu yazılı basın haftada bir kez çıkan siyasi bir dergiydi. Özelleştirildikten sonra, günlük yayın yapan bir gazete haline getirilmiş ve sol görüşe yakın yayın yapan bir profile sahip olmuştur. Ancak sahibi Blerim Shala tarafından satıldıktan sonra, bu basın organı büyük işletmelerin sahibi olan bir grup iş adamı tarafından satın alınmıştır. Bu nedenle sahiplerinin işlerini teşvik etmekte ve bu açıdan bir gazete gibi görünmektedir. Gazete ayrıca hükümet karşıtıdır. Gerçekte, net bir ideolojisi olmamakla birlikte daha fazla müşteri çekme kaygısına sahiptir.	2.000 günlük

Kosova Sot (Kosovo Bugün) Bu gazete 1998'den beri varlığını 1.000 günlük sürdürmektedir. Savaştan önce KLA'nın silahlı direnişini desteklemiştir (Kosova Kurtuluş Ordusu etnik-Arnavut paramiliter bir organizasyon). Bir süredir sahibi Margarita Kadriu "PDK; Kosova Demokrat Partisi"nin yardımcısıydı ve hükümeti desteklemiştir. PDK'dan ayrıldıktan sonra (merkez-sağ), gazete hükümet karşıtı bir konuma geçmiştir. İdeolojik yönelim açısından sağ veya sol herhangi bir konuma sahip değildir. Gazete tüm siyasi akımlara karşı muhalefet yapmaktadır. Örneğin, Sol parti "VV; Özerklik Partisine", sağcı partiler "PDK- Kosova Demokrat Partisine ve "LDK Kosova Demokratik Birliği'ne. Gazete, sahibinin ve etrafındaki sınıfların çıkarlarını korumakta, sol veya sağ herhangi bir ideolojiye sahip değildir.

Bu yüksek lisans tezinin merkezi veya ana odağı haberlerin verilme şekli hakkında yukarıda da açıklandığı gibi 6 anahtar soru ve sorun üzerinde durmasıdır:

1. Anahtar temaları (tekrarlanma sıklığı) nedir?
2. Suriye halkını tanımlamak için hangi terimler kullanılmaktadır?
3. Haberde hangi tür kaynaklar kullanılmaktadır ve kullanılan dil nasıldır?
4. Fotoğraflar ve görseller nasıl sunulmuştur?
5. Suriyeli mültecilerin artışı nedenleri nasıl açıklanmaktadır?
6. Mülteci sorununa ilişkin getirilen çözüm önerileri nelerdir?

Üçüncü bölümde gazetelerin tek tek bu analitik kategoriler çerçevesinde ve belirten sorulara yanıt oluşturacak şekilde çözümlenmesi yapılmaktadır.

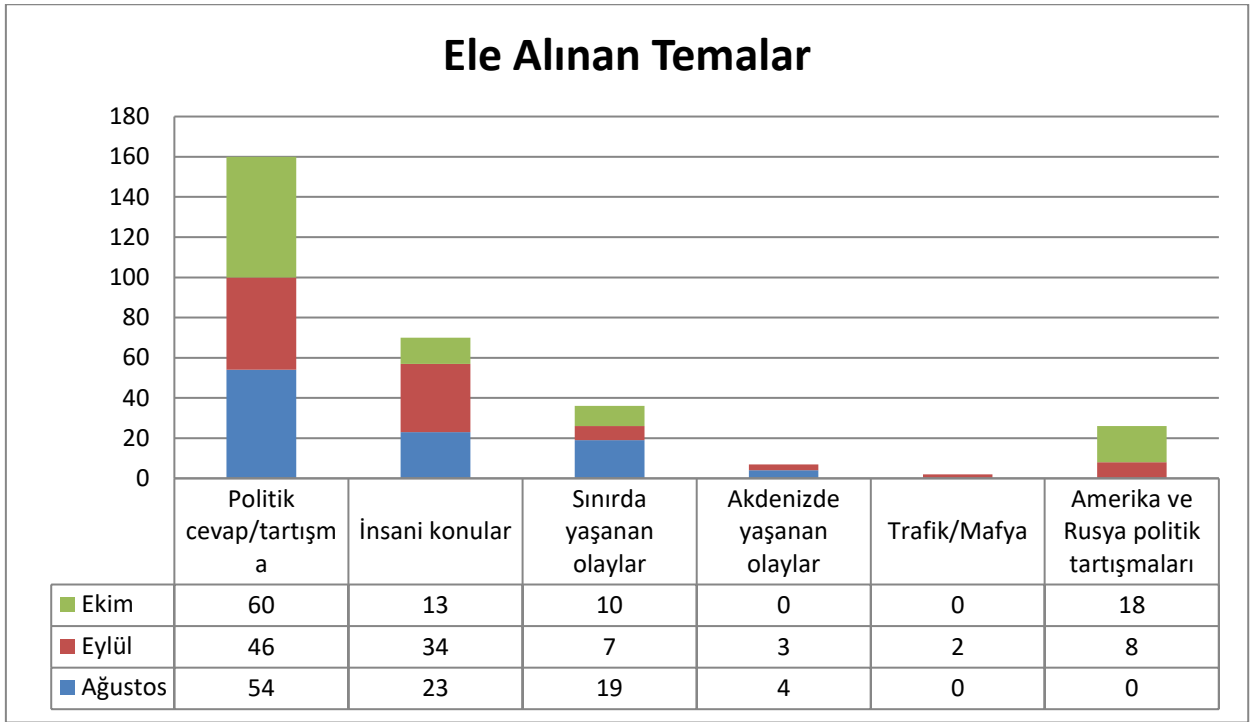
3.Koha Ditore (Günlük Zaman) Gazetesi

Koha Ditore Kosova'nın günlük yayınlanan bir gazetesi olup, 1990'lı yıllardan beri yayınlanmakta olan tek gazetedir. 1990'dan 1991'e kadar haftalık olarak yayınlanan Koha Ditore, Kosova'nın bağımsız siyaset gazetesidir. 1994'te tekrar açılmış ve Peje isimli bağımsız yayıncı tarafından basılmıştır. Sırp rejiminin yanı sıra Arnavut siyasi partilerini de eleştirmiş ve hem Kosova'da hem de Arnavutluk diasporası tarafından eleştirilere maruz kalmıştır.”(M.Biggin ve J.Crayne, 2000 s.168). Halen Kosova'nın önde gelen günlük gazetesi olarak bilinmektedir. Koha Grubu tarafından yayınlanmaktadır. Kurucusu ve sahibi, politikacı Veton Surroi'dir. Veton Surroisiyasete girdikten sonra gazeteden ayrılmıştır. Gazetenin şu anki sahibi Veton Surroi'nin kız kardeşi Flaka Surroi'dir. Flaka Surroi aynı zamanda gazetede yönetici konumundadır.

Gazete, yıllar içerisinde okuyucuları tarafından en ciddi gazetelerden biri olarak değerlendirilmiştir. Gazetede çalışan gazeteciler birçok ödül kazanmıştır. Bu da okuyucuların güveninin kazanılmasında önemli bir etmen olmuştur. Gazete seçkin bir kitlenin ilgi odağı olmakta, kamuoyunda fikir insanları ve üst düzey yöneticiler tarafından takip edilmektedir. Gazete ayrıca araştırmacı gazeteciliği ile ün kazanmıştır.

3.1 Haberlerin ana temaları

Koha Ditore gazetesi 2015 Ağustos, Eylül ve Ekim olmak üzere üç ay boyunca Suriyeli mülteci krizine dair haber hikâyelerine yer vermiştir. Bununla birlikte, Koha Ditore gazetesinde Suriyeli mülteci krizine en çok yer ayrılan ay Eylül ayı olmuştur. Suriyeli mülteci krizine ilişkin altmış haber hikâyesine yer verilmiş olup, verilen haberler oldukça kapsamlıdır. Buna ek olarak, Ekim ayında da mülteci krizine büyük önem verilmiş, bu ay içerisinde toplam kırk haber hikâyesine yer verilmiştir. Ancak, Suriyeli mülteci krizine Ağustos ayında diğer iki aya göre çok daha az yer verilmiştir. Ağustos ayında mülteci krizine ilişkin toplam yirmi altı haber hikâyesinin olduğu tespit edilmiştir.

Grafik – 1: Koha Ditore tarafından 2015 yılı Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca ele alınan temalar

Grafik üç ay boyunca gazetede ele alınan farklı temaların prevalansını (tekrarlanma sıklığı) göstermektedir. Örneğin, AB ülkelerinin politik tartışma gündemleri bu gazetede üç ay boyunca geniş bir şekilde ele alınmıştır. Öncelikle grafiğin bu verilerinin, yukarıdaki grafik (Koha Ditore gazetesi kapsamındaki ana tema) ile (aşağıda) bu örneğin bazı haber hikâyeleri arasındaki çelişkileri gösterdiğini belirtmekte fayda var. Grafikte konunun ele alınması % 60 ile Ekim ayında açısından büyük bir oran gösterirken, Eylül ayı % 46 ile grafikte de en düşük yüzdeyi göstermiştir. Gerçekte, AB ülkelerinin siyasi tartışmalarına yönelik kapsam oranı Eylül ayı içerisinde %45,9 iken (yirmi sekiz hikâye), Ekim ayında bu temanın ele alınması sıklığı %60 (yirmi dört hikâye) oranındadır.

Bunun ötesinde, Eylül ayının kapsamına giren siyasi tartışmalar büyük oranda AB ülkeleri arasında AB sınırının kontrolünün sorumluluğu noktasındaki anlaşmazlıklara odaklanmaktadır. Bunun yanı sıra, ele alınan konular ve sunulan hikâyeler mültecilere insani yardımları kimin sağlayacağı, bu yardımların sağlanmasının AB'nin bir bütün olarak mı, yoksa üye devletlerin ayrı ayrı sorumluluğunda mı olması gerektiği gibi konulara ilişkin AB ülkeleri arasında yaşanan tartışmaları içermektedir. Genellikle, bu tartışmaların çoğu siyasetçiler tarafından yapılmış olup, bazı hikâyelerde ise kısmen mültecilere yardım sunulmasını öneren, mültecileri destekleyen fikirler beyan eden bazı yazarlara yer verilmiştir.

(3 Eylül) tarihinde sunulan hikâyenin kapsamı iki AB üyesi ülkenin birbirlerine karşı yapmış oldukları suçlamalar üzerine odaklanmaktadır:

“AB başkanları ile görüşmeyi beklediği Brüksel'deki bir medya konferansında konuşan Macaristan Başbakanı Orban, ülkesinin göç krizine yönelik politikalarını savundu ve AB'ni üye devletlerden gelen göçmen sayısını bölmek için teklifte bulunduğu için eleştirdi. Orban, Almanya'yı bu yıl 800.000 göçmen beklemeye hazır olduğu için sert bir şekilde eleştirdi. “Kimse Macaristan'da kalmak istemiyor.” dedi, “Herkes Almanya'ya gitmek istiyor.” Almanya Şansölyesi Angela Merkel “hiç kimsenin Macaristan'dan çıkamayacağı konusunda ısrar ederse biz de bunu kayıt altına alırız”. Merkel perşembe günü İsviçre'yi ziyareti sırasında Orban'a yanıt verdi. “Almanya ahlaki ve yasal olarak yapmak zorunda olduğu şeyi yapıyor, ne daha azını ne de daha çoğunu” dedi. (Koha Ditore, 4 Eylül 2015).

Daha önce belirtildiği gibi, bu kapsamda ayrıca bazı yazarların Suriye mülteci kriziyle ilgili görüşlerini yansıtan makalelere yer verilmiş ve bu kaynaklardan bazıları krizi göz ardı eden bazı devletlerin uyguladığı politikalara odaklanmıştır.

Gazetede Eylül ayı içerisinde yer verilen görüşlerden birinde, mülteci krizine ilişkin Macaristan'nın politikası üzerine kritik bir yorum yapılmıştır:

“Macaristan'daki mülteci krizi ve yaşanan dram sırasında en büyük soru şuydu: Macaristan mültecileri istemiyorsa, neden bu kadar uzun süre onları tuttu? Neden sadece 800.000 sığınmacıyı kabul etmeye söz vermiş olan Almanya'ya gitmelerine izin vermedi?”

Cevap olarak, Orban üye ülkelerin mültecilerin giriş yaptığı ülkede sığınmacıların kayıt altına alınmasını gerektiren AB protokollerinin arkasına saklandı. Ancak gerçek şu ki, Sayın Orban sadece bu mültecileri Macaristan'dan uzak tutmak istemiyor. Onları aynı zamanda Avrupa'dan da uzak tutmak istiyor. Eğer dikenli tellerle kaplı çitler işe yaramazsa, korkutma ve gözaltı işe yarar.”(Koha Ditore, 9 Eylül 2015).

Öte yandan, Ekim ayında gazetelerde ele alınan siyasi tartışmalara ilişkin kapsam, AB sınır kontrolleri ve mültecilere insani yardım sağlama konusunda AB ülkeleri arasındaki uyumsuzluklar gibi çeşitli konular barındırmaktadır.

Örneğin:

“Slovenya İçişleri Bakan vekili Bostjan Sefiq:“Hırvatistan taleplerimizi ve planlarımızı görmezden geliyor” diyerek, böyle bir durumun devam etmesi halinde ordunun yardım için çağrılabilceğini ekledi. Macaristan’ın cuma günü Hırvatistan’la olan sınırını kapatmasından bu yana, Slovenya’nın mülteci akışını kısıtlama çabaları ve girişimleri, Balkanlar’ın her yerinde gerginliğe yol açtı; Hırvatistan yeni yollar uygulamaya başlarken, Sırbistan da aynısını Makedonya sınırında yapabileceğini söyledi.” (Koha Ditore, 20 Ekim 2015).

AB devletlerinin sınır kontrolleri konusundaki tartışmalarına odaklanan bir başka makaleye örnek olarak şunu gösterebiliriz:

“Slovenya çarşamba günü sınırlarını kontrol etmek için orduyu görevlendirmiş ve binlerce göçmen güneyden bu küçük Balkan devletiyle karşı karşıya kaldıktan sonra, AB’den ek kolluk kuvveti ve polis gücütalep etmiştir. Yetkililer ise, “mülteci sayısında artışların yaşanmasının devam etmesi durumunda, devam ederse, komşu Macaristan’dakilere benzer fiziksel engel ve bariyerlerin kullanılabilceğini belirtmişlerdir.”(Koha Ditore, 21 Ekim 2015).

Basında çıkan tartışmaların bir kısmı ise mülteci krizine yardım etmenin tek tek üye devletlerin mi, yoksa bütün olarak AB’nin mi görevi olduğu sorusuna da odaklanmaktadır: Örneğin:

“Cerar:“Sahada önümüzdeki günler ve haftalar boyunca somut ve doğrudan eylemlerin olmaması hâlinde, AB’nin ve tüm Avrupa’nın dağılmaya başlayacağını düşünüyorum” demiştir.”(Koha Ditore, 26 Ekim 2015).

Bu makaleden başka bir örnek de şu şekilde gösterilebilir:

“Avrupa Konseyi Başkanı Donald Tusk, göç krizinin AB’nin temellerini tehlikeye attığı konusunda uyardı. Tusk, üye ülkeler arasındaki birlik ve beraberlik eksikliğinin Schengen anlaşmasını riske attığı konusunda uyardı. “Bazı üye devletlerin sınırlardaki mülteci hareketliliği hakkında diğer komşu devletlere bilgi vermek bile istememesi düşünülemez, böyle bir şeyin durdurulması gerekir” dedi.” (Koha Ditore, 28 Ekim 2015).

Bu arada Ağustos ayında, Avrupa ülkelerinin Suriye mülteci krizi konusundaki politikalarına yönelik ele alınan temalar Koha Ditore’de yer verilen on dört hikâyede bulunabilir.

Öte yandan, Ağustos, Eylül ve Ekim (2015) aylarında kapsama alınan konuları ayıran temel tema, mülteci hakları ve insani yardım konularına yer verilmesi (veya daha az yer verilmesidir). Eylül ayı içerisinde Koha Ditore, Ağustos ve Ekim olmak üzere diğer iki aya kıyasla mülteci krizinde insani temalara daha çok yer vermiş ve insani konulara ilişkin toplam yirmi bir hikâyeye yayınlamıştır. Böylece, Ağustos ve Ekim olmak üzere diğer iki ayda insani temalara daha az yer verildiği görülmüştür. Ağustos ayında insani temalar altı haber hikâyesinde yer alırken, Ekim ayında insani temalar küçük boyutlarda bile olsa beş haber hikâyesinde yer bulabilmiştir.

Verilerden de görülebileceği gibi insani tema özellikle Eylül ayında daha yaygındır. İnsani temalar çoğunlukla mültecilerin Avrupa’ya yolculukları sırasında yaşamış oldukları acı ve sıkıntıya odaklanmakla birlikte, bazı insani temalar mültecilerin başarı öyküleri gibi olumlu hikâyelerde yer vermiştir.

Örneğin, Eylül 2015’te yayınlanan “Suriye göçü, Batı’nın başarısızlığına işaret ediyor” başlıklı bir makalede, mültecilerin yaşamış oldukları zorluklar merkeze alınmıştır:

“Hükümeti destekleyen 25 yaşında üniversite mezunu olan Rawad, yetişkin olarak tüm ailenin sığınma hakkına sahip olmasına yardım edebilecek 13 yaşındaki Iyad isimli küçük kardeşi ile birlikte Almanya’ya gitmektedir. Ravadi, para biriktirmek için Yunanistan’dan yola çıktıklarını telefon mesajları ile bildirmiş ve Beşar Esad’a karşı muhalif olan diğer Suriye aileleriyle birlikte dağlarda ve tren istasyonlarında uyuduğunu ifade etmiştir.” (Koha Ditore, 5 Eylül, 2015).

İnsani temaların kapsamında ele alınan diğer konular, başarı öyküleri kapsamındadır. Bu hikâyeler mülteciler hakkında yazılan olumlu hikâyelere dayanmaktadır. Ayrıca, başarı öykülerinden bazıları, mültecilerin Avrupa ülkelerinde yeni yaşamlarına başlayabileceklerine ilişkin umutlarını ve isteklerini güçlendiren bir etkiye sahiptir.

Gazetenin Eylül ayında yayınlanan bazı haber hikâyelerinde mülteciler, bazı Avrupa ülkelerinin ekonomik açıdan umudu ve ekonomik geleceği olarak görülmektedir. Bu hikâyelerde, mültecilere iş piyasasına girmeleri için verilecek destek konusunda tartışmalar yapılmıştır. Ev sahipliği yapan ülkelerdeki iş yerlerinde gerçekleşen bazı başarı öykülerine örnekler verilmiştir:

“Berlin, çalışma yaşı nüfusunun 2030 yılına kadar 6 milyona düşeceğini tahmin ediyor, zira şu anda ölüm sayısı doğum oranını aşmakta olduğu için ekonomiyi büyüme hızında tutmak giderek zorlaşıyor. Alman Ekonomi Bakanı, Sigmar Gabriel: “Bize gelenleri hızlı bir şekilde eğitmeyi ve işlerini garanti altına almayı başarırız, o zaman devletimizin ekonomik geleceğini tehlikeye sokan en büyük sorunlarımızdan birinin, yani eğitilmiş iş gücü sorununun üstesinden gelmiş olacağız.” demiştir.” (Koha Ditore, 13 Eylül, 2015).

“Almanya’nın batısındaki kentlerinden biri olan Dortmund’da zemin döşemesi üretimi ile uğraşan küçük bir işletme sahibi olan Daniel Kok, Yerel Ticaret Birliği’nin bir sığınmacıyı kabul etmeyi isteyip istemediğini sorduğunda, yaklaşık bir yıldan beri uygun bir çırak aramaktaydı. Böylece işe başlamadan önce parke zemin döşeme işini bu güne dek hiç duymamış olan 31 yaşındaki bir mülteci olan Tasfagebriel Abraha, Daniel Kok’a gönderilmiştir. Temmuz sonunda yapılan iki haftalık başarılı bir deneme süresinden sonra, şimdi 2018 yılına kadar süren bir eğitim çalışması deneyimi yaşamıştır.”(Koha Ditore, 13 Eylül 2015).

“Şanlı 32 yaşındaki bankacı Lamis Qandalaft, bu planın başarı öykülerinden biri. İki yıl önce, Cumhurbaşkanı Beşar Esad’ın ordusunda görev yapmak üzere çağrılmasının ardından kocasıyla birlikte İsveç’e kaçtı. Bu yaz uzun süren eğitimlerden sonra nihayet Swedbank’ın Stockholm’deki merkezinde bir iş buldu. Qandalaft, iş bulmasının İsveç’teki yeni hayatını kurması ile eş değer olduğunu söylemiştir. “Burada bizim için iyi bir planları var.” diyor. “Dil eğitimi ve özel mesleki eğitim için bir plan”. “İş bulduğumda tüm problemlerim ortadan kalktı. Şimdi bir işe sahibim, kalacak daha iyi bir yer bulmak, normal bir hayat sürmek, daha iyi bir hayat sürmek benim için daha kolay.”(Koha Ditore, 22 Eylül 2015).

İnsani temalar bakımından Ağustos ayında Koha Ditore mültecilerin Avrupa ülkelerine ulaşma çabalarına yönelik sıkıntılarına ve zorluklarına da odaklanmıştır:

“Karanlık çöktüğünde Makedon demiryolu raylarına ulaştık ve burada askerler tarafından durdurulduk. Memurlar bizden yere oturmamızı istedi, bizi saydılar ve üç gruba ayırdılar. Ardından bize rayların yanındaki ormanda dinlenmemizi ve Makedon kenti Gevgelija’ya geçmemize onay verilmesi için sabaha kadar beklememizi söylediler. Mülteciler uzun ve yorucu bir günün ardından yere uzandı ve ben de yorgunluktan uykuya daldım. Ertesi sabah, beklediğimiz Makedon ordusunun geçiş izni öğlen vakti geldi. Makedonya’ya girdik ve Gevgelija’daki o

istasyona ulaşana kadar tren yolu boyunca yaklaşık iki kilometre yürüdük. Oradan Sırbistan'a devam etmeyi planladık.” (Koha Ditore, 17 Ağustos 2015).

Mültecilerin Avrupa'ya ulaşma çabalarına yönelik zorlukları anlatanbenzer başka bir örnek aşağıda verilmiştir:

“Aieh sarışın ve üstü başı eski püskü şeylerle dolu. Küçük bir yüzü ve kalp rahatsızlığı var. 2 buçuk yaşında, ama altı aylıkmiş gibi görünüyor. Annesi Samar Joukhadar, onu Suriye'den göğsünde asılı bir kese içinde taşıdı. Amacı çocuğunun kalbini ameliyat edebilecek bir doktora götürmektir. Şimdilik, Yunanistan'ın Idomeni kentindeki demiryolu hattında oturmakta ve Makedonya'daki transit geçiş kampına varmak için sınırı geçerek Gevgelija'ya gitmeyi bekliyorlar. Aieh'in babası bir doktor, ancak Suriye hükümetine ait çalıştığı hastanedeki memurlar kendisini tehdit etmeye başlayınca ailesini geride bırakarak Yemen'e kaçtı. Bayan Joukhadar, kocasının orada bir hastanede çalıştığını söyledi, ancak hastanenin kızının ihtiyacı olan işlemi yapabilecek kadar yeterliliğe sahip olmadığını söyledi. Ayrıca şöyle diyor: “Arap olmayan bir yer bulmak istiyorum. Avrupalılar daha iyi insanlardır. Araplar bize çok acı çektirdi.” (Koha Ditore, 28 Ağustos 2015).

Ekim ayında Koha Ditore'de mültecilerin anavatanlarından AB ülkelerine seyahat ederlerken karşılaştıkları zorluklar ve deneyimlerini anlatan benzeri insani temalar işlemiştir. Hikâyelerin küçük bir kısmı ise mültecilerin AB ülkelerine getirebilecekleri faydalar hakkında olmuştur.

Eylül ayında gerçekleşen önemli bir olaya dikkat çekmek gerekir. Bu olay tüm dünyada infial yaratan Aylan Kurdî olayıdır. 3 Eylül 2015 tarihinde, daha iyi bir yaşam için ailesi ile birlikte anavatanları Suriye'den kaçmaya çalışırken trajik bir biçimde denizde boğulan üç yaşındaki Suriyeli çocuk Aylan Kurdî olayı, dikkatleri olayın önemine uygun bir şekilde mülteci krizine çekmiştir. Koha Ditore'de Aylan Kurdî olayı kapsamlı ve geniş bir şekilde ele alınmış, konu ile ilgili birçok makale yazılmış ve köşe yazarlarının olaya ilişkin düşüncelerine geniş çaptayere verilmiştir.

Örneğin, 4 Eylül 2015 tarihinde “Büyüyen bir krizin küçük kurbanı” başlığıyla yayınlanan geniş kapsamlı bir makaleye yer verilmiştir:

“Deniz dalgalarının cansız bedenini bir Türk kıyı kenti olan Bodrum'un sahillerine getirdiği üç yaşındaki Kürt kökenli bu çocuğun kimliği Türk yetkililer tarafından üç yaşındaki Aylan Kurdî olarak açıklanmıştır. Türkiye Yarımadası'nın Akyaarlar

bölgesinden ayrı ayrı olarak yola çıkan ve muhtemelen Yunanistan'ın Kos adasından geçmek üzere Avrupa kıtasının sınırlarına ulaşmaya çalıştıkları toplam 23 kişiyi taşıyan iki tekneden biri ile seyahat ediyordu.” (Koha Ditore, 4 Eylül 2015).

Bu olayın bir diğer ele alınmış biçimi başka yazarların görüşleri ile de ifade edilmiştir. Örneğin, görüşlerin bir kısmı dünyada insani olmayan muameleleri eleştirmiş ve üç yaşındaki Aylan'ın ölümü gibi trajedilere neden olan dünyanın bu kriz karşısında kayıtsız kalmasına odaklanmıştır:

“Türkiye kıyılarında cansız bedeni bulunan Suriyeli çocuğun resmi karşısında kendinizi saklamak veya bu olaya kayıtsız kalmak imkânsızdır. Vücudunun o küçük parçalarını bile örtmeye yetmeyen ıslak kıyafetlerle, küçük çocuk bir daha asla uyanmayacağı bir yerde uyuyordu. Daha iyi bir yaşam için ailesi ile birlikte anavatanından uzaklaşmaya çalışırken denizde boğulan 3 yaşındaki Aylan'ın fotoğrafı, eski Suriye krizinin yeni bir sembolü haline gelmiştir. Suriyeli mülteci krizi uzun zamandır bölgesel bir kriz ya da bir Avrupa krizi olmaktan çıkmış ve insani bir kriz haline almıştır. Ancak çocuğun ortaya çıkan bu acı verici görüntüsü, en kötü yanımız olan ilgisizliğimize işaret ederek, krize yaklaşımımızı yeniden değerlendirmemizi zorunlu kılmaktadır. Çocuğun cansız bedeni, insanların iyi olmayı başarabildiği her konuda kötülüğün bir zaferi olarak durmaktadır. Onunla birlikte insanlığımızın büyük bir kısmı da öldü.” (Koha Ditore, 4 Eylül 2015).

Öte yandan, üç ay boyunca gazetelerde mültecileri suçlu veya terörist olarak nitelendiren olumsuz haber ve makaleler de yayınlanmıştır. Ekim ayında mültecilere yönelik tehditler içeren birkaç haber ve makale yayınlandığı gözlenmiştir. Bu tezde bu tür yaklaşımlara sahip olan bazı makaleler ve politikacılar tarafından sarfedilen düşmanca ifadeler, göçmen karşıtı söylemler olarak sınıflandırılmıştır.

Örneğin “Almanya’da Merkel’in popülaritesi düşüyor, göçmen korkusu ise artıyor”(Koha Ditore, 3 Ekim 2015) başlığıyla yayınlanan bir makalede Suriyeli mülteci krizinin Almanya’da bir sorun olduğu ifade edilmiş ve makalede şunlar ileri sürülmüştür:

“Perşembe günü yayınlanan bir kamuoyu araştırması sonucunda, Almanya Şansölyesi Angela Merkel, Alman vatandaşlarının göçmenlerin akınlarından duyduğu korku dalgasının artmasının ardından yaklaşık dört yıl sonra en düşük popülerlik oranına sahip olmuştur. Araştırmalar, ankete katılanların %51’inin,

birkaç ay öncesine kıyasla yaklaşık %13 daha fazlası, şimdilerde Almanya'ya gelen yüksek sayıda göçmen ve mülteci sayısından korktuklarını söylediğini göstermiştir. Ankette ayrıca, Almanların %44'ünün göçün faydalardan daha çok zarar getirdiğini söylemesi üzerine şu anki göç kriziyle ilgili olarak Almanların eğilimlerindeki değişime tanıklık edilmiştir.”(Koha Ditore, 3 Ekim 2015).

Mülteci krizinin yalnızca Almanya'nın bir sorunu olduğu ve krizin nedeninin Almanya olduğu eğilimi, konunun başka kapsamlarda ele alınışına iyi bir örnektir. 29 Ekim 2015 tarihinde yabancı bir yazar şunları yazmıştır:

“Uzun zamandır Almanya Şansölyesi, Avrupa'daki en büyük otorite olarak kabul edildi. Ancak mülteci politikası onu Birlik için bir yüke dönüştürdü.”(Koha Ditore, 29 Ekim 2015). “Sınırsız sayıda mülteciyi kabul etme konusundaki fikirleriyle, sadece Almanya'da büyük bir çoğunluk değil, aynı zamanda Avrupa'nın da büyük bir çoğunluğu ona karşı çıkmaktadır. Bu karşı çıkışlar bir süredir devam etmektedir. Sonuçta, bu konuda yardımcı olacak hiçbir politika yoktur. Merkel'in kişisel trajedisi, Avrupa'da kendisi için inşa ettiği önemli otoriteyi kumar oynayarak kaybetme sürecinde olmasıdır.” (Koha Ditore, 29 Ekim 2015).

Bunun yanı sıra, üç ay boyunca, sınırdaki olayları ele alan konuların gazetede daha az yer bulduğu gözlenmiştir. Yine de, Ağustos, Eylül ve Ekim aylarının genel öykülerinde, çoğunlukla Doğu Avrupa ve Balkan ülkelerinde meydana gelen bazı olaylar yer almıştır. Gazetenin bu konu hakkında daha az bilgi sağlama eğilimi ve üç ay boyunca bu konunun gazetede daha az yer bulmasının nedeni, gazetenin daha çok Suriyeli mülteci krizi karşısında AB ülkelerinin politikalarına odaklanmasıdır. Sınırlardaki olaylar daha çok Balkan ülkelerinde gerçekleştiği için, Koha Ditore'nin konuya yer vermesi anlaşılır olmalıdır.

Koha Ditore'de üç ay içerisinde ele alınan temaların kapsamına bakıldığında, Akdeniz'de meydana gelen olaylara yukarıda belirtilen temaya (sınırlardaki olaylar) kıyasla daha az yer verildiği görülmektedir. Ayrıca, bu olaya ilişkin,1 haber hikâyesiyle yer verilen Ağustos ve Eylül ayı ile karşılaştırıldığında Ekim ayında bu konuya ilişkin hiçbir hikâye yer astlanmamıştır.

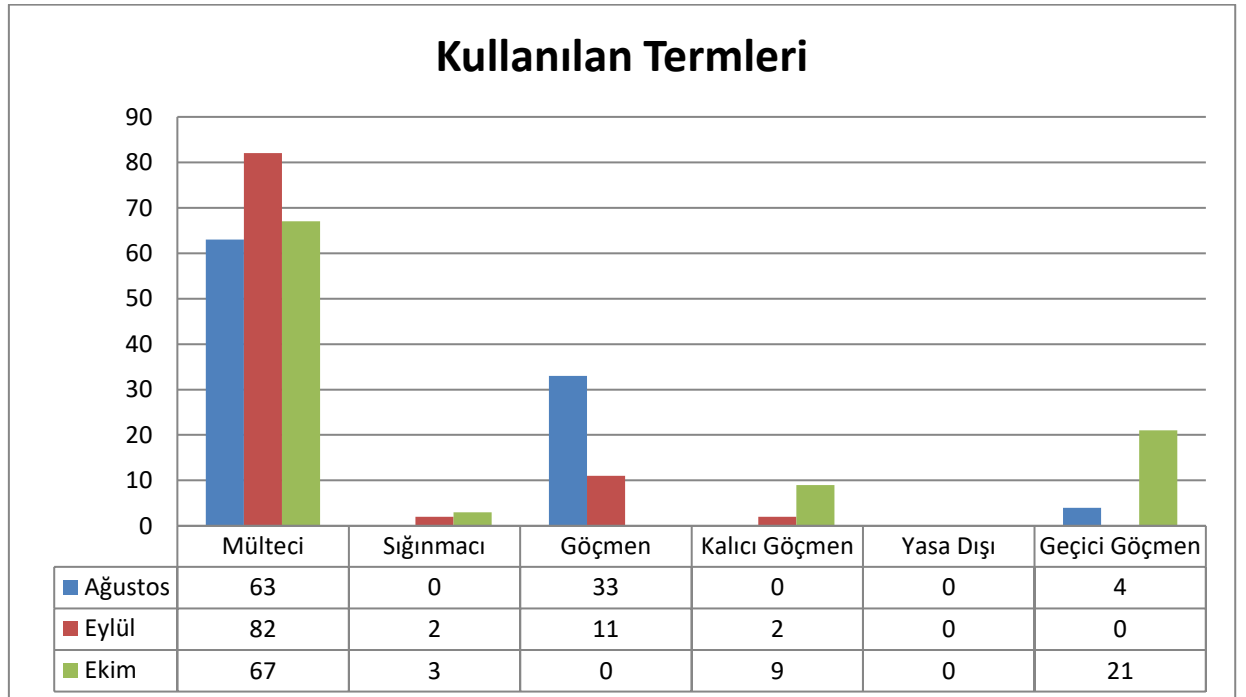
ABDve Rusya'nın Suriyeli mülteci krizine yönelik siyasi tartışmaları bakımından, Eylül ve Ekim aylarında bu tartışmalara yönelik oldukça yeterli sayıda haberin olduğu

gözlenmiş olmakla birlikte, Ağustos ayında bu tartışmalara ilişkin herhangi bir gazete içeriği tespit edilmemiştir.

Koha Ditore'de ele alınan temalar hakkında bahsedilmesi gereken son bir nokta, daha önce de açıklandığı üzere bu gazetede Ağustos, Eylül ve Ekim aylarını ayıran ana husus, insan hakları ve insani konulara temas edilmesidir. Buna göre, Eylül ayındaki insani konulara önemli ölçüde yer verilmiş ve bu konu mültecilerin buldukları yeri terk etmeleri veya Avrupa'ya yaptıkları yolculukları sırasında karşılaştıkları güçlükler ve yaşadıkları sıkıntılara odaklanarak mülteci ile ilgili olarak olumlu bir tutuma sahip bir şekilde ele alınmıştır. Eylül ayında gazetede yer verilen temalar arasında, mültecilerin ev sahibi ülkelerdeki başarı öyküleri ya da mültecilerin bu ülkelerdeki toplumlar ile nasıl bütünleştiklerine dair hususların olduğu gözlenmiştir. Mültecilerin yaşadıkları zorluklar ile ilgili haber hikâyeleri sunmanın yanı sıra, Eylül ayı içerisinde mültecilerin yaşadıkları yeni toplumlarda veya ev sahibi ülkelerde girmiş oldukları işlerde nasıl başarılı olduklarına dair örneklere de yer verilmiştir. Eylül ayına kıyasla Ağustos ve Ekim aylarında bu konuya daha az odaklanıldığı gözlenmiştir.

3.2 Suriye'den göç eden Suriye halkını tanımlamak için kullanılan terimler

Aşağıdaki grafikte, Suriye'den göç eden insanları tanımlamak için kullanılan etiketlere ilişkin verilere yer verilmiştir. Buna göre, Koha Ditore'de üç ay boyunca ezici bir şekilde “mülteci” terimi kullanılmıştır. “Muhacir”, “Sığınmacı”, “Göçmen” gibi etiketlerin nadiren kullanıldığı tespit edilmiştir.

Grafik – 2: Koha Ditore tarafından, Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihleri olmak üzere, üç ay boyunca Suriyelilere ilişkin kullanılan etiketler

Grafikğin gösterdiği gibi, Koha Ditore Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca “mülteci” terimini daha fazla kullanmıştır. Genel olarak, gazetede bu üç ay boyunca en sık kullanılan etiket olan “mülteci” terimi en çok gazeteciler ve bazen de STK’lar tarafından kullanılmıştır. “Mülteci” tanımlaması daha çok vatandaşlar ve mültecileri destekleyen yasal kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır.

Aşağıda bu durumu gösteren örneklere yer verilmiştir:

“Avrupalı liderler, Nisan ayında Frontex ajansının bütçesini üçe katlama ve Ortadoğu ve Kuzey Afrika’daki siyasi kaos ve iç savaş içerisindeki bölgeleri terk eden binlerce mülteci ve göçmenin girişi nedeniyle daha fazla destek sunacaklarına söz verdiler.”(Koha Ditore, 8 Ağustos 2015).

“Acion Contra El Hambre” kuruluşunun bir üyesi olan ve su, sağlık ve temizlikten sorumlu olan Pablo Alcalde, “Bu insanlar evlerini ve işlerini bırakarak göç ediyorlar. Her şeylerini kaybeden ve geleceği olmayan ümitsiz insanlardan bahsediyoruz. AB, sahip olduğu sorumluluk ve yükümlülükleri kabul etmeli. Suriyeli mülteciler için kollarını açan her girişimi destekliyoruz.”(Koha Ditore, 3 Eylül 2015).

“Mülteciler Suriye, son aylarda Irak, ve Afganistan gibi ülkeleri terk etmeye ve Avrupa’ya ulaşmak için Rusya’dan geçmeye başladılar. Kuzey buz bölgesini geçmeye karar verdiler. Savaş ve zulümden kaçıyorlar ve anlaşılacağı üzere daha iyi bir yaşam istiyorlar.”(Koha Ditore, 10 Ekim 2015).

Üç ay boyunca Koha Ditore’nin Suriye’den kaçan insanlara yönelik kullanıldığı tanımlamanın doğru olduğu gözlenmiştir. Bu durum gazetenin haber içeriklerinde açık bir şekilde görülmektedir.

Eylül ayında yayınlanan “Almanya’nın gözüyle, tüm göçmenler Suriyeli olmayı tercih ediyor” başlıklı bir makalede Koha Ditore, Suriye halkı için kullanılacak uygun tanımlamanınne olduğunu açıklamıştır:

“Saleh, Suriye’de sevdiği karısını, yeni doğmuş oğlunu ve Şam’daki bir mahallede hasar görmüş bir evi geride bıraktı. Bununla birlikte, Avrupa’ya varmaya çalışan veya çabalayan birçok göçmenden farklı olarak kendisini şanslı hissediyor: naylon

bir torbaya çok dikkatlice sarıldığı ve pantolonundaki gizli bir cebine koyduğu bir Suriye pasaportu var. Belge orijinal ise, bu, savaştan kaçan bir mülteci olduğunu ve yoksulluk ve ekonomik sıkıntıdan kaçan bir göçmen olmadığını kanıtlayacaktır.”(Koha Ditore, 8 Eylül 2015).

Ayrıca bu makale şu şekilde devam etmektedir:

“951 Mülteciler Sözleşmesi’ne göre, şiddetten ve zulümden kaçanlara derhal sınır dışı edilmeme hakkı da dâhil olmak üzere uluslararası hukuk kapsamında temel haklar tanınmaktadır. Ancak, bir göçmen daha iyi bir yaşam arayışı içinde başka bir ülkeye yerleşmeye çalışan biriyse sınır dışı edilebilir.”(Koha Ditore, 8 Eylül 2015).

Suriye’den kaçan insanlara yönelik kullanılan “mülteci” teriminin, bu gazetenin analiz edildiği üç ay boyunca, doğru bir biçimde kullandığı tespit edilmiştir. Doğru etiketler ve doğru terimler okurların insanları göçe zorlayan durumlara ilişkin farkındalıklarını artırır ve mültecilerin uluslararası hukukla korunan haklarının bilinmesine yardımcı olur.

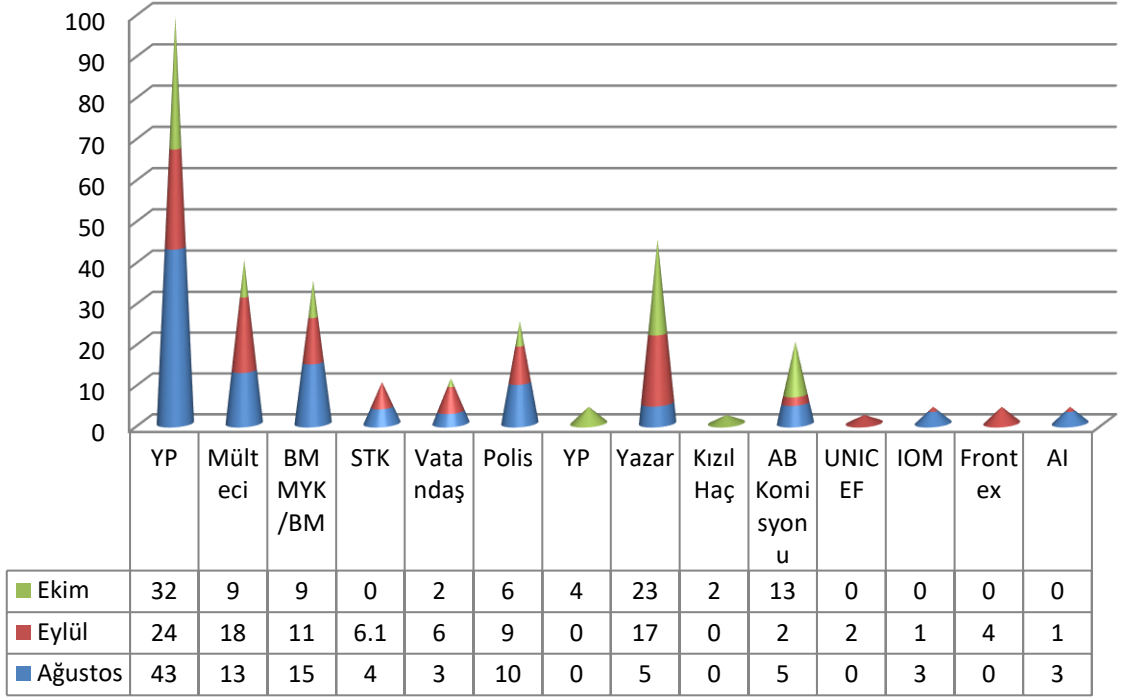
Ayrıca, bir başka olumlu taraf ise, mülteciler için olumsuz terimlerin kullanılmamasıdır. Grafikte de görüldüğü gibi bu gazetede “yasa dışı” gibi terimler kullanılmamıştır.

3.3 Kaynaklar

Üç ay boyunca (Ağustos, Eylül ve Ekim – 2015) Koha Ditore’de gösterilen kaynaklar genellikle üst düzey siyasiler ve AB ülkelerinin devlet görevlileri olmuştur. Haber kaynağına ilişkin bu seçim ile Koha Ditore, bu krizi politik bir sorun olarak vurgulamıştır. Bu nedenle, gazetede daha fazla politik (uluslararası) kaynaklar sunulurken, ulusal politikaya yönelik kaynaklar daha düşük düzeyde sunulmuştur (Yalnızca Ekim ayında peş peşe yayınlanan iki hikâye).

Dış politikacıların yerel politikacılardan daha fazla kaynak olarak gösterildiğini belirtmek önem arz etmektedir. Çünkü mülteci krizinin konu olarak sadece Kosova’yı değil, birbütünü olarak AB’yi ilgilendiren ve etkileyen bir sorun olduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

Grafik - 3: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015'te Koha Ditore'nin kaynakları

Grafikte Ağustos ve Ekim aylarında kullanılan kaynakların siyasi kaynaklardan daha çok olmasına rağmen, aslında bu kaynakların kullanım oranı Eylül ayında bu iki aya kıyasla daha fazladır. Eylül ayına oranla Ağustos ve Ekim ayında küçük bir farklılık görülmesine rağmen, Eylül ayında kapsama alınan örnek hikâyelerde kaynakların bu ayda daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Ağustos ayında yayınlanan hikâyelerde yabancı siyasi kaynaklar on yedi kez kullanılmıştır. Eylül ayında bu kaynaklar yirmi haber hikâyesinde sunulmuş, Ekim ayında ise Ağustos ayında olduğu gibi yabancı siyasi kaynaklara on yedi kez yer verilmiştir.

Yukarıda bahsedildiği gibi, yabancı politikacılar en çok kullanılan kaynaklardan birisi olmuştur. Çünkü Koha Ditore, bu aylar boyunca konuya ilişkin uluslararası politikaların derinlemesine tartışılmasını sağlama eğiliminde olmuştur. Bu nedenle gazetede ele alınan temalar genellikle yabancı siyasi kaynakların tartışmaları çerçevesinde, AB politikacılarının görev paylaşımı ve mülteciler için ortak bir yardım oluşturma gerekliliği üzerinden işlemiştir. Aynı zamanda, çoğu haberde bazı devletlerin mültecilere karşı sorumluluklar açısından birbirleri ile yaşadıkları anlaşmazlıklara yer verilmiştir.

Ağustos ayında kaynak olarak kullanılan politikacılar arasında en önemli yeri Makedonya, Sırbistan, Slovenya gibi Batı Balkan ülkelerinin politikacıları almıştır:

“Sırp hükümetinde bir bakan olan Aleksander Vulin, Sırbistan’dan fiziksel olarak ayrılmak isteyen binlerce insanın bunu yapamayacağı zaman, insani bir felaketle karşı karşıya kalacağımızdan korkuyorum demiştir.”(Koha Ditore, 1 Ağustos 2015).

Ağustos ayında kullanılan kaynakların aksine, Eylül ayında Koha Ditore, Avrupalı politikacıların seslerine daha fazla odaklanma eğiliminde olmuştur. 3 Eylül tarihli bir haberde (Macaristan’ın, Almanya’yı göçmenleri davet etmesinden sorumlu tutulması) birbirlerine karşı yöneltilen suçlamalar üzerinden, iki yabancı politikacı kaynağına yer verilmiştir:

“AB başkanları ile görüşmeyi beklediği Brüksel’deki bir medya konferansında konuşan Macaristan Başbakanı Orban, ülkesinin göç krizine yönelik politikalarını savundu ve Avrupa Birliği’ni üye devletlerden gelen göçmen sayısını bölmek için teklifte bulunduğu için eleştirdi. Orban, Almanya’yı bu yıl 800.000 göçmen beklemeye hazır olduğu için sert bir şekilde eleştirdi. “Kimse Macaristan’da kalmak istemiyor” dedi, “Herkes Almanya’ya gitmek istiyor.” Almanya Şansölyesi Angela Merkel “hiç kimsenin Macaristan’dan çıkamayacağı konusunda ısrar ederse biz de bunu kayıt altına alırız”. Merkel perşembe günü İsviçre’yi ziyareti sırasında Orban’a yanıt verdi. “Almanya ahlaki ve yasal olarak yapmak zorunda olduğu şeyi yapıyor, ne daha azını ne de daha çoğunu” dedi. (Koha Ditore, 4 Eylül 2015).

Ekim ayında yayınlanan haberlerde Avrupa’dan ve Batı Balkanlar’dan farklı politikacıların seslerine yer verildiğini göstermiştir:

“Slovenya Başbakanı Miro Cerar, Brüksel’de, mülteci dalgasını durdurmak için somut ve doğrudan eylemlerde bulunulmadığı sürece AB’nin çözülmesinin muhtemel olduğunu belirtti. Cerar, “Gelecek günlerde ve haftalarda sahada somut ve doğrudan bir eylem yürütülmezse, AB ve Avrupa’nın dağılmaya başlayacağını düşünüyorum” demiştir.”(Koha Ditore, 26 Ekim 2015).

Öte yandan, daha önce de tartışıldığı gibi, yerel siyasi kaynaklara oldukça düşük düzeyde yer verilmiştir. Yerel siyasi kaynakların sadece Ekim ayında yayımlanan iki makalede kullanıldığı gözlenmiştir.

Yerel politika kaynaklarının kullanıldığı birkaç temaya örnek vermek gerekirse, mültecilere yönelik büyük bir işbirliğine ihtiyaç duyulduğu söylenmiştir:

“Prizren Komünü Belediye Başkanı Ramazan Muja, Suriye ve diğer devletlerden gelen mültecilere ev sahipliği yapmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olan tedbirlerin alınmasını istedi. “Kurumlar tüm vakaları yönetme konusunda uyanık olmalı ve mülteci akışına karşı olduğunca hazırlıklı olmalıyız.” dedi.”(Koha Ditore, 1 Ekim 2015).

Bir başka örnek, Haşim Taci'nin (O dönemde Kosova Dışişleri Bakanı) Kosova'nın mültecilere yardım etmeye hazır olduğunu açıklayan demecidir:

“Başbakan Yardımcısı ve aynı zamanda Kosova Dışişleri Bakanı olan Haşim Thaci Lüksemburg'daki Doğu Akdeniz/Batı Balkanlara ilişkin Üst Düzey Konferansı'na katılan Avrupalı liderler arasındaydı. Bu konferansın katılımcılarına yaptığı konuşmada, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Haşim Thaci, Kosovalı vatandaşların mülteci olmanın ne demek olduğunu iyi hatırladığını, aynı zamanda kriz için dayanışma ve özen göstermenin ve çözüm bulmanın önemini farkında olduğunu söylemiştir. “Avrupa misafir perverliği ulusumu kurtardı ve bunun için daima minnettar olacağız. Bugün, Avrupa yeni bir mülteci dalgasıyla karşı karşıya, dayanışma ve özen göstererek bir kez daha birlikte hareket etmeli ve yanıt vermeliyiz, aynı zamanda binlerce mültecinin sorunlarına çözüm aramalıyız.” demiştir.” (Koha Ditore, 10 Ekim 2015).

Mültecilerin seslerine gazetede yer verilmesi Koha Ditore'de başka önemli bir konu olmuştur. Gazetede mültecilerin seslerine çoğunlukla Eylül ayında yer verildiği gözlenmiş, on yedi haber olduğu tespit edilmiştir. Eylül ve Ekim ayları olmak üzere diğer iki ayda ise bu konu Ağustos ayına göredaha az bir öneme sahip olmuştur. Mülteci sesleri bu iki ayda yalnızca yedi öyküde yer almıştır.

Bununla birlikte, en yaygın ele alınma şekli mültecilerin ülkelerini terk etmelerine neden olan sebepler ve Avrupa'ya ulaşmak için yapmış oldukları yolculuk hikâyeleri bağlamındadır. Ayrıca, Eylül ayında yayımlanan hikâyeler mültecilerin gitmek istedikleri yerler ile buralara gidiş amacı üzerine odaklanmıştır. Eylül ayının kapsama alanında, mültecilerin hedeflerine dair ifadeler yer verildiği gözlenmiştir.

Genel olarak Ağustos ve Ekim aylarında mültecilerin sesleri, zorlu yaşamları ve Avrupa'ya ulaşmak için yaşadıkları sıkıntılar hakkında kasvetli haberhikâyeleri yoluyla sunulmuştur.

Ağustos ayında yayınlanan “Suriye’den Balkanlara: Bir Mültecinin yolculuğu” isimli bir haberde bir mültecinin Avrupaya giderken yaşadığı zorluklara yer verilmiştir:

“Karanlık çöktüğünde Makedon demiryolu raylarına ulaştık ve burada askerler tarafından durdurulduk. Memurlar bizden yere oturmamızı istedi, bizi saydılar ve üç gruba ayırdılar. Ardından bize rayların yanındaki ormanda dinlenmemizi ve Makedon kenti Gevgelija’ya geçmemize onay verilmesi için sabaha kadar beklememizi söylediler. Mülteciler uzun ve yorucu bir günün ardından yere uzandı ve ben de yorgunluktan uykuya daldım.” (Koha Ditore, 17 Ağustos 2015).

Ekim ayında yayınlanan haber hikâyelerinden biri, Suriyeli bir ailenin yaşadığı acılara odaklanmaktadır:

“Muhallif bir savaşçı olan Ebu Anas, ailesinin savaş ve devam eden baskılara maruz kaldığını söylüyor. 21 Ağustos’ta evlerine bir el bombası düşmüş ancak patlama olmamış. Kimse incinmedi, ancak birkaç saat sonra ailesi, karısı Nada ve iki kızı Shihada ve Sidra, kimyasal silahlarla saldırıya uğradıklarını anlayacaklardı. Gelecek yedi hafta boyunca hepsi acı çekti, ancak hayata beş gün önce gözlerini açan Sidra hayatta kalmayı daha fazla başaramamıştır.” (Koha Ditore, 8 Ekim 2015).

Daha önce de belirtildiği gibi, mültecilerin seslerinin ortaya çıkışı, Eylül ayında diğer iki aya (Ağustos ve Ekim) kıyasla gazetenin kapsamına alınan ve baskın olan bir başka önemli kaynaktı. Bununla birlikte, güvenli ve daha iyi bir yaşama sahip olmak için mültecilerin karşılaştıkları zorlukları anlatan haberlerinyanı sıra, Eylül ayında mültecilerin sesi, bazı ev sahibi ülkelerdeki başarı öykülerinin verilmesiyle kendini göstermiştir:

“Şamlı 32 yaşındaki bankacı Lamis Qandalaft, bu planın başarı öykülerinden biri. İki yıl önce, Cumhurbaşkanı Beşar Esad’ın ordusunda görev yapmak üzere çağrılmasının ardından kocasıyla birlikte İsveç’e kaçtı. Bu yaz uzun süren eğitimlerden sonra nihayet Swedbank’ın Stockholm’deki merkezinde bir iş buldu. Qandalaft, iş bulmasının İsveç’teki yeni hayatını kurması ile eş değer olduğunu söylemiştir. “Burada bizim için iyi bir planları var” diyor. “Dil eğitimi ve özel mesleki eğitim için bir plan”. “İş bulduğumda tüm problemlerim ortadan kalktı. Şimdi bir işe sahibim, kalacak daha iyi bir yer bulmak, normal bir hayat sürmek, daha iyi bir hayat sürmek benim için daha kolay.”(Koha Ditore, 22 Eylül 2015).

BMMYK ve BM temsilcilerinin görüşlerine Eylül ayında dokuz haberde yer verildiği gözlenmiştir. Ağustos ayında altı haberde yer verilmiş, Ekim ayında ise beş haberle bu sayı daha da düşmüştür. Bununla beraber, UNICEF, Uluslararası Af Örgütü ve Kızıl Haç yetkililerinin görüşlerine ise analizin yapıldığı üç ay boyunca daha az yer verilmiştir.

Buna ek olarak, Koha Ditore'nin farklı yazarların fikir ve görüşlerine yer verdiği gözlenmiştir. Genel olarak bu gazetede yayınlanana görüşler mülteci krizi ile ilgili çeşitli bakış açılarını kapsayan ve daha çok ABD ve AB'nin yardım yapmaları gerektiğine yönelik çağrılar şeklinde olmuştur. Bu görüşlerden bazıları, Lübnan, Ürdün ve Türkiye'de sayıları 4 milyonu bulan mültecilerin yeterli finansman desteğinin sağlanması gerektiği gibi konularda AB'ye yapılan çağrı ve önerilerdir. Yer verilen diğer görüşlerde ise, Avrupa devletleri arasında dayanışma ve eşit yük paylaşımının olması gerektiğinden hareketle, Avrupa devletlerine çağrıda bulunan içeriklere odaklanılmıştır. Bu görüşlere Eylül ayında 14, Ekim ayında 12, Ağustos ayında ise 2 haber içeriği ile yer verilmiştir.

Polis kaynakları Koha Ditore'de üç ay boyunca (Ağustos, Eylül ve Ekim) önemli bir konumda olmuştur. Polis kaynakları genellikle Batı Balkan sınırlarındaki olayları aktarmak için kullanılmıştır.

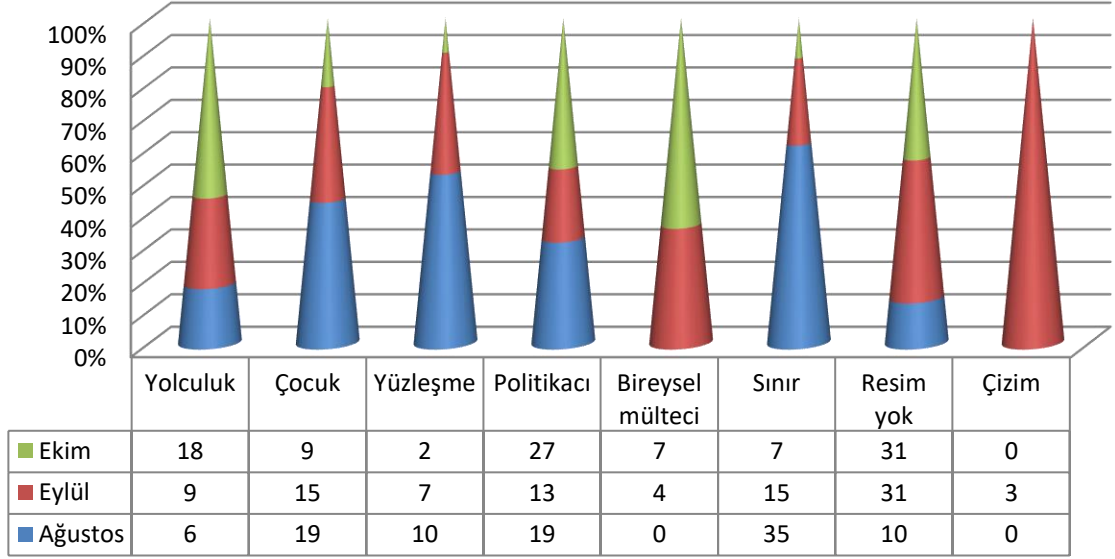
STK bazlı diğer kaynakların, Koha Ditore'de nadir olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna göre, bu kaynaklara Ağustos ayında sadece bir hikâyede yer verilirken, Eylül ayında üç, Ekim ayında ise hiç yer verilmemiş olduğu gözlenmiştir.

STK kaynaklarına Çocukları Kurtarın, Sivil Toplum Örgütü (Action Contra el Hambre), İnsan Hakları İzleme Örgütü ve LEGIS gibi kuruluşlar üzerinden yer verildiği gözlenmiştir. Bu kaynakların kullanımında, mülteciler için ortak bir yardımın oluşturulması gerektiğine çıkarılmıştır.

3.4 Fotoğrafların rolü

Koha Ditore'de Suriyeli mülteci krizi ele alınırken Ağustos, Eylül ve Ekim olmak üzere üç ay boyunca yer alan haber hikâyelerine yeterli sayıda fotoğraf eşlik etmiştir. Genel olarak haberlerde konu ile ilgili fotoğraflara yer verildiği gözlenmiştir.

Fotoğraflarda vurgulanan temalar

Grafik - 4: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Koha Ditore’de kullanılan fotoğraflarda vurgulanan temalar

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü gibi, Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca Koha Ditore’de yayınlanan makaleler ile birlikte kullanılan farklı türlerde fotoğrafların olduğu görülmüştür. Koha Ditore’de, bu üç ay boyunca kullanılan fotoğraflarda bazı farklılıklar ve benzerlikler bulunmaktadır.

Mülteciler için en sık kullanılan fotoğrafları, mültecilerin sınırlardaki fotoğrafları ve çocuk fotoğraflarıdır. Ayrıca, kullanılan politikacı fotoğrafları da Koha Ditore’nin yayınlarında önemli bir yer tutmaktadır. Diğer taraftan, Koha Ditore’de fark edilen nokta, bu üç ay içinde fotoğraf desteği olmadan basılan makale sayısıdır. Fotoğrafların bulunmadığı bu yazılar oldukça kısa bilgilendirici öyküler içermektedir. Bu öykülerin çoğu köşe yazarları tarafından yapılan gözlem ve yorumlardan oluşmaktadır.

Sınırlardaki mültecilerin fotoğraflarının yayınlanması Koha Ditore’de önemli bir yer tutmaktadır. Bu tür fotoğrafların Ağustos ayında on bir haberde kullanıldığı tespit edilmiştir. Eylül ayında on haberde, Ekim ayında sadece üç haberde kullanıldığı anlaşılmıştır. Ekim ayında sadece üç haberde kullanılmasının nedeni Avrupa sınırlarındaki mülteci fotoğraflarına yer verilmesi olmuştur.

Ayrıca, bu üç ay içerisinde çocuk fotoğraflarının kullanımı da Koha Ditore’de önemli bir yer tutmuştur. Örneğin, aşağıdaki fotoğraflardan bazıları, sınırlardaki mültecilerin ve çocukların fotoğraflarının nasıl kullanıldığını göstermektedir:

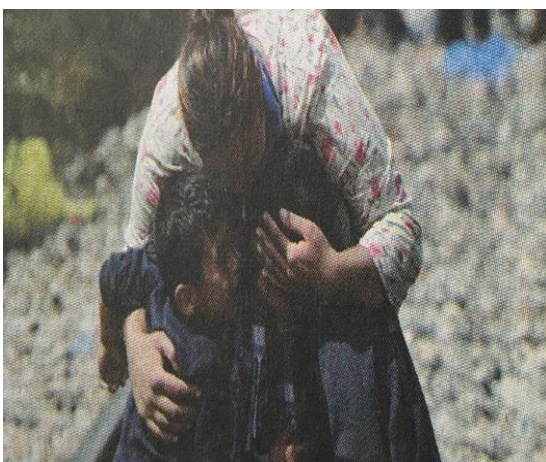
Fotoğraf 1: Koha Ditore, 26.08.2015

Fotoğraf 2: Koha Ditore, 27.09.2015

Fotoğraf 3: Koha Ditore, 22.10.2015

Fotoğraf 4: Koha Ditore, 24.08.2015

Fotoğraf 5: Koha Ditore, 18.09.2015

Fotoğraf 6: Koha Ditore, 21.10.2015

Gazetede yer alan çocuk fotoğraflarının bazıları yardıma muhtaç “zayıf mağdurlar” mesajı verirken, bu aynı zamanda bize mültecilerin masumiyetini göstermektedir. Bu ifade yukarıdaki fotoğraflar için söylenebilir, haklı olarak, “çocuklar (ve anneleri) ideal mağdurlardır.”(S.Moeller, 2002, s-49).

Ayrıca çocukların savaş sırasında yaşadıkları korkuları vurgulayan fotoğraflar da kullanılmıştır.

4 • KOHA Ditore **botë** e enjte

Të djegurat në trupin e Shihadës së vogël

NJË FAMILJE SIRIANE RRËFEN PASOJAT E SULMEVE TË ISIS-IT ME AGJENTË KIMIKË

Vuajtja e viktimave të sulmeve me armë kimike

Abu Anasi, luftëtar rebel, thotë se familja e tij ishte mesuar me luftën dhe krismat e vazhdueshme. Por në ditën e 21 gushtit granatë përfundoi në kulmin e shtëpisë së tij, duke mos shpërthyer. Askush nuk u lëndua, por disa orë më vonë kryefamilja bashkëshorten Nada, dhe të bijat Shihada dhe Sidra, do ta kuptonin se u sulmuan me armë kimike. Të gjithë vuajtën për tërë pasojat, por Sidra, që kishte ardhur vetëm para pesë ditësh në jetë, nuk ia doli dot

shumë sulmeve. Dy zyrtarë të lartë amerikanë kanë thënë se në mesin e mostrave që kanë dëshmuar se ekinë në sulmin e 21 gushtit në Marra.

mos largohen prej pragut të tyre. Aty ose ka rrezik që janë kërenarë ose që nuk kanë mundësi financiare që të largohen, ose familje që u qëndrojnë afër familjeve të tyre apozyar. Shtatë ditore i ishullit të Marra, kanë bërë të kishin një lokalitet.

qytetit thonë se ishullit mesuar me luftën që nuk ka të sosur. Ata u kishin mbijetuar sulmeve bardimeve ajrore dhe bombës së ajrore dhe

po qetësohej, edhe kurfarë shenja kimike dëgjesh. Prindërit m...

Efekt i dyfishtë

Klori...

Abu Anasi i shtrirë në spital në Turqi

Fotoğraf 7: Koha Ditore, 08.10.2015

(Bu makalede “kimyasal silah saldırısının mağdurlarının çektikleri acılara Suriyeli bir aile üzerinden değinilmektedir.”)

Yanı sıra, çocukların fotoğrafları iyilik ve yardımın gösterilmesi için de kullanılmıştır. Örneğin, Fotoğraf – 9’de bir Alman polisi Suriyeli çocuğa şapkasını vermektedir. Fotoğraf – 8’da ise yine bir Alman polisi Suriyeli bir çocuk ile şakalaşmaktadır.

Fotoğraf 8: Koha Ditore, 10.09.2015

Fotoğraf 9: Koha Ditore, 11.09.2015

Öte yandan, tüm dünyada büyük infial yaratan Aylan Kurdî'nin fotoğrafı herkesi şok etmiştir.

“Suriyeli Kürt çocuk Aylan Kurdî'nin cesedinin popüler bir turizm merkezi olan Bodrum'da bulunmasıyla, Avrupa'daki sıradan insanlar ve hükümetler mülteci krizini yeniden konuşmaya ve yardım önermeye başladılar.” (P.Yazgan, E.Utku, ve I. Sirkeci, 2015, s-182).

Bu sayede, 2015 yılında tüm dünya Aylan Kurdî'nin yayınlanan fotoğrafları üzerinden gözlerini Suriyeli mülteci krizine çevirmiştir.

Koha Ditore'de bu olaya ilişkin aşağıdaki fotoğraf ve çizim yayınlanmış ve fotoğrafta tüm dikkatler, Aylan Kurdî'nin başının kendisini taşıyan Türk Sahil Güvenlik Jandarması'nın arkasına saklandığına çekilmiştir. Ayrıca bu olaya ilişkin gazetede bir aktiviste ait:“İnsanlık çok ilerledi, artık görünmüyor” ifadesi taşıyan bir çizime de yer verilmiştir.

Fotoğraf 10: Koha Ditore, 05.09.2015

Fotoğraf 11: Koha Ditore, 05.09.2015

Bu olayın dışında, yukarıda grafiklerde gösterildiği gibi, Koha Ditore’de üç ay boyunca kullanılan en belirgin diğer fotoğraflar, Batı Avrupa’nın siyasetçilerinin fotoğraflarıydı. Bu fotoğraflara en çok Ekim ayında yayınlanan on iki haber yer verildiği gözlenmiştir. Eylül ayında yayınlanan dokuz haberde kullanılan fotoğraflara ek olarak, Ağustos ayında bu tür fotoğraflara sadece altı haberde rastlanmıştır. Bu tür fotoğraflara ilgili politikacı ile yapılan röportajda yer verildiği tespit edilmiştir. Ya da bir makalede, ilgili politikacının veya diplomatın bir görüşü yer aldığına, o politikacı veya diplomatın fotoğrafı kullanılmıştır. Ancak, mültecilerle ilgili siyasi tartışmalar yürüten her makalede politikacı veya diplomat fotoğraflarının kullanıldığı düşünülmemelidir. Bazı haber ve makalede bu türden hiçbir fotoğraf kullanılmamıştır. Aşağıda, Koha Ditore’de kullanılan politikacı ve diplomat fotoğraflarından bazı örneklerle yer verilmiştir:

Fotoğraf 12: Koha Ditore, 27.08.2015

Fotoğraf 13: Koha Ditore, 08.09.2015

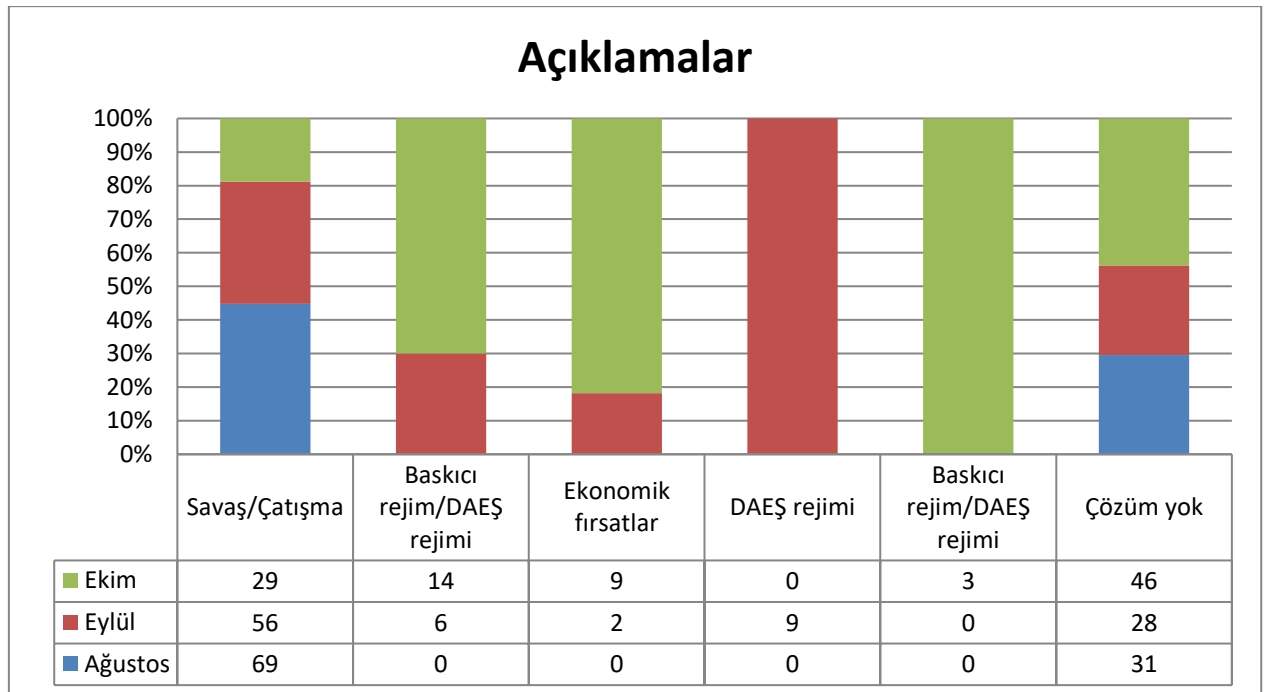

Fotoğraf 14: Koha Ditore, 10.10.2015

Bu temalara ek olarak, Koha Ditore’de kullanılan fotoğraflar farklı konuları da ele almıştır. Yer verilen temalardan en belirginlerinden biri, mültecilerin yapmış oldukları yolculukları gösteren fotoğraflardır. Bu fotoğrafların sıklıkla sunulmasına rağmen, mültecilerin bireysel fotoğraflarının kullanılma oranı görece daha düşüktür. Yanı sıra, Ağustos ve Ekim aylarından farklı olarak, Ekim ayında Koha Ditore’de üç haberde çizimlere de yer verildiği gözlenmiştir.

3.5 Nüfus akışına dair açıklamalar

Koha Ditore gazetesinde Suriyeli mülteci krizi ele alınırken mülteci akışına dair açıklamalara da yer verilmiştir. Aşağıdaki grafik, mülteci akışına dair farklı açıklamaların kapsamı ve sıklığına ilişkin verileri göstermektedir:

Grafik - 5: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 aylarında Koha Ditore’de mülteci akışına ilişkin yer verilen açıklamalar

Koha Ditore, Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olmak üzere bu üç ay boyunca mülteci akışının nedenlerine dair içeriklere rastlanmıştır. Mülteci akışı, ezici bir şekilde insanların savaş veya çatışmalardan kaçmaya çalışmalarına bağlandığı görülmektedir. Bu nedenler çoğunlukla gazeteciler ve BM tarafından ileri sürülmüştür. Grafikte görüldüğü gibi, savaş ve çatışmaların mülteci akışlarının en önemli itici faktörleri olduğu argümanı, Eylül ayında otuz haberde yer almıştır. Grafikte, Ağustos ayında, diğer iki aya kıyasla bu açıklamalara daha yüksek oranda yer verildiğinin görülmesine rağmen, en yüksek oran Eylül ayı kapsamındadır. Ağustos ayında yayınlanan makalelerin on sekiz’inde bu açıklamalara yer verilmiştir. Ekim ayında ise mülteci akışlarının nedenlerinin açıklanmasına ilişkin on haberde yer verilmiştir.

Bu açıklamalar, aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi genel olarak şöyledir:

“Almanya’nın yanı sıra, AB’nin geri kalanı, Ortadoğu, Asya ve Afrika’daki savaş ve şiddetten kaçan çok sayıda mülteciyle karşı karşıya kaldıklarından gerilimler yükselmektedir.” (Koha Ditore, 12 Ağustos, 2015).

“Perşembe günü yayınlanan BM raporunda açıklandığı üzere, Suriye, Irak, Yemen, Libya ve Sudan’dan yaklaşık 13,7 milyon çocuk devletlerindeki çatışmalar nedeniyle derslere katılmıyor.”(Koha Ditore, 4 Eylül 2015).

“AB hükümeti perşembe günü kaçak göçmenlerin sınır dışı edilmesini hızlandırmayı kabul etti ve Suriye’de iç savaştan kaçan mülteci akınıyla başa çıkmak için alınacak önlemler arasında bir sınır koruma gücü kurulmasını tartıştı.” (Koha Ditore, 9 Ekim 2015).

Ağustos ayı boyunca Suriye nüfusunun göçü konusundaki açıklamalara ilişkin en belirgin neden olarak çatışma ve savaşa odaklanıldığını belirtmek önem arz etmektedir. Bu nedenle, bu ayın yayınlarında, diğer iki ayda (Eylül ve Ekim) olduğu gibi herhangi başka bir neden gösterilmemiştir.

Bununla birlikte, Suriyeli mülteci akışlarının nedeni olarak başka açıklamalara da yer verilmiştir: “Bu insanlar, Suriye’de yapılan acımasız savaştan, baskıcı rejimden veya IŞİD zulmünden kaçtılar”. Yukarıda da belirtildiği gibi, Koha Ditore’de bu tür açıklamalar nadiren de olsa yapılmış ve bu açıklamalar gazetede sadece Eylül ve Ekim aylarında sunulmuştur.

“Aile, İslam Devleti örgütünün Suriye ve Irak’ın yıkımı için yürüttüğü kampanyadan kaynaklanan milyonlarca ölü ya da kaçaktan biri.” (Koha Ditore, 4 Eylül, 2015).

“Avrupa’daki mültecilerin çoğunluğunun İslam Devleti örgütünden değil, Esad rejiminden ve rejimin halen iktidarda kalmasını sağlayan gücünden kaçtığını hatırlamakta fayda var.” (Koha Ditore, 8 Eylül, 2015).

Eylül ve Ekim aylarında yayınlanan diğer haberlerde mülteci akışının önemli itici faktörleri arasında gösterilen diğer nedenlerden birisi de, baskıcı Esad rejimi ve IŞİD zulmüdür. İleri sürülen bu sav çoğu zaman köşe yazarları tarafından dile getirilmiştir:

“Cihatçılar kılıçla katletmiş, Esad ise uçaklarla salınan varil bombalarıyla katliam yapmıştır ancak Suriye’de yaşamlarını veya bazı uzuvlarını kaybeden çok sayıda insan için bu bir fark yaratmıyor. Kaçanlar için verilen mesaj açıktır: Salgın onları da vurdu.” (Koha Ditore, 18 Eylül 2015).

Bunun dışında, Koha Ditore’nin, üç ay boyunca Suriyeli mülteci krizi teması kapsamındaki haberlerinde yeterli açıklamanın olmadığını belirtmekte de fayda var. Örneğin,

“Çoğunlukla Suriye’den gelen mülteci akını büyük oranda gönüllülere dayanan Yunanistan hükümetini hazırlıksız yakalamış, binlerce insanı korkunç koşullarda çadır kurmaya zorlamış ve ara sıra çatışmalara neden olmuştur.” (Koha Ditore, 19 Ağustos 2015).

“Budapeşte’deki sağ görüşlü hükümetin, göçmenlerin topraklarına olan yasadışı göçünü durduracaklarını söylediği salı günü yeni kuralların yürürlüğe girmesinden önce, Macaristan’a girmek için binlerce mülteci Balkanlar’da hareket etmeye devam ediyor.” (Koha Ditore, 19 Eylül 2015).

“AB, II. Dünya Savaşı’nın sona ermesinden bu yana Avrupa’nın en büyük mülteci krizinin üstesinden gelmeye çalışırken, AB’nin 28 üye ülkesinde çoğunlukla Suriye ve Eritre olmak üzere 160.000 mülteciyi dağıtma planı onayladı.” (Koha Ditore, 17 Ekim, 2015).

Bu gazetede bazı haber ve makalede örnek olarak verilen alıntılar, mülteci krizinin neden ortaya çıktığına ilişkin açıklamalarda eksik kalmıştır. Bu, okurların mülteci

krizinin temel nedenlerini anlamaları açısından yardımcı olmamıştır. Gazete, mülteci krizinin daha bütünsel nedenlerinin açıklanması bağlamında yetersiz kalmıştır.

3.6 Suriyeli mülteci krizine getirilen çözüm önerileri

Aşağıdaki grafikte, Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olmak üzere, üç ay boyunca Koha Ditore’da sunulan çözümler yelpazesi hakkında veriler yer almaktadır.

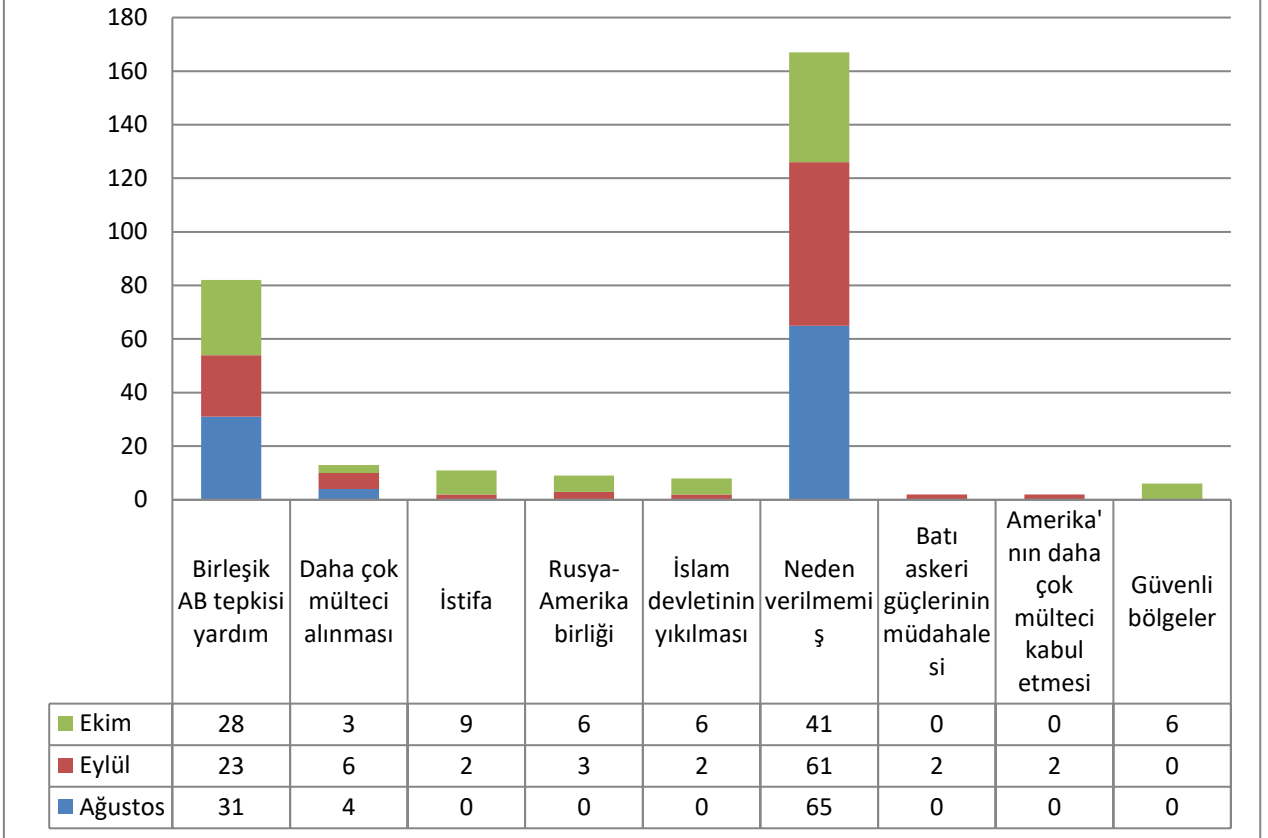
Buna göre, gazetede yayınlanan çok sayıda makale ve haberde Suriyeli mültecilerin krizine yönelik olası bir çözüm tartışılmamıştır. Koha Ditore gazetesinde sunulan en belirgin çözüm, birleşmiş bir AB tepkisi ile ilgili genel açıklamaları içermektedir. Bu tür çağrılar esas olarak yazarlar tarafından yapılmış ve bu çağrıların bir kısmı da Avrupalı siyasetçilerden ve STK'lardan gelmiştir. Bu bağlamda, en çok Eylül ayında, on iki kez, birleşik bir AB tepkisi için yürütülen tartışmalara yer verildiği gözlenmiştir. Ağustos ve Ekim aylarında da bu tartışmalara yer verildiği tespit edilmiştir. Küçük bir farkla, Ağustos ayında bu argümana sekiz içerikte yer verilirken, Ekim ayında ise dokuz içerikte yer verildiği gözlenmiştir.

“BM Komisyon Üyesi Mülteci Ajansı sözcüsü Melissa Flemming, “Bu sorun bir devletin çabalarıyla çözülemez” demiş, dayanışma ve eşit yük paylaşımına dayanan kapsamlı bir Avrupa tepkisine acil ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır.” (Koha Ditore, 26). Ağustos, 2015).

“Bu çocuğun kaderi zihinleri iknâ etmeli ve AB’yi mülteci krizini durduracak bir plana katılmaya ve kabul etmeye teşvik etmeli.” (Koha Ditore, 4, Eylül, 2015).

“Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ve Avrupa Konseyi Başkanı Donald Tusk, göç krizinin Avrupa Birliği’nin temellerini tehlikeye attığı konusunda uyarıda bulunmuştur. Tusk, üye ülkeler arasındaki birlik ve beraberlik eksikliğinin Schengen Anlaşmasını tehlikeye attığı konusunda uyarmıştır. “Bu kriz yalnızca Batı Balkanları değil, aynı zamanda Avrupa kurumlarını da etkiliyor ve bu nedenle büyük siyasi konuşmalar yerine, karşılaştığımız büyük zorlukların üstesinden gelmek için bir birlik olarak hareket etmeli ve birlikte hareket etmeliyiz” demiştir.” (Koha Ditore, 28 Ekim 2015).

Çözüm Önerileri

Grafik - 6: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Koha Ditore tarafından önerilen çözümler

Buna göre, krizin Esad'ın istifasını ve İslam Devleti örgütünün ortadan kaldırılması gerektirdiği düşüncesi özellikle Ekim ayının içeriklerinde dile getirilmiştir. Bu görüşün nadiren de olsa Eylül ayının içeriklerinde de yer aldığı görülmektedir. Ağustos ayının içerikleri bu tür çözüm önerileri ve tartışmalar içermemektedir.

“En büyük olumlu etkiye sahip olacak olan şey Şam'da yeni bir hükümet kurulması olacaktır, ancak böyle bir şey Cumhurbaşkanı Beşar Esad'ın gitmesi için çalışmaktansa Esad'ın görevde kalmasını destekleyen devletler olan Rusya ve İran'ın izin verdiği takdirde olabilir.”(Koha Ditore, 7 Ekim 2015).

“Şu andaki çıkarlarımız, yayılan en büyük iki tehdidi ortadan kaldırmaya odaklanmalıdır. Bu tehditler: büyümesi Lübnan, Kürtler ve Ürdün gibi bölgeleri tehdit eden IŞİD ve sayıları giderek artan Suriyeli mülteci trajedisi. Eğer bu duurm böyle devam ederse, Lübnan ve Ürdün istikrarsızlaşabilir ve hatta bu durum dünyadaki hayati ortağımız olan Avrupa Birliği'ni bile istikrarsızlaştırabilir.”(Koha Ditore, 13 Ekim 2015).

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü gibi, Eylül ve Ekim ayları boyunca bu krizin nasıl yönetileceği konusunda çeşitli argümanlar ile sürülmüştür. Eylül ayı nda Koha Ditore bu krizin nasıl çözüleceğine dair yirmi bir çözüm önermiştir. Benzer bir şekilde, gazetede Ekim ayında da bu krizle ilgili çözümler sunulmaya devam edilmiş ve nispeten bu ay içinde dokuz çözüm önerilmiştir. Ağustos ayında krizin nasıl yönetileceğine dair, yine Ekim ayında olduğu gibi dokuz çözüm önerisi sunulmuştur.

“Bundan kaçınmanın yolu, sığınmacıların Avrupa’ya insani vizeler yoluyla seyahat etmeleri için alternatif, yasal bir yol sağlamak olacaktır. Avrupa Birliği dışında, Türkiye’de Bodrum veya Libya’da Zuwara gibi yerlerde küçük konsolosluklar oluşturulabilir. Geçiş yolları zamanla değiştiğçe, konsolosluk açılan bu yerler de yeniden değiştirilebilir. Bu geçiş noktasında, insanlar hızlı bir şekilde taranabilir ve makul bir iltica talebinde bulunanların Avrupa’ya erişmesine izin verilebilir. Daha sonra basitçe Avrupa’ya uçabilirler veya masrafları ödemek koşuluyla tarifeli bir feribot kullanabilirler.”(Koha Ditore, 25 Eylül 2015).

“Yararlı olan, insanların içinde kalabilecekleri ve güvenliğinin güvence altına alınabileceği Suriye’de yerleşim bölgelerinin oluşturulması olacaktır, bunun için Kürt kuvvetlerinin veya bazı Arap kabilelerinin ABD ve diğer ülkelerin askeri desteğiyle desteklenmesi gerekecektir. Ayrıca, Suriye’ye giden cihatçıları ve kuzeye kaçan çok sayıda mülteciyi durdurmak için Türkiye ile bir anlaşmaya varılması gerekiyor. Türkiye, sınır kontrolünün artırılması karşılığında mali ve askeri yardım almalıdır.”(Koha Ditore, 7 Ekim 2015).

Koha Ditore bu üç ay boyunca (Ağustos, Eylül ve Ekim), Suriyeli mülteci krizini öncelikle, ulusal bir sorun olarak ele almak yerine, AB’ninele alması gereken bir zorunluluk olarak değerlendirmiştir. Bu sorun temel olarak Balkanlar yerine tüm AB’yi etkileyen bir sorun olarak tanımlanmaktadır. Haklı olarak, bu krizin öncelikle AB içinde ve birlikte çözülmesi gerektiği vurgulanmıştır.

4.Zëri (Ses) Gazetesi

Ses (Zeri) 1999’den bu yana yayınlanan Kosova’nın günlük bir gazetesidir. Bununla birlikte Yugoslavya sosyalist yönetimi sırasında haftada bir kez çıkan siyasi dergi Rilindja Yugoslavya’nın en eski dergilerinden birisidir.

“Zëri, 70’li ve 80’li yıllardan beri yayınlanan Rilindja’nın halefidir ve ilk personelinin çoğu Rilindja dergisinde çalışan gazetecilerinden oluşuyordu.

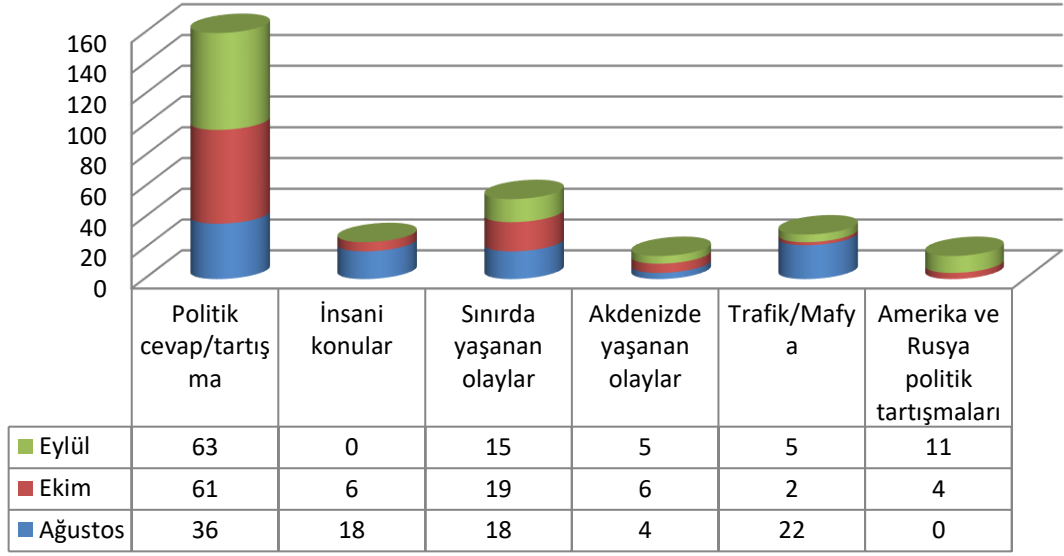
Kosova'da hüküm süren inanç Zëri'nin bağımsız ve siyasi eğilimlerden arındırılmış olduğudur ve bazı durumlarda belirli hususlar üzerinde yeterince durmadığı noktasında eleştirilmektedir. Bu konu editör yardımcısı Zenun Celaj tarafından da gündeme getirilmiştir.” (B. Luci, 2008, s-75).

Zëri, yapılan özelleştirmeden sonra, sol profile sahip günlük bir gazete haline gelmiş ve sahibi Blerim Shala tarafından büyük işletmelere sahip olan bir grup iş adamına satılmıştır. Bu nedenle gazete, sahiplerinin işletmelerine destek vermekte ve bu açıdan sağcı gazeteler gibi görünmektedir. Gazete aynı zamanda hükümet karşıtıdır. Gerçekçi olmak gerekirse, gazete net bir ideolojiye sahip değildir ve daha çok müşteri odaklıdır.

4.1Kapsama alınan temalar

Zëri'nin Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olmak üzere üç ay boyunca Suriye'deki mülteci krizini ele alışı ve gazetenin bu konuya bakışı, ilgili haberlere verilen önem ve haber seçimleri, gazetenin bir miktar soluk kaldığını göstermektedir. Gazetede üç ay boyunca konuyla ilgili haber yayınlanmış olsa da, sunulan haber hikâyeleri daha çok küçük haber niteliği taşıyan olaylar ve daha az olmak üzere makalelerde yer verilen analizlerle sınırlıdır. Genel olarak, bu üç ay boyunca gazetede yayınlanan haberler daha çok bilgilendirici bir yapıya sahiptir. Ancak dikkat çeken şey, genel olarak öne çıkan haberlerde, haberlerin çok kısa olması ve kısıtlı bilgiler içeriyor olmasıdır. Bununla birlikte, Ağustos ayında Zëri gazetesinde Suriye mülteci krizine yönelik olarak yirmi iki habere yer verilmiştir. Eylül ayı kapsamında, Ağustos ve Ekim aylarına oranla bu meseleye ilişkin çok daha fazla sayıda habere yer verildiği gözlenmiştir. Eylül ayında toplam kırk dokuz haber yayınlanmıştır. Öte yandan, Suriye'deki mülteci krizine Ekim ayında, diğer iki aya oranla çok daha az yer verilmiş ve toplam dokuz haber yayınlanmıştır.

Ele alınan temalar

Grafik - 7: Zeri Gazetesinde Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde ele alınan temalar

Zeri gazetesinde üç ay boyunca ele alınan en baskın tema, “Politik cevap/tartışmalar” teması olmuştur. (Ağustos ayında % 36,3, Eylül ayında %61,7, Ekim ayında %63,1 oranında). Bunu “Sınırlarda yaşanan olaylar” teması takip etmiştir. Zeri’deki pek çok makale neredeyse yalnızca politik tartışmalara veya Suriye Mülteci krizine verilen siyasi tepkilere odaklanmıştır. Genel olarak, yazılan makalelerde mültecilere karşı bir tavır alış söz konusudur. Gazetede üç ay boyunca mültecilere yönelik olumsuz makaleler yer aldığı gözlenmiştir. Büyük ölçüde yazıların seçimi, bazı devletlerin mültecilere karşı olumsuz görüşlerine yaslanmaktadır. Almanya gibi mültecileri destekleyen veya mültecilerin lehine duruş sergileyen devletlerin görüşlerine çok daha az yer verilmiştir. Bu nedenle gazetenin genel olarak yayın politikası, Macaristan, İngiltere gibi mültecilere karşı olan devletlerin politikaları tarafında olmuştur. Zeri’de önemli sayıda olumsuz söyleme yer verilmesine ek olarak, bu söylemler, Alman göçmen düşmanı politik organizasyonlarvesağcı politikacılar ile Avrupa’daki yabancı düşmanı grupların söylemleri çerçevesinde olmuştur.

Aşağıdaki, mültecilere karşı olumsuz tavra sahip olan ülkelerin politik tartışmalarının yanı sıra, haberlerde Almanya’nın mültecilere vermiş olduğu desteğin de eleştirildiğine ilişkin örnekler bulunmaktadır:

“Büyüyen küresel bir mülteci krizinin nasıl çözüleceği konusunda bir tartışma var. Ancak, bu tartışmayı doğru şekilde yapmak için en azından elimizdeki

gerçekliklerin doğru olarak değerlendirilmesi ve Britanya'nın küresel mülteci miktatısı olduğu efsanesini yaymaktan vazgeçmeliyiz – çünkü durum öyle değil.”(Zeri, 14 Ağustos 2015).

“Macaristan Başbakanı Victor Orban, “Mülteciler, Avrupa'ya gelmeye çalışırken çocuklarının hayatlarını riske atmamalıdır” demiştir. “Eğer tüm dünyaya mültecileri kabul etmeye hazır olduğumuz izlenimini verirse, bu ahlaki bir başarısızlıktır. Ahlaki ve insani planda ihtiyaç duyulan şeyi açıkça söylemek gerekirse: lütfen gelmeyin, “dedi.” Türkiye güvenli bir yer. Burada kalın. Gelmek riskli. Aileniz ve çocuklarınız için, kendiniz için kalmak daha iyi. Avrupa'ya gelmek oldukça riskli.” demiştir.” (Zeri, 5 Eylül 2015).

“Almanya bu yıl yaklaşık 800.000 sığınmacıyı bekliyor, bu tarihi bir rekor. Ancak Şansölye Angela Merkel'in mültecilere açılma politikası her yönden sert eleştirilere yol açtı.”(Zeri, 18 Ekim 2015).

Başka bir içerkte, Merkel'in mültecilere verdiği destek nedeniyle popülerliğini nasıl kaybettiği anlatılmaya çalışılıyor:

“Perşembe günü yayınlanan bir araştırmaya göre, Almanların yaklaşık üçte ikisi Nobel Barış Ödülü'nü kazanmak için favori gösterilen Şansölye Angela Merkel'in ödülü almaması gerektiğini belirtmiştir. Ukrayna'daki ihtilafta arabuluculuk yaptığı veya Avrupa'nın yoğun bir göç kriziyle karşı karşıya kaldığı zamanda ülkesinin kapılarını göçmenlere açtığı için Angela Merkel'in favori olduğu söylenmektedir. Ancak bu tutum Almanya'daki popüleritesinin düşmesine neden olmuştur.”(Zeri, 9 Ekim 2015).

Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca gazetenin genel haberlerinde bu tür siyasi tepkiler yer almıştır. Diğer taraftan mültecilere destek veren devletlerin güttükleri politikalar da eleştirilmiştir. Mültecilere karşı olan devletlerin politikalarına verilen tepkiler ile karşılaştırıldığında, örneğin mültecilere destek veren devletlere tepki duyan diğer devletlere çok fazla yer verilmemiştir. Yanı sıra, ele alınan konular ve sunulan haber hikâyeleri mültecilere insani yardımları kimin sağlayacağı, bu yardımların sağlanmasının AB'nin bir bütün olarak mı, yoksa üye devletlerin ayrı ayrı sorumluluğunda mı olduğubı konulara ilişkin, AB devletleri arasında yaşanan tartışmaları içermektedir. Genellikle, bu tartışmaların çoğu siyasetçiler tarafından yapılmış olup, bazı haber

hikâyelerinde ise kısmen mültecilere yardım sunulmasını öneren yazılar ve mültecileri destekleyen fikirleri beyan eden bazı yazarlara da yer verildiği gözlenmiştir:

“Arnavut milleti tarihinde sık sık böyle kötü durumlar, etnik temizlikler, binlerce yaralı, işkence, tecavüz ve savaş yaşamıştır. Hümanizm ve dayanışma ile onların çektiği acıyı hafifletme, hepimizi bağlayıcı niteliktedir. Milletimizin bu insani değerleri ve insani duruşumuz her birey, aile, sivil toplum kuruluşu ve yerel ve merkezi düzeydeki her devlet kurumu tarafından yerine getirilmelidir”. (Zëri, 25 Ağustos, 2015).

“Fransa ve Almanya Perşembe günü, göçmen krizi ile mücadelede önemli bir gelişme sayılabilecek mültecilerin Avrupa Birliği’ne dağıtılması için “kalıcı ve bağlayıcı bir mekanizma kurulmasını” önerdiler. Sabah telefonla konuşan Fransa Cumhurbaşkanı ve Almanya Şansöyesi, sürekli bir mülteci akışının Avrupa sınırlarına yönelmesi ile durumun değiştiğini değerlendirdi. Francois Hollande, “Şansölye Merkel ile kalıcı ve zorunlu bir mekanizma önerdik” dedi.”(Zëri, 4 Eylül 2015).

“Angela Merkel ve Francois Hollande’in geçen hafta Avrupa Parlamentosu’nda görünmesi Avrupa Konseyi toplantısından önce güçlü bir mesajı yol açabilirdi. Bir yandan, bu toplantıda üye ülkeler arasında mülteci akışları ile başa çıkılması konusundaki dayanışma mücadelesi ele alınacak, diğer yandan da İngiltere’nin Avrupa Birliği’nden çıkışı tartışılacak. Avrupa Parlamentosu’ndaki konuşmasında Merkel ve Hollande tartışmaları önleme, AB’deki farklılıkları aşma konusundaki kararlılıklarını pekiştirme ve Fransa ile Almanya arasında daha yakın bir birlik kurma yolunda tüm fırsatlara sahipti. Hem Hollande hem de Merkel, Avrupa’ya tepki gösterip birlikte hareket etmeleri için çağrıda bulundular.” (Zëri, 20 Ekim 2015).

Ele alınan siyasi tartışmaların diğer kilit alanları politikacıların sınırlardaki olaylara yönelik tartışmalarını içermektedir. Bu nedenle, üç ay boyunca (Ağustos, Eylül ve Ekim) Zëri gazetesinde Balkan ülkelerinde meydana gelen olaylar, Balkan ülkeleri arasındaki anlaşmazlıklar ve ülkelerin sınır kontrollerine ilişkin sorumluluklarına yer verilmiştir. Eylül ayının kapsamında bu olaylara daha fazla dikkat çekildiği tespit edilmiştir. Eylül ayında yayınlanan dokuz haberde ele alınan en önemli ikinci konu bu olmuştur. Ağustos ayının kapsamında sınırlardaki olaylara yönelik dört habere yer verilmiş olduğu görülmektedir. Ekim ayında ise bu olaylara, üç haber ile görece daha az yer ayrılmıştır.

Aşağıda ki örneklerde, sınırlarındaki mültecilere yönelik Balkan ülkelerinin göstermiş oldukları farklı tutumlarının tartışıldığı görülmektedir:

“Makedon hükümeti perşembe günü özellikle ülkenin güneyinde Yunanistan’dan gelen ve Batı Avrupa’ya gitmek isteyen bir göçmen akışıyla karşı karşıya kaldığından olağanüstü hal ilan etmiştir. Ayrıca, bu "krizin" yönetilmesine yardımcı olmak için, hükümet silahlı kuvvetleri de devreye sokacaktır.”(Zëri, 21 Ağustos, 2015).

“Salı günü, Budapeşte’nin göçmenlere sınırını tamamen kapatma kararından bir gün sonra Sırbistan ile Macaristan arasındaki sınırda tarifi mümkün olmayan bir kaos yaşandı. Gece yarısından itibaren etkili olan bu girişimde, Macaristan’ı geçerek Almanya’ya mümkün olan en hızlı şekilde gitmeye çalışan insanlar iki ülke arasındaki yolu tıkaştır.”(Zëri, 16 Eylül 2015).

“Vaat edilen yeni topraklar şimdi Slovenya ile Hırvatistan arasındaki sınırda. Kuzey Avrupa’ya ulaşma umutları buradan geçtiği için burada. Ljubljana makamları Zagreb’in talep ettiği gibi beş bin kişi değil, Hırvatistan’dan gelen mültecilerin geçişinin günde 1.500 kişiyle sınırlandırılmasını istemektedir.”(Zëri, 20 Ekim 2015).

Öne çıkan bu söylemlerin yanı sıra, üç ay boyunca Zëri, insani temalara da yer vermiştir. Ancak, yukarıdaki söylemlerden de görülebileceği gibi, insani temalara, bu krizle ilgili Avrupa politikasına yönelik temaların aksine daha az yer verilmiştir.

Verilerden de görülebileceği gibi, bu tema özellikle Ağustos ayında oldukça yaygın olarak ele alınmıştır. Ağustos ayında ele alınan temalar mültecilerin Avrupa’ya doğru uzanan yolculuklarında yaşadıkları sıkıntı ve zorluklara odaklanan dört haberde kendine yer bulabilmiştir. Eylül ayında Zëri gazetesinde insani konularla ilgili bu temaya daha az değinilmiş ve yalnızca üç haberde yer verildiği gözlenmiştir. Buna karşın, önceki iki ayın aksine, Ekim ayında insani temalarla ilgili hiçbir habere yer verilmemiştir.

Ayrıca, dikkat çeken şey, gazetede yayınlanan insani temalar arasında mültecilerin başarı hikâyelerinin verilmesindeki eksiktir. Yukarıda da açıkladığı gibi, genel olarak insani temalar mültecilerin başarı hikâyelerine odaklanmakta veya mültecilerin Avrupa ülkelerine yaptıkları yolculuklar sırasında yaşadıkları sıkıntı veya zorluklara değinmektedir.

Ağustos ayında yayınlanan bu haber örneğinde olduğu gibi, mültecinin ülkesinde savaş/çatışma sırasında yaşamış olduğu zorluklara ve çektiği acılara değinilmektedir:

“Başkalarına çeviri konusunda yardımcı oluyor. Adını söylemek istemedi ve gazeteciler tarafından fotoğraflarının çekilmesi konusunda endişeliydi. Suriye Tıp Fakültesi’nde okuyan öğrenci, gazeteciler tarafından fotoğraflarının çekilmesini istemiyor. Büyük bir karışıklık var. Birbiriyle savaşan farklı gruplar. Bir tarafta İslam Devleti örgütü, diğer tarafta ise güvenilmeyen hükümet. Bu arada hava saldırılarından korunmak zorunda kaldığını söyledi. Adı Zahid Eve. Akıcı İngilizcesi ile kendi hikâyesini anlatıyor: “Sadece IŞİD’den mustarip değiliz. Hükümetten de. Ailem hükümet tarafından hapse atıldı çünkü onlar devrim talep etmişlerdi. Kanser ve şeker hastalığından muzdarip babam aylarca hücrede tutuldu ve eve döndüğü zaman, tüm vücudunda sigara ve puro yanıkları vardı. “Sadece bu da değil. Babasının insülin aldığı hastanede, insülinleri suyla doldurduklarını söylemişler. Hiçbir tepki göstermeden, babasını ölüme terk etmişler. Zahid’in büyükbabasının ise “İslam Devleti”örgütü teröristleri tarafından asıldığını ve ailesi ile birlikte Almanya’ya gitmek istediklerini söylediler. Orada babamı tedavi edilebilecek iyi doktorlar olduğunu duydum.” (Zëri, 26 Ağustos 2015).

Daha önce de belirtildiği gibi, Zëri de üç ay boyunca başarılı mülteci hikâyelerine dair herhangi bir haber veya makaleye yer verilmemiştir. Ağustos ayında yayımlanan bir makale, Avrupa’ya kaçmak için Suriye’de ailesini geride bırakmak zorunda kalan, ancak kaçış sırasında Sırp kasabası Presevo sınırında ailesi ile tekrar buluşan bir Suriyeli mültecinin duygusal bir hikâyesini anlatmaktadır:

“Üst üste üç gün boyunca, Preshevo Miratoc’daki göçmen kolonilerinden asla ayrılmadı. Bir gece açık gökyüzüne geçti, diğer ikisi köy camisinin içine geçti. Çok üzgün görünüyordu ve bazen gözyaşlarına ihanet ettiğini ve ağladığını görebilirsiniz. Muhamer Haxhim, Suriye Humus şehrinden. Sürekli kırmızısı bir çantayı elinde tutardı ve birde içinde birkaç parça kıyafet bulunan el çantasını. Bunlar, uzun yolculuğunda yanına alabildiği tek şeylerdi. Türkiye’de iken, kendi arkadaşı ve ailesi ile birlikte seyahat etmişti. “Ailemle birlikteydim ve ben ailemi Suriye’de bıraktım. Bu yüzden, Yunan devletini geçmek için bir grup genç insanla gitmeye karar verdim.” Fakat Haxhimi Presevo’ya geldiği anda, çok para harcamıştı. Ustelik Yunanistan’dan geçerken büyük miktarda parayı da arkadaşlarında unutmuştu. “Yol boyunca birçok hırsızlık duyduğumuzdan, paranın

sadece bir kısmını almaya, geri kalanı ise arkadaşımın çantasında saklamaya karar verdim” diyor. İki gün sonra Haxhimi, yerel Presevo sakinlerine söylediğinde şaşırır. Haxhimi parayı teslim almak için arkadaşlarını beklerken, yakın aile üyeleri ona geldi, ailesi arkadaşlarıyla bir araya gelmiş ve hepsi Presevo’da bir araya gelmişti. Gözlerine inanamadı. Herkes ağlamaya başladı. Özel bir andı ve gerçekten dokunaklıydı.” (Zëri, 28 Ağustos, 2015).

Sadece Eylül ayında insani temalara yönelik ele alınan konularda Zëri gazetesinde mültecilerin Avrupa ülkelerine gitmek için çektikleri sıkıntılara ve zorluklara odaklanılmıştır. Mültecilerin başarılarından bahseden öykülerden kaçınılırken, yalnızca mültecilerin zorluk hikâyelerine odaklanıldığı görülmektedir. Gazete insani konuların sadece bir yüzünü göstermiş ve bu bağlamda Eylül ve Ağustos aylarında insani temalara yönelik eşit derecede az haber yayınlanmıştır.

Örneğin, Eylül 2015 tarihli ve “Avrupa’nın İnsanlık Dışı İmajı” başlıklı bir Zëri haberinde, Balkan ülkelerinden biri olan Hırvatistan sınırındaki mültecilerin zorlu yaşamları sunulmuştur:

“Bunu neden bize yapıyorsun? Diye sordu Suriyeli genç bir çocuk Hırvat sınırındaki Tovarnik köyünde. Bu çocuk annesi ve iki kardeşiyle birlikte Şam’dan Türkiye’ye Yunanistan, Makedonya, Sırbistan’dan Hırvatistan’a kadar kaçtı. Şimdi gölgede bile 40 derecelik sıcaklıklarda, daha az su ve daha az yemekle, tuvaletsiz ve hepsinden önemlisi nasıl devam edeceklerine dair hiçbir bilgileri olmadan yolun ortasındalar. Hırvat makamları birkaç gün boyunca insanları insanlık dışı koşullarda belirsizliklerle yaşamaya terk etti. Sadece bir avuç gönüllü, Münih’den bir Facebook grubu vasıtasıyla bir araya gelmiş birkaç insan ve bazı Tovarnik sakinleri var. Trenle mi, otobüsle mi, yürüyerek mi yoksa tamamen kaderin insafına kalarak mı ilerleyecekler? Kimse bilmiyor. İnsanlar bitkin, yıkanmamış, ağlayan çocuklar, şikâyet eden kadınlar, inanılmaz koşullar. Hareket edemeyen polis net bir rehberlik sağlayamıyor.” (Zëri, 22 Eylül 2015).

İnsani temalarla ilgili az sayıda hikâyede, yardım arayanlara karşı yükümlülüklerimizi vurgulayan yazı ve görüşlere yer de verildiği gözlenmiştir:

“Kendi hayatımızla o kadar meşguldük ki, Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin sayısının 1 milyon 700 bine çıktığı haberlerine sağırдық. Lübnan’daki her beş kişiden biri Suriyeli mültecidir. Bunu bile görmedik. Bu bizim değil, başka bir

yerlerde başka birisinin sorunuydu. Mülteci krizinden daha fazla saklanamayız. Bilgi eksikliği geçerli bir mazeret teşkil etmiyor. Sorumluluğun yalnızca komşu ülkelerde olduğu savı doğru değil. Çok daha az, sinizm affedilir. Yaratılan durum, değerlerimizi test ettikten sonra, bizim için olduğu gibi krizden de söz ediyor.” (Zëri, 6 Eylül 2015).

Öte yandan, tüm dünyada infial uyandıran Aylan Kurdî'nin hikâyesinin sahip olduğu öneme rağmen, Zëri gazetesi bu olaya fazla dikkat çekmedi. Bu nedenle, olayın 3 Eylül 2015'te gerçekleştiği göz önünde bulundurulursa, Eylül ayında gazetede bu olaya ilişkin çok az sayıda habere yer verildiğini söylemek yanlış olmaz. Eylül'ün gazete içeriğinde dikkat çeken noka, Aylan Kurdî olayının bu gazete tarafından tamamen göz ardı edildiği ve bu nedenle bu olaya ilişkin veya olayın nedenlerine ilişkin herhangi bir açıklamaya yer verilmediğidir. Sadece cenazesi için çok kısa bir yazı yayınlanmıştır. Bu yazı, bir politikacının konuya ilişkin ifadesinden oluşmaktadır. Suriyeli çocuğa kısa bir cümle ile değinilmiştir:

“Küçük Çocuk Aylan Kurdî, kardeşi Galip ve annesi Rihana, cuma günü Suriye'nin kuzeyindeki Kobane kasabasına gömüldü. Üç aile üyesi, Türkiye'den Yunanistan'a gitmek amacıyla çıktıkları yolculuk sırasında denizde boğuldu. 3 yaşındaki Aylan'ın cansız bedeninin fotoğrafı tüm dünyayı şok etti. Bu arada Avrupa'da ise bu ailenin trajedisi benzeri görülmemiş bir dayanışma yarattı. Bağışlar, acil durum fonları ve seferberlik Türk sahilinde boğulan Aylan'ın fotoğrafı ile birlikte harekete geçti.” (Zëri, 5 Eylül 2015).

“Türkiye sahilinde ölü bulunan Suriyeli çocuğun fotoğrafına tepki gösteren Türk İslamcı-muhafazakâr başkanı Recep Tayyip Erdoğan, Avrupa ülkelerini Akdeniz'i “göçmen mezarlığına” dönüştürmekle suçladı. Akdeniz'i “göçmen mezarlığına” dönüştüren Avrupalı ülkeler ölen her mültecinin sorumluluğunu taşımaktadır” dedi.” (Zëri, 4 Eylül 2015).

Bu olayın içeriğinin yanı sıra, gazete Ağustos ayında insan tacirlerinin mültecileri kötüye kullanılmasına odaklanan 5 habere yer vermiştir. Bu açıdan mültecilere ilişkin endişelere yeteri kadar yer ayrılmıştır. Yayınlanan diğer makalelerde genel olarak bazı Balkan devletlerinin sınırlarında meydana gelen olaylara yer verilmiş, Eylül ve Ekim olmak üzere bu iki ay boyunca konuya ilişkin sadece 1 içeriğe rastlanmıştır.

Zëri gazetesi, insan tacirlerinin ve mafyanın mültecilerden nasıl haksız kazançlar elde ettiğini göstermiş, mülteci dramına ışık tutmuştur. İnsan tacirleri, insani davranmamakla, mültecilerden yüksek miktarda paralar almakla, tehlikeli yolculuklar yapmak ve aynı zamanda mültecileri varış yerlerine değil de, daha yakınlardaki yerlerde terk etmekten dolayı eleştirilmiştir.

Örneğin:

“Subotica’ya yüksek miktarda parayla göçmen göndermek isteyen bazı insan tacirleri, göçmenlerin otobüs kullanmaması için propaganda yaptılar. “Presevo’daki kampta sizi bir kaç gün tutacaklar. Vaktinizi boşa harcarsınız” diyen yaklaşık 15 yaşında bir çocuk göçmen grubuna hitap ediyordu. Reşit olmayan kişiler yalnızca insan tacirleriyle göçmenler arasındaki bağlantılar için kullanılmıyordu. Miratoc’taki bazı reşit olmayan göçmenlere pazarda 2avroya satılan Sırp telefon kartı, 10avroluk bir fiyatla teklif edildi.” (Zëri, 26 Ağustos, 2015).

“Presevo’daki tren istasyonunda çok sayıda taksi toplandı. Az miktarda göçmenin karşılayabileceği fiyatlar teklif ediyorlar. 200 ila 400 avro karşılığında, Presevo’dan yaklaşık 500 kilometre uzaklıktaki Belgrad veya Subotice’ye götürmeyi teklif ediyorlardı. Presevo şehrinden Belgrad şehrine otobüsle yaklaşık 6saat sürer. Zëri gazetesinin çalışanları otobüslerin mola vermek için durdukları lokantalarda hizmetlere erişim için göçmenlere özel muameleler yapıldığını tespit etmişlerdir. Sırbistan vatandaşları, tuvaleti herhangi bir ödeme yapmadan sorunsuzca kullanabiliyorken, Jagodina ile Belgrad arasındaki bir restoranda sadece göçmenler için tuvalet kullanımı için 50 dinar (40 sent) fiyatları belirlendi. Göçmenleri yağmalamanın tek yolu bu değil. Taha Muhammed, Belgrad’dan doğrudan Budapeşte’ye gitme girişimi sırasında "fena halde kazıklandı". Belgradlı bir taksi şoförü onu Macaristan’ın başkentine göndermek için 1.500 avroistedi. Sınırlarda bazı görevlileri tanıdığını ve kimsenin kendilerini durdurmayacağını söyledi. Ancak taksi şoförü parayı aldıktan sonra kayıplara karıştı” (Zëri, 27 Ağustos 2015).

Eylül ayında yer verilen haberlerde benzer bir şekilde insan tacirlerinin Balkan sınırlarında mültecileri nasıl sömürdüklerine dair olaylar ayrıntılı olarak işlendi. Ancak, yukarıda değinildiği gibi, Ağustos ayında beş makalede ele alınan bu konu, Eylül ayında yalnızca bir haberde yer bulabilmiştir.

“Göçmenlerin bir ticari mal olarak kullanılmasının dehşetini gerçekçi bir şekilde sergileyen şey Presevo’daki tren istasyonudur. “Serbest pazarın rekabet ormanına hoş geldiniz”, diye şaka yapıyor, yerel bir taksi şoförü göçmen grubuyla pazarlık yaparken. Devam eden müzakerelerden sonra: “Bujanovac’a 100 avro!” Her zamanki ücretin on katı. Buradan, Belgrad’a 400 kilometrelik taksi tarifesi 500 Avro, Sırbistan-Macaristan sınırında ise 800 Avro’ya kadar çıkıyor.” (Zëri, 15 Eylül 2015).

Buna karşın Ekim ayında mültecilerin maruz kaldığı yasadışı durumların tartışmasına odaklanan önceki iki aya kıyasla, bu konuya yönelik olarak bu ayda (Ekim), Eylül ayına benzer şekilde sadece bir haber hikâyesine yer verilmiştir. Bununla birlikte, bu haberin Ekim ayında ele alınış şekli olaylar hakkındaki ayrıntılı açıklamalar, görüşler veya analizlere odaklanılan Ağustos ve Eylül ayının aksine, Ekim ayında yalnızca küçük bir haber olarak değinilmiştir.

Örneğin:

“42 göçmeni altı metre karelik minibüsünde taşıyan bir insan kaçakçısı, “son derece zor koşullarda insan ticareti yapmak” suçlamasıyla salı günü Avusturya’ya üç yıl hapis cezasına çarptırıldı. Suçlu temmuz ayında Viyana yakınlarındagözaltına alınan 37 yaşındaki bir Romanya vatandaşı. Görevliler minibüsündeki yedi metre karelik bir yerde 30 derece sıcaklıkta tıkiş tıkiş doldurulmuş en az 42 kişi bulmuşlardı. Soruşturmaların ardından, Afganistan, Suriyeye Iraklı göçmenlerin Macaristan’dan alındığı ve bu koşullarda yedi saat ara vermeden seyahat ettikleri öğrenildi.” (Zëri, 14 Ekim 2015).

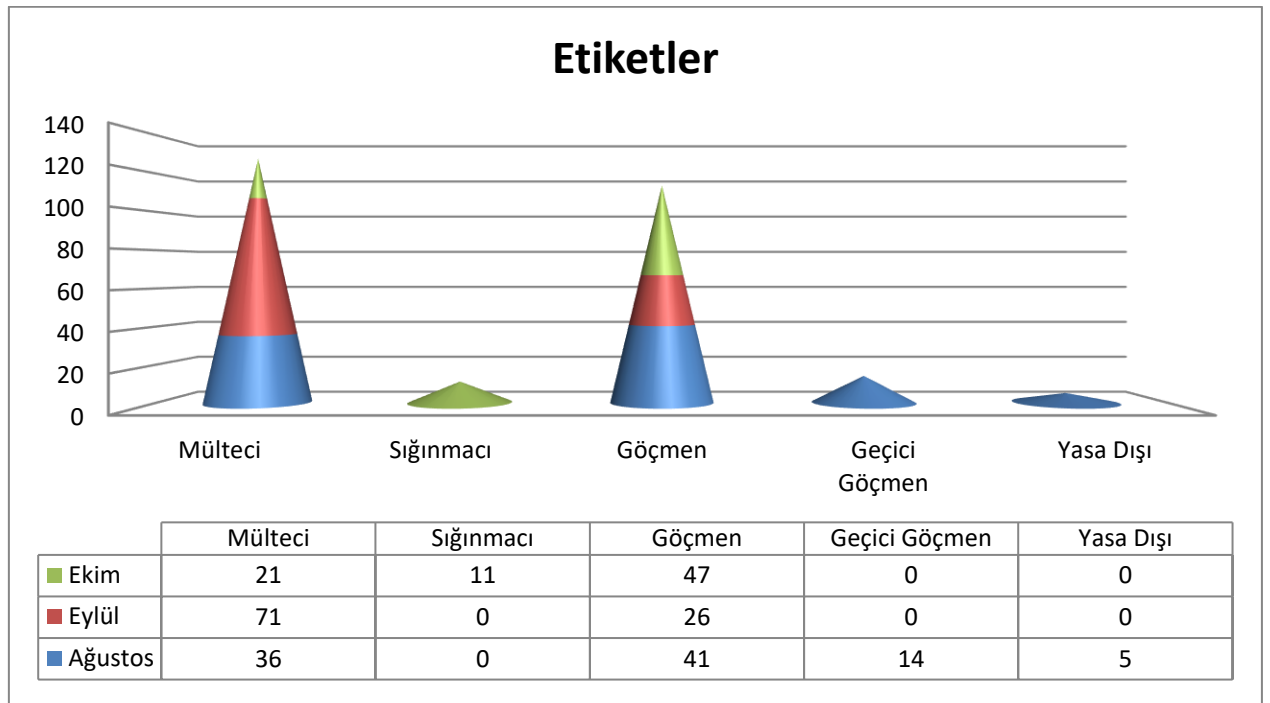
Öte yandan, Zëri gazetesinde Akdeniz’deki olaylara yönelik haberlere üç ay boyunca küçük yerler ayrılırken, yayınlanan bu haberlerin sadece bilgi verici nitelikte olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, ABD ve Rusya’nın bu krize yönelik politika tartışmaları üzerine temalara da bu gazetede nispeten de olsa nadiren yer verilmiştir.

4.2 Suriye’den göç eden Suriye halkını tanımlamak için kullanılan terimler

Aşağıdaki tabloda sunulan veriler, Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca Zëri gazetesinde mültecilere yönelik kullanılan terimlerin farklılıklar gösterdiğini ortaya çıkartmaktadır. Gazetede bu üç ay boyunca kullanılan terimler arasındaki önemli bir fark, genellikle “göçmen” ve “mülteci” terimlerinin ne sıklıkla kullanıldığına ilişkindir. Ağustos ayında Zëri gazetesinde, “göçmen” terimi “mülteci” teriminden biraz daha fazla

kullanılmıştır. “Göçmen” terimi dokuz haberde kullanılmışken, “mülteci”teriminin sekiz haberde kullanıldığı tespit edilmiştir, (Göçmen %41, Mülteci %36,3). Yanı sıra, nadiren de olsa “geçici göçmen” teriminin üç haberde kullanıldığına da rastlanmıştır.

Eylül ayı boyunca “mülteci” etiketine otuz iki haber hikâyesinde yer verilirken,“göçmen”etiketine oniki haber hikâyesinde yer verilmiştir (Mülteci %71,1, Göçmen %25,5). Ekim ayında “göçmen” terimi daha sık kullanılmıştır. “Göçmen” terimine dokuz haber hikâyesinde yer verilirken, “mülteci”terimi dört haber hikâyesinde kullanılmıştır (Göçmen %47,3, Mülteci %21,0). Buna ek olarak, “sığınmacı” etiketinin nadiren kullanıldığı görülmüştür. Bu terim Ekim ayında sadece iki makalede kullanılmıştır.

Grafik - 8: Zëri gazetesi tarafından Ağustos, Eylül, Ekim 2015 tarihlerinde mültecilere ilişkin kullanılan etiketler

Genel olarak, Zëri gazetesinde bu üç ay boyunca, aşağıdaki örneklerde gösterildiği gibi, “göçmen” veya “mülteci” terimleri, muhabirler tarafından mültecilere yönelik olaylar haberleştirilirken en sık kullanılan terimler olmuştur.

“Polis kayıtlarına göre, çoğunluğu Suriye, Afganistan ve Pakistan’dan gelen toplam 2.533 kişi olmak üzere rekor sayıda göçmen, salı gecesi Sırbistan’dan Macaristan’a girerken yakalandı.” (Zëri, 26 Ağustos 2015).

“Büyük ölçüde Suriye’den gelen yaklaşık 20.000 mültecinin kayıt altına alındığı dramatik ve şok edici bir hafta sonu olduğunu açıklayan Başbakan, “Almanya’nın insanların umudu paylaştığı bir ülke haline gelmesinden memnun olduğunu söyledi.”(Zëri, 8 Eylül, 2015).

“Vaat edilen yeni topraklar şimdi Slovenya ile Hırvatistan arasındaki sınırda. Binlerce göçmenin Kuzey Avrupa’ya gelme ümidi burada merkezlenmiş durumda.” (Zëri, 20 Ekim 2015).

Öte yandan, Suriye’den göç eden insanlara yönelik “yasadışı”ve “talihsiz”gibi olumsuz çağrışımlara sahip etiketlerin az da olsa kullanıldığı görülmüştür. Bu terimler üç haberde kullanılmıştır. “Yasa Dışı” etiketi Ağustos ayıboyunca tek bir haberde kullanılırken, “talihsiz” ifadesi Ağustos ve Eylül aylarında iki haberdekullanılmıştır.

Örneğin, 30 Ağustos 2015 tarihli bir makalede, "yasa dışı" terimi kullanıldığı gözlenmiştir:

“Polis tarafından takip edildikten sonra gözaltına alınan kamyoncu, Suriye, Bangladeş ve Afganistan’dan gelen “26 yasa dışı yabancıyı” taşıırken yakalanmış ve bu şahıslar Almanya’ya gitmek istediklerini söylemişlerdir.” (Zëri, 30 Ağustos 2015).

Ağustos ve Eylül ayları boyunca, “talihsizler” terimi aşağıdaki iki örnekte gösterildiği gibi iki farklı haberde kullanılmıştır. Mülteci veya göçmenler için “talihsizler” etiketini kullanmak doğru bir kavramsallaştırma değildir.

“Almanya’daki mültecilere ve kabul merkezlerine saldıranların yanı sıra, Almanya’da bu talihsizleri evlerine kabul eden ve gönüllü olarak onlara yardım eden insanlar dabalunmaktadır. Sayıları çok büyük ve her geçen daha da gün büyüyor.”(Zëri, 30 Ağustos, 2015).

“Bu arada ülkelerindeki savaştan kaçanmülteciler ile dayanışma gün geçtikçe büyümektedir. Bu talihsiz insanları kabulü dünyanın her yerinde gerçekleşmektedir.”(Zëri, 9 Eylül 2015).

Böylece veriler Zëri gazetesinde Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olmak üzere üç aylık süre boyunca, Suriye’den göç eden insanlar için kullanılan etiketlerden “mülteci” terimine kıyasla “göçmen”teriminin daha sık kullandığı görülmüştür. Yapılan haberlerde bu terimlerden hangisinin kullanıldığı haberin nasıl sunulduğunu büyük ölçüde etkileyen bir

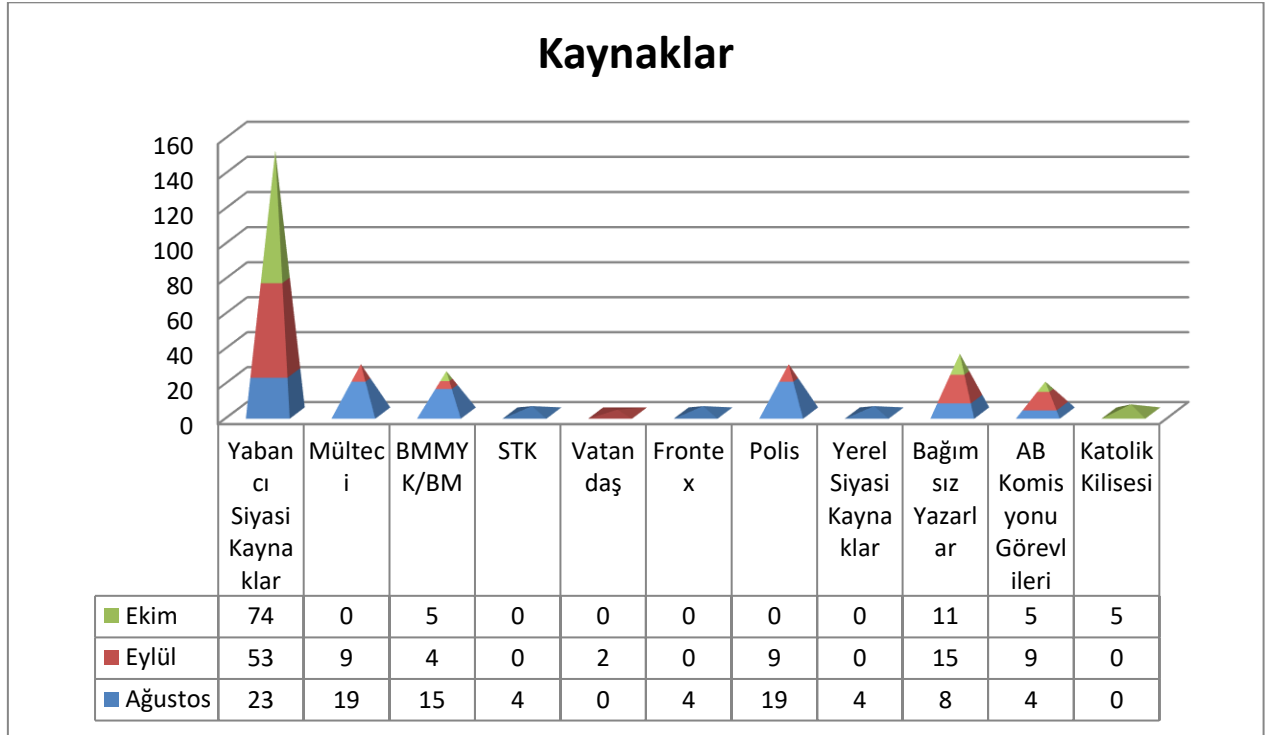

faktördür. Buna göre,“göçmen ve mülteci terimlerini aynı manada kullanmak mültecilerin hayatları ve güvenliği için ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. İki terimin bulanıklaştırılması, mültecilerin ihtiyaç duyduğu özel yasal korumalardan faydalanamamasına neden olabilmektedir. Mülteci ve göçmenlerin daha önce hiç olmadığı kadar korumaya ihtiyaç duyduğu bir zamanda, terimlere hassasiyet göstermemek, mültecilere ve iltica kurumlarına olan halk desteğini baltalayabilir.”(A.Edwards, 2016). Bu nedenle kullanılan terimler Suriye ve diğer halklar için önemlidir, çünkü yasa ve haklar terimlere göre değişkenlik göstermektedir.

4.3 Kaynaklar

Aşağıdaki grafik Zër'nin Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca kullandığı en belirgin kaynak türlerini göstermektedir. Büyük ölçüde dış politikacı kaynaklarına odaklanılırken, yerel siyasi kaynaklar daha düşük düzeylerde kullanılmıştır. BMMYK ve BM temsilcileri tarafından yapılan açıklamalar veya ifade edilen görüşler bir dizi içerikte alıntılanmış olmasına karşın STK'ların bir kaynak olarak seslerine daha az yer verilmiştir.

Bir haber kaynağı olarak gazetede mültecilerin seslerine yer verilmiş olsa da, mülteci hikâyelerine daha fazla dikkat çekilerek mültecilerin sesleri daha fazla duyurulabilirdi. Buna karşın, vatandaşlar kaynak olarak oldukça nadir kullanılmıştır. Aşağıdaki grafikte, Zeri gazetesinde bu üç ay boyunca kullanılan kaynakların istatistikleri bulunmaktadır:

Grafik - 9: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihleri boyunca Zëri gazetesinde kullanılan kaynak türleri

Grafikten de anlaşılacağı üzere, Eylül ayındasiyasi kaynaklara Ağustos ve Ekim aylarına göre daha çok yer verilmiştir. Siyasi kaynaklara Eylül ayı boyunca makalelerin %53,1'inde yer verilirken (25 makale), Ağustos ayında makalelerin % 23,6'sında (6makale), Ekim ayında ise makalelerin %73,6'sında (14 makale) yer verilmiştir. Görüldüğü gibi, Ağustas ve Ekim aylarının yüzdesi, Eylül ayının yüzdesine kıyasla çok daha düşüktür.

Bu üç ay (Ağustos, Eylül ve Ekim) boyunca gazetede kullanılan dış politik kaynakların, kullanılan diğer kaynaklara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Balkan ülkelerindeki politikacıların söylediklerinin kaynak olarak kullanılmasının Ağustos ayında daha yoğun olduğu tespit edilmiştir. Eylül ayının kapsamında Avrupa ülkeleri siyasetçilerinin politikalarına daha fazla odaklanılırken, Balkan ülkeleri siyasetine ilişkin kaynaklar bir önceki ayın (Ağustos) verileri ile kıyaslandığında daha düşüktür. Ayrıca, Ekim ayının kapsamı boyunca, Avrupa politikacılarına odaklanılmaya devam edildiği görülmektedir.

Genel olarak dış politikacılara ilişkin kaynaklar, AB ülkelerinin siyasi çekişmelerini ve çoğunlukla Balkan devletleri arasında mültecilere yönelik sorumluluklar açısından birbirleri ile yaşadıkları çekişmeleri yansıtmaktadır. Bu nedenle, kaynak olarak en sık gösterilen ve en çok atıfta bulunulan siyasetçiler Angela Merkel ve Francois Hollande olmuştur. Yanı sıra, gazetede Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca, Macaristan Başbakanı Viktor Orban gibi mülteci karşıtı siyasetçilere deyer verildiği gözlenmiştir.

Ağustos ayında yayınlanan haber hikâyelerinin çoğu, Batı Balkan devletlerinin sınırlarında mülteci ve göçmen akınlarının yaşanmasından dolayı politikacıların söylemlerine yer verildiği görülmüştür. Ancak, vurgulanan bu husus, haberlerde baskın olarak kullanılan kaynaklar göz önüne alındığında, haberlerin çok az bir kısmının doğrudan alıntılara sahip olduğu ve birçoğunun dolaylı veya parantezli alıntılar kullanılarak yapıldığını göstermektedir. Okurların genellikle doğrudan yapılan alıntılar üzerinden görüşlerini oluşturdukları göz önüne alındığında, doğrudan alıntı, güvenilirlik noktasında da önemli bir noktadır. “Doğrudan alıntılar yazınızın çağrışım ve güvenilirliğini artırıyor. Doğrudan alıntılar kullanarak, okuyuculara konuşmacıyla doğrudan temas halinde olduklarını söylüyorsunuz.”(Missouri Grup, 2010, S.62).

Yukarıda belirtildiği gibi, Ağustos ayında atıfta bulunulan dış politikacı kaynaklar, daha çok Balkan ülkelerinin politikacılarından oluşmaktadır. Aşağıdaki örnek kaynak alıntılarının Zeri Gazetesinde nasıl kullanıldığını göstermektedir:

“Macar hükümeti kısa bir süre önce AB ülkelerine gitmeye çalışan mültecilerin sıklıkla kullandığı güney sınırında ordunun ve ülkenin diğer güvenlik güçlerinin nasıl kullanabileceğini tartıştı. Haber, Macar hükümet sözcüsü Zoltan Kovacs tarafından çarşamba günü yapılan duyuruda, orduyu kullanma kararının meclis kararına dayanacağını ve Meclis’in bu konuyu önümüzdeki hafta ele alacağını söyledi.” (Zeri, 27 Ağustos 2015).

Eylül ayında Zeri gazetesinde kullanılan kaynakların, genellikle Avrupa ülkelerinin politikacılarının seslerine odaklanma eğiliminde olduğu görülmektedir. Gazetede çoğunlukla kaynak gösterilen Avrupa ülkelerinin siyasetçilerinin görüşleri, dış politik tartışmalar, sorumluluk paylaşımı konusu, mülteciler için ortak bir yardım yaratma ihtiyacı ve mültecilerin kabulü konusunda eleştiri veya destek görüşler çerçevesinde ele alınmıştır:

“Almanya Şansölyesi Angela Merkel bugün ki konuşmasında “Almanya, muazzam göçmen akışından etkilenecek” dedi ve değişiklikleri ülke için olumlu hale getirmek için çalışmaya söz verdi. “Yaşadığımız şey, önümüzdeki yıllarda bizi rahatsız etmeye devam edecek, bizi değiştirecek ve değişimin olumlu olmasını istiyoruz ve bunu başarabileceğimizi düşünüyoruz” dedi.” (Zeri, 8 Eylül 2015).

“Macaristan Başbakanı Victor Orban, “Mülteciler, Avrupa’ya gelmeye çalışırken çocuklarının hayatlarını riske atmamalıdır” demiştir. “Eğer tüm dünyayı kabul etmeye hazır olduğumuz izlenimini verirsek, bu ahlaki bir başarısızlıktır. Ahlaki ve insani planda ihtiyaç duyulan şeyi açıkça söylemek gerekirse: lütfen gelmeyin, “dedi.” Türkiye güvenli bir yer. Burada kalın. Gelmek riskli. Aileniz ve çocuklarınız için, kendiniz için, kalmak daha iyi. Avrupa’ya gelmek oldukça riskli.” demiştir.” (Zeri, 5 Eylül 2015).

Ekim ayı boyunca gazetenin, Avrupa devletlerinin politikacılarına daha fazla yer verme eğiliminde olduğu görülmüştür:

“Almanya Başbakanı Angela Merkel, AB zirvesinden önce perşembe günü değerlendirmelerde bulunmuş ve “AB, bu yıl eşi görülmemiş göçmen akışının önünde “dayanışma” göstermeli ve sınırların “kapatılması” fikrini reddetmelidir.

Göçmen krizi ile karşı karşıya olduğumuz için, Avrupa dayanışmasına ihtiyacımız var, bunun dışında başka bir seçenek başarısız olacaktır.” demiştir. (Zëri, 16 Ekim 2015).

Öte yandan, bu üç ay boyunca dış politikacıların seslerinin bu gazetenin haberlerinde çok önemli bir kaynak olarak ortaya çıkmasına rağmen, iç politikacıların kaynak olarak kullanımı aynı öneme sahip olmamıştır. Yerel bir politikacıya yapılan atıfa yalnızca Ağustos ayında yayınlanan bir haberde rastlanmıştır. Söz konusu yerel politikacının söylediklerine kısa bir yazıda yer verilmiştir:

“Gjilan belediye başkanı Lutfi Hajrizi, davaları AB’de çözülene kadar geçici mülteci barınağı aradı.” (Zëri, 25 Ağustos, 2015).

Yüksek oranda dış politik kaynaklara yer verilmesi, Zëri gazetesinin göçü genel olarak dış bir sorun olarak ele aldığını göstermektedir. Göç baskısı genel olarak Makedonya, Sırbistan gibi Balkan ülkelerinde ve mültecilerin gitmeyi hedef olarak seçtikleri Almanya gibi Avrupa ülkelerinde yaygındır.

Bunun ötesinde, mülteci kaynaklarına Zëri gazetesinde yer verilmesine rağmen, bu kaynaklara yer vermenin önemine değinilmemiştir. Mülteci kaynakları nadir olarak kullanılmıştır. Mülteciler kendi anlatımlarında öncelikle ülkelerinden ayrılma nedenlerini ve Avrupa’ya yaptıkları yolculuklar sırasında çektikleri sıkıntıları anlatıyorlardı. Buna ek olarak bir kısmı ise, insan tacirleriyle yaşadıklarını dile getirmiştir. Söz konusu üç ay boyunca gazetede mültecilerin başarıları hakkında olumlu hiçbir haber hikâyesine hiç bir yerde rastlanmadığına vurgu yapmamız gerektir.

Ağustos ayında mülteci kaynaklarına yer verildiği gözlenmiştir. Bu haberler çoğunlukla mültecilerin Avrupa’ya yaptıkları yolculuklar sırasında yaşadıkları sıkıntı ve zorluklara değinmektedir. Mültecilere ilişkin kaynaklar 5 öyküde kullanılmıştır. Neredeyse aynı şekilde, Eylül ayında mültecilerin seslerine bu gazetede dört öyküde yer verilmiş ve bu öykülerde mültecilerin yaşadıkları zorluklara ve sıkıntılara odaklanılmıştır. Buna karşılık, Ağustos ve Eylül aylarının aksine, gazetede Ekim ayı boyunca mülteci kaynaklarına hiç yer verilmediği görülmüştür. Bununla birlikte, mülteci kaynaklarına Ağustos ve Eylül aylarında yer verilmesine rağmen, mültecilerin kendi ifadelerine Ağustos ayında daha fazla yer verildiği görülmüştür. Ne var ki, Eylül ayında mülteci kaynaklarına yer verilmesine rağmen bu haberler oldukça kısadır.

Ağustos ayında mülteci kaynaklarına yer verilen haber hikâyelerin birinde, mültecilerin güvenli ve daha iyi bir yaşam sürdürmede yaşadıkları zorluklara yer verilmiştir:

“Saatler boyunca hiçbir şey yemedi ve içmedi”, diyor Sırp siyasetinin ve jandarmasının güçlü kordonunu engellemeyi başarabilen tek Suriyeli mülteci olan kocası Muhammad Abud. Sınırın yakınında duran özel bir taksiye binmeyi başardı. Kadın ayrıca bir böcek tarafından ısırılmış, bu alerjiye neden olmuş. Halep’ten (Suriye) Abud’u geri alırken, Suriye’den Sırbistan’a giriş için on gün süren bir yolculukta yaşadıkları mağduriyetleri anlatacak. Suriyeli göçmen kadın “Burada Makedonya’da olduğu gibi kötü muamele görmememize rağmen, özellikle bu çocuklar için çok daha kötüydü. Bu sıcakta yiyeceğimiz ve içeceğimiz su yoktu. Köye girmek için insanların gruplara bölüneceği bazı çadırlar vardı ”dedi.”(Zëri, 26 Ağustos, 2015).

Haberlerden bazılarında mültecilerin insan tacirleriyle yaşadıklarına da yer verilmiştir:

“Subotica’yı Kanjizha kasabasına bağlayan Macaristan’ın Sırbistan sınırına giden asfaltlı yolda, yüzlerce göçmenle tanışabilirsiniz. Gün boyu otoyolun köşesinde kalıyorlar, yürüyerek 30 kilometre yol kat ediyorlar, sınıra yaklaşmak için gece olmasını bekliyorlar. “Sırp polisi, bizi sınırı geçerken gördüklerinde gözlerini kapatıyor. Hiçbir şeyi umursamıyorlar. Genç bir Suriyeli olan Zahid Ozan Sırbistan’ın Honrgosh kentindeki otoyol kenarında bir söğüt ağacının altında bir grup insanla birlikte otururken, “Akşamı dört gözle bekliyoruz ve daha sonra Macaristan’a devam etmek istiyoruz” diyor. Mültecilerin sınırı geçirme noktasında kaçakçılara ve insan tacirlerine artık inanmadıklarını, çünkü onları aldattıklarını söyledi. Ozan, “Gruplara bölünüyoruz ve sınırın diğer tarafına kendimiz geçiyoruz” diyor.” (Zëri, 27 Ağustos 2015).

Ayrıca, Eylül ayında yayınlanan bir hikâyede güvenli ve daha iyi bir yaşam için mültecilerin katlanmak zorunda oldukları zorluklara yer verildiği gözlenmiştir:

“Şimdi Macaristan’a gitmesi gerektiği söylenen Suriyeli genç bir çocuğun ailesiyle birlikte Balkan ülkelerinin uyguladıkları politika içerisinde bir oyun haline gelirken gözlerinden gözyaşlar akıyor. “Bunu bize neden yapıyorsun?” diye soruyor. Kimse

cevap veremez bu soruya, ne BM mülteci örgütünden olan kadın, ne de Kızıl Haç'ta görevli olan diğer kadın. Tovarnik istasyonundan kalkan tek trene ulaşamayacakları korkusuyla saatlerce bekleyen mülteciler, korku içinde paniğe kapılıyorlar. "Hala biraz param var ve bilet alabiliriz", diyor çaresiz genç bir Suriyeli. Sırp, Hırvatlar veya Slovenler'den hiçbir şey istemiyor, hiçbirşey talep etmiyor. Sadece Almanya ya da Hollanda'ya gitmek istiyor." (Zëri, Ağustos 2015).

Buna ek olarak, gazetenin BMMYK ve BM kaynaklarına (pek fazla olmasa da) zaman zaman yer verdiği gözlenmiştir. Ağustos ayında bu tür kaynaklar dört haberde yer kullanılmıştır. Öte yandan, Eylül ve Ekim aylarında da bu kaynaklara azda olsa yer verildiği görülmüştür. BMMYK ve BM kaynakları Eylül ayı kapsamında üç habere ekullanılmışken, Ekim ayında yalnızca bir hikâyede bu kaynaklara yer verilmiştir. Bu kaynakların alıntılanıldığı haberlerin ana teması, mültecilere ortak bir yardım kanalı oluşturma gereği veya politik konularındaki yorumlar olmuştur.

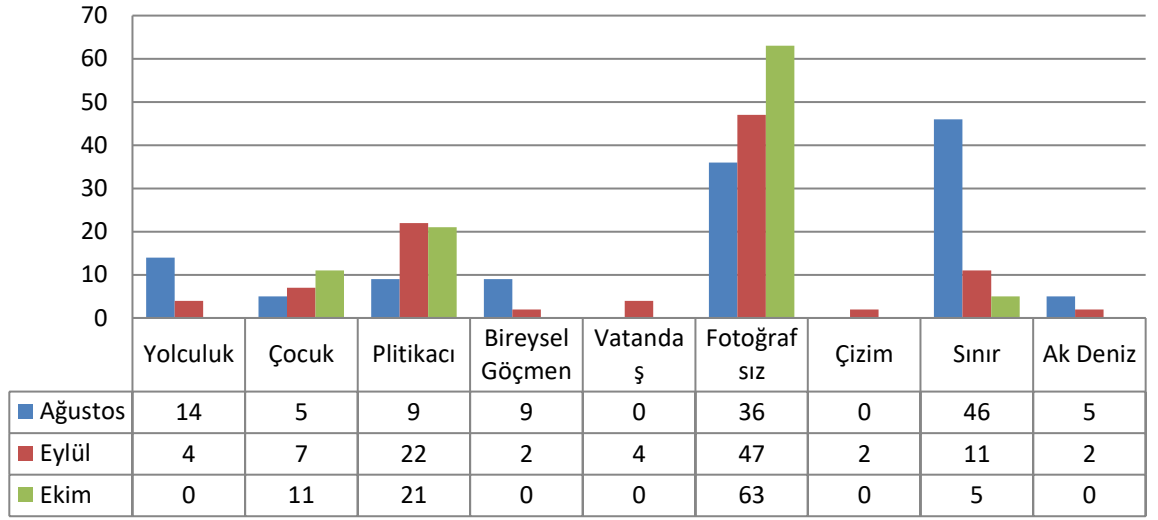
STK'ların görüşlerine de gazetede azda olsa yer verilmiştir, kayda değer olan durum, STK kaynaklarına yalnızca Ağustos ayında yer verildiğinin görülmesidir. STK türü kaynaklara Eylül ve Ekim aylarında yayınlanan haberlerin hiçbirinde rastlanmamıştır. LEGIS kaynakları bir haberde alıntılanmış ve bu haberde Sırbistan'ın bir şehri olan Preshevo'daki kamplardan birindeki mültecilerin hangi koşullar altında yaşadıkları aktarılmıştır.

Polis kaynaklarına gazetede sadece birkaç haberde yer verildiği görülmüştür. Ağustos ayında beş haberde polis kaynaklarına yer verildiği gözlenmiştir. Eylül ayında ise polis kaynaklarına çok daha az yer verilmiştir. Eylül ayındaki dört haberde polis kaynakları alıntılanırken, Ekim ayında polis kaynakları hiçbir haber hikâyesinde kullanılmamıştır.

4.4Fotoğrafların rolü

Zëri gazetesinde Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olmak üzere üç ay boyunca yayınlanan haberin bazılarında fotoğraflara yer verilmiş, ancak bazı içeriklerde fotoğraf desteği kullanılmıştır. Dolayısıyla haklı olarak, "*Krizin anlatılması fotoğraf ve görsellerin kullanılmasını gerektiriyor. Bir hikâyenin görsel bir araca sahip olmaması durumunda, bir okur genellikle o hikâyeyi görmezden gelir.*" (Moeller, 1999, p.37). Bununla birlikte, gazetede yayınlanan haberlerin fotoğraflarla desteklenerek sunulmasına rağmen, not edilmesi gereken bir husus da, bazı makalelere eşlik eden fotoğrafların konuyla ilgisinin olmadığı ve dolayısıyla bazı fotoğrafların metinlerle eşleşmediğidir.

Fotoğraflarda Vurgulanan Temalar

Grafik - 10: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihleri Zëri gazetesinde kullanılan fotoğraflarda vurgulanan temalar

Tablonun gösterdiği gibi, Suriyeli mülteci krizine dair hikâyelerin sunumunda kullanılan fotoğraflarda en göze çarpan temalardan biri, çoğunlukla Balkanlar'ın çeşitli sınırlarında çekilen fotoğraflardır. Zëri gazetesinden aşağıda örnek olarak verilen fotoğraflarda görüleceği üzere, sınırda çekilen fotoğraflar sırasıyla en sık Ağustos ayında (%45,4) 19haberde, Eylül ayında (%11,1) beş haberde ve Ekim ayında ise küçük bir oranda (% 5,2) kullanılmıştır. Bir grup mültecinin sınırda beklediği Fotoğraf-15'de, arka tarafta sınırsız (bulanıklaştırılarak verilen) bir mülteci grubu olduğu görülmektedir. Fotoğraf-16, Presevo'daki Tren İstasyonunda mültecilerin kabul merkezinde bulunduğu koşulları anlatılmaktadır.

Fotoğraf 15: Zëri, 25.08.2015

Fotoğraf 16: Zëri, 15.09.2015

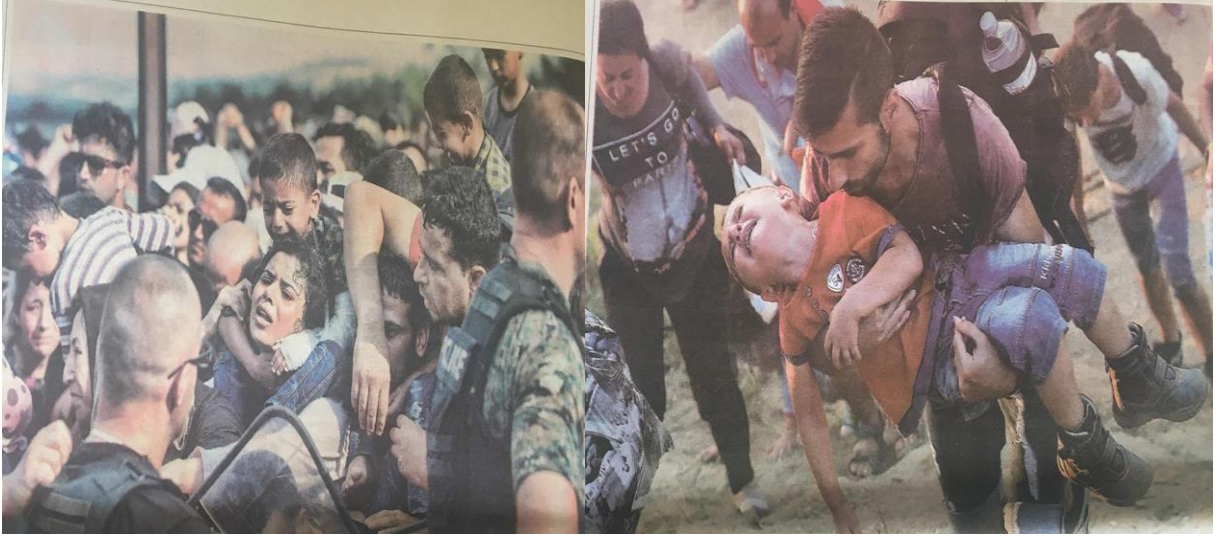

Fotoğraf 17: Zèri, 14.10.2015

Zèri gazetesinde üç ay boyunca basılan fotoğraflarda görülen bir başka tema ise çocuklardır. Her biri farklı bir yerde çekilen fotoğraflarda çocuklar başrolü oynuyor. Fotoğraf-17’de ise, başka bir ülkeye gidiş sırasında, tel örgüler arasında sınırdan geçmeye çalışan bir çocuk ve genç bir adam görülmektedir. Bu sınırın hangi sınır olduğu belirtilmese de, fotoğraf, mültecilerin yaşamış oldukları sıkıntıları ve zorlukları açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

Haberlerde anlatılan mülteci hikâyelerinde çocuk fotoğraflarının kullanılmasına karşın, haberin konusuna eşlik eden fotoğrafların kullanılmadığı sık görülen bir durumdur. Zèri gazetesinde de aynı şey geçerlidir. Haberlerdeki fotoğraflar genellikle çocukların kendileri ile ilgili değildir. Diğer yandan çocukların fotoğraflarının yayınlanması, mültecilerin yaşadıkları korku ya da zorlukların altını çizmek içindir daha çok. Örneğin Fotoğraf – 20’ye konu olan haber ile fotoğrafın kendisi aynı olaya ait değildir. Kullanılan fotoğraf mülteci krizini boyutlarını göstermek için tercih edilmiştir. Fotoğraf – 18 ve 19’de haber ile fotoğraflar olay itibariyle örtüşmektedir. Bu açıdan fotoğrafların kendisi birebir “haber” niteliği taşımaktadır. Genel olarak çocuklar mültecilerin masumiyetini tasvir etmek için kullanılmaktadır. 18. 19. Ve 20. fotoğraflar bu açıdan çocukların belirgin bir rol oynadığı örneklerdir.

Fotoğraf 18: Zeri, 23.08.2015

Fotoğraf 19: Zeri, 15.09.2015

Fotoğraf 20: Zeri, 16.10.2015

Mülteci haberlerinde kullanılan belirgin temalardan bir diğeri ise mültecilerin yapmış oldukları zorlu yolculuklardır. Zeri gazetesi, sırasıyla Ağustos ayı boyunca üç haberde ve Eylül ayında ise iki haberde bu zorlu yolculukla ilgili fotoğraflar kullanmıştır. Ekim ayında ise mültecilerin yaptıkları yolculuklara ilişkin herhangi bir fotoğrafa rastlanmamıştır. Ancak, çocuk fotoğraflarının kullanıldığı haberlerin bazılarında, fotoğrafların hikâyelerle tutarsız olduğu haberlerin aksine, yolculuk temasının kullanıldığı fotoğraflar ve eşlik eden haberler birbiriyle uyumludur. Yolculuk teması 21.ve 22. fotoğraflarda görüldüğü gibi mülteci akışının boyutlarını göstermek için kullanılmıştır.

Fotoğraf 21: Zëri, 27.08.2015

Fotoğraf 22: Zëri, 22.09.2015

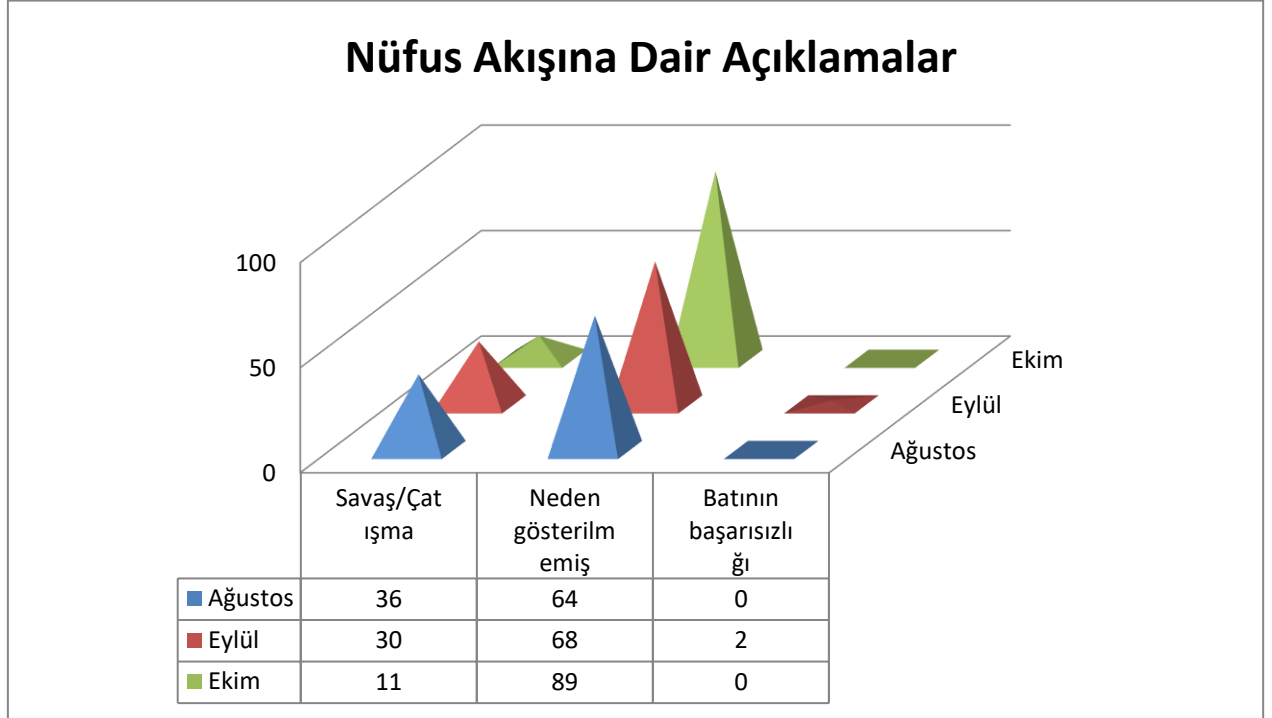
Buna ilaveten, Zëri Gazetesi'nde politikacıların fotoğraflarının kullanılması büyük bir paya sahiptir. Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, gazetede Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olmak haber ve makalelerde kullanılan çok sayıda siyasetçi fotoğrafına rastlanılmıştır. Eylül ayı bu fotoğrafların en fazla kullanıldığı ay olmuştur. Eylül ayında siyasetçilerin fotoğrafları on haber veya makalede kullanıldığı görülmüşken, Ağustos ayında iki, Ekim ayında ise dört haberde kullanılmıştır.

Mültecilerin bireysel fotoğrafları ve Akdeniz'de meydana gelen olaylardaki mülteci fotoğrafları, Ağustos ve Eylül aylarında belirgin bir şekilde daha az kullanılmıştır. Ekim ayında ise bu temaya ilişkin fotoğraf kullanıldığı tespit edilmemiştir.

Bununla birlikte Zëri'de üç ay boyunca farklı fotoğraflar da kullanılmıştır. Bu sadece haberler için farklı fotoğrafların seçilmiş olması ile ilgili değil, aynı zamanda yukarıda da açıklandığı gibi, mültecilerin durumunu çarpıcı bir biçimde göstermek için de tercih edilmektedir. Kullanılan fotoğrafların temaları ile ilgili olarak, Zëri, Ağustos ve Eylül ayları boyunca fotoğraflarda çok sayıda farklı temayı işlemişken, Ekim ayında ise fotoğraflarda daha az sayıda farklı temaya yer verildiği görülmüştür. Sırasıyla, Eylül ayı fotoğraflarda işlenen temalardaki farklılıklar açısından önde gelen ay olurken, bu fotoğraflarda Suriyeli mülteci krizine yönelik olayları kapsayan sekiz tema tasvir edilmiştir. Ağustos ayında kullanılan fotoğraflarda altı farklı tema ele alınırken, bu iki ayın aksine, Ekim ayında üç farklı tema ele alınmıştır.

4.5 Nüfus akışına dair açıklamalar

Üç aylık dönem boyunca Zeri gazetesindeki içeriklerde nüfus akışını yönlendiren faktörler, rutin bir biçimde yer almıştır. Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında yer verilen haber ve makalelerin çoğunda, Suriye halkının kendi ülkelerinden ayrılmalarının ve Avrupaya girmeye çalışmalarının nedenlerinden bahsedilmemiştir. Söz konusu üç ay boyunca yayınlanan haberlerin bazılarında, nüfus akışının nedeni olarak savaş ve çatışmalar gösterilmiştir.

Grafik - 11: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Zerigazetesinin nüfus akışına ilişkin açıklamaları

Yukarıda bahsedildiği gibi, Zeri gazetesinde nüfus akışına ilişkin en sık gösterilen faktör, savaş ve çatışmalardan kaçma olmuştur. Bu açıklamalara en çok Eylül ayı kapsamında yer verilmiştir. Sırasıyla Eylül ayındaki 47haber veya makalenin 4'ünde, Ağustos ayında 8 hikâyede ve Ekim ayında ise bu faktörlere önceki iki ayın aksine daha az olmak üzere yalnızca 2 içerikte rastlanmıştır. Bununla birlikte, genellikle bu referans ve açıklamalara çok kısa bir şekilde, aşağıdaki örneklerde olduğu gibi yazılınca bir veya iki cümle ile yer verilmiştir:

“Bu hafta içerisinde elde edilen endişe verici istatistikler, (birçoğu Suriye gibi ülkelerdeki savaş ve zulümden kaçan) yüz binlerce göçmenin AB’ye gelmeye devam ettiğini gösteriyor.” (Zeri, 22 Ağustos 2015).

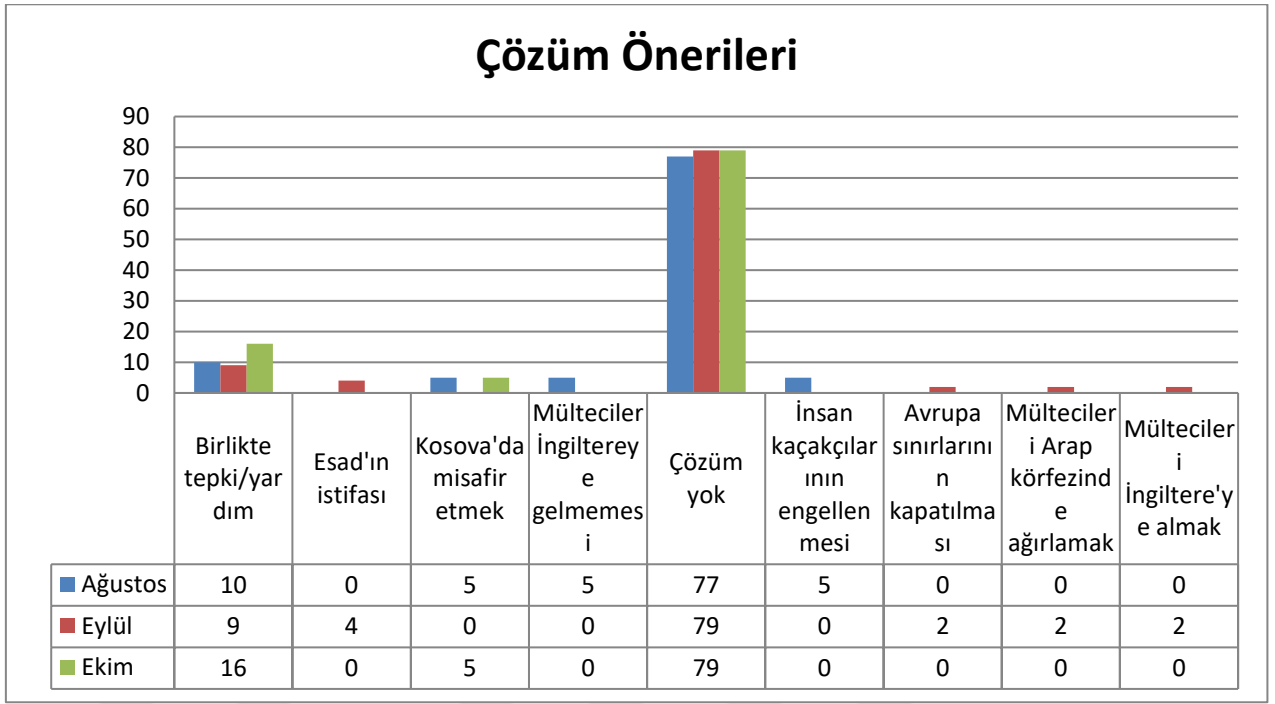
“Suriye’deki ihtilaftan kaçan dört milyon insanın çoğu mülteci kamplarında yaşamak için Türkiye, Ürdün ve Lübnan’a gitti. Suriye’deki savaşın sona erme ihtimali henüz belirmediği için, özellikle bu yıl Avrupa’ya ulaşmak için binlerce kişi çaba sarf etti.”(Zëri, 7 Eylül 2015).

“Kosova’nın etkileneceği hususlardan birisi de elbette, özellikle Ortadoğu’da ve aynı zamanda Kuzey Afrika’da meydana gelen çatışmalar nedeniyle ülkelerinden kaçan göçmenler ve mültecilerdir.” (Zëri, 7 Ekim, 2015).

Yukarıdaki tabloda gösterildiği gibi Zëri gazetesinde Ağustos ve Ekim aylarında Suriye halkının göçünün nedenlerine dair getirilen açıklamalar, genellikle savaş ve çatışmalardan dolayı olduğudur. Bu ayların kapsamında gazetede başka herhangi bir nedene yer verilmemiştir. Eylül ayında ise, gazetede yer verilen haber ve hikâyelerde göçün nedeni olarak genel anlamda çatışma ve savaş ortamlarının gösterilmiş olmasına karşın, bu ayda Batı’nın başarısızlığı da hikâyelerden birinde bahsedilerek, farklı bir neden daha gösterilmiştir. Bununla beraber, genel olarak görüldüğü gibi Zëri gazetesinde yer alan haberlerde pek fazla açıklamaya yer verilmemiştir. Bu konuya tam olarak açıklık getirmeyerek, gazete, mülteci krizinin nedenlerini anlayabilmek açısından varolan zaafiyeti gidermeye katkıda bulunmamıştır.

4.6Suriyeli mülteci krizine getirilen çözüm önerileri

Zëri gazetesinde Suriye’deki mülteci krizini yönetmek ve krizin üstesinden gelmek için çözümler önerilmesine rağmen, krizin çözümüne ilişkin tartışmalara oldukça az yer verildiği gözlenmiştir.

Grafik 12:Ağustos, Eylül ve Ekim 2015'in tarihlerinde Zeri Gazetesi'nde öne sürülen çözüm önerileri

Yukarıdaki grafikte gösterildiği gibi, Zeri gazetesinde üç ay boyunca (Ağustos, Eylül ve Ekim) öne sürülen en yaygın çözüm önerisi, AB ülkelerinin birlikte krize tepki göstermesi ve mültecilere yardım sağlamasıdır. AB ülkelerinin mültecileri paylaşması veya daha fazla finansal destek sağlaması gerektiği ifade edilmiştir. Bu çözümlere Ağustos ayı kapsamında iki haberde yer verildiği görülmüştür. Aynı çözüm önerisi Eylül ayında dört ayrı haberde tekrarlanmış, Ekim ayında ise, bu çözümlerden üç haberde bahsedilmiştir. Üç ay boyunca haberlere yansıtılan bu çözüm önerilerinin arasında küçük farklılıklar vardır. Bununla birlikte, bu çözümlerin doğrudan veya dolaylı alıntılar biçiminde gazete kapsamına dâhil edildiği görülmüştür. Çözümler gazetenin kendisi tarafından değil, aşağıdaki örneklerde gösterildiği gibi politikacıların ve fikir yazarlarının düşüncelerine yer verilerek ifade edilmiştir:

“Avrupa Birliği, özellikle ihtiyacı olanlarla dayanışma ilkesi üzerine kuruludur... Bunlar insanlar, umutsuz insanlardır. Yardım ve desteğimize ihtiyaçları var” diye ekledi. AB Komisyonu, Göç, İçişleri ve Vatandaşlıktan Sorumlu Komiseri Dimitris Avramopoulos.” (Zeri, 14 Ağustos, 2015).

“Avrupa bu krizle başa çıkamazsa, dayandığı ilkelere ihanet edecektir. Bu ulusal bir meydan okuma değil, bütünüyle AB bloğunun meselesidir. Basitçe, bu iradeyi

göstermemiz ve barış içinde bir arada yaşamamızın önündeki engelleri aşmamız gerekiyor, “ dedi Merkel” (Zëri, 10 Eylül 2015).

“Hem Hollande hem de Merkel, birlikte tepki gösterip harekete geçmeleri için Avrupa’ya çağrıda bulundu. İki liderin mesajlarının yeni bir şeyleri yoktu, ancak bu açıklamaları yapma şekilleri durumun ciddiyetini ve aciliyetini vurguladı”. (Zëri, 20 Ekim 2015).

Suriye’deki mülteci krizini çözme konusundaki tartışmalara ilişkin Zëri gazetesindeki farklılıklar bu üç ayın kapsamında ortaya çıkmıştır. Aynen tabloda gösterildiği gibi, Ağustos ayında beş çözüm önerisi sunulmuş, Ekim ayında dört çözüm önerisi dile getirilmiş ve Eylül ayında yedi çözüm önerisi gazete sayfalarına yansımıştır. Bu açıdan bakıldığında çözümlere ilişkin tartışmalara daha çok yer verildiği görülmektedir. Üç ay boyunca sunulan çözüm önerilerinin geniş kapsamlı olmasının yanı sıra, aşağıdaki örneklerde olduğu gibi çözümlerden bazı makalelerde söz edilmiştir:

“Onlara yardım etmek için kamuoyu farkındalığını arttırmak ve mültecilerin alımları sırasında herhangi bir yanlış yönetimi en aza indirmek, ayrıca insan kaçakçıları tarafından neden olunacak istismar riskinin önlenmesi, barınacak geçici yerin sağlanması ve en kısa sürede AB ülkelerine geçmelerini sağlamak bizim insani yükümlülüğümüzdür.”(Zëri, 25 Ağustos, 2015).

“Binlerce kişi daha diyor, David Cameron, baskılara karşı çıkararak. Ama neden hepsi değil? Şüphesiz bu, “kaç tane alabiliriz?” sorusuna verilen ulvi bir cevaptır. Hepsini almamız. Yeşil alanları kazıp, yeni şehirler yaratalım, Downton Manastırlarımızı dairelere, kilise salonlarını geçici yatakhanelere çevirelim ve boş duran çatı katlarını bu amaçla kullanalım. Evet, bu ülkenin karakterini değiştirebilir. Ya da, belki de bu kadar ciddi önlemlere gerekmiyordur kim bilir? Ancak, hoş görü kapılarını açmak için ne gerekiyorsa yapalım.”(Zëri, 7 Eylül 2015).

“Belçika’daki Katolik Kilisesi piskoposları, “sınırların açılması” ve “göçmenler için daha uygun bir kabul politikası uygulanması” çağrısında bulundu. Din veya ekonomikkârlılıkayrımı yapmaksızın “en çok tehdit altında olana” öncelik vermesi gerektiği söylendi. Piskoposlar açıklamalarında mültecilerin “barınma, tedavi, eğitim ve konut ihtiyaçlarının giderilmesi için mülk sahipleri, cemaatler ve derneklerin işbirliği yapması çağrısında bulundu.”(Zëri, 14 Ekim 2015).

Burada dikkat çekici olan husus, çözüm olarak AB'nin yapması gereken şeyler daha fazla odaklanılmasıdır. Çözümlerden bazıları mültecilerin ülkeye girişinin önlenmemesine yönelik Kosova devletine ve Kosova halkına getirilen önerileri de kapsamaktadır:

“Geleneğimiz ve tarihimiz gözlerimizi, kulaklarımızı ve kalbimizi bu mülteci krizine karşı kapatmamıza izin vermiyor. Birçok kadının, yaşlı ve Arnavut çocuğun acılar çektiği Bllace’de olanları hatırlamak için hafızamızın tazelenmesine gerek yok” dedi Mustafa. Gjilan lideri Lutfi Hajrizi bile AB’deki durumları çözülene kadar mülteciler için geçici bir sığınak sağlanmasını istedi.”(Zëri, 25 Ağustos, 2015).

“Dikkatlerimizi Kızıl Haç, Rahibe Theresa Topluluğu ve mültecilerin ihtiyaçlarını karşılayacak diğer kurumların programlarına kanalize etmeliyiz. Gençler ve yetişkinler, ihtiyacı olan insanlara ve çocuklara zaman ayırabilir, aileleri ile birlikte evlerinde barındırmaya yardımcı olabilirler. Yine de bu yeterli olmayacaktır. Avrupa Birliği mali olarak desteklerse, Kosova ve Arnavutluk barınak sayısını artırabilir. Çünkü burada konaklama maliyeti Batı Avrupa’dan en az 3 kat daha ucuz.”(Zëri, 6 Eylül 2015).

“Suriyelilerin, Irak halkının ve savaşın karmaşıklığının yer aldığı diğer Ortadoğu ülkelerinin vatandaşlarına sınırları kapatmak göçmenleri ve genç mültecileri yeni yollar aramaya zorlayacaktır. Ve kaçınılmaz yol güzergâhının bir kısmı da Kosova olacaktır. Bu şartlar altında yetkililerimiz böyle bir durumla ciddi olarak ilgilenmek için hazırlıklara başlamalıdır. Göçmenlerin ve mültecilerin sadece transit geçmek için bile gelişi, bu tür gelişmelerle başa çıkma konusundaki sınırlı kapasitemiz göz önüne alındığında doğal olarak (siyasi olmasa da) ek bir krize neden olacaktır. Ancak, bir süre önce benzer bir durumda olduğumuz için, bu insanlara yardım etmek için ahlaki bir yükümlülüğümüz var.” (Zëri, 7 Ekim 2015)

Yayınlanan çok sayıdaki makaleden bir kısmı yalnızca bu krizin nedenlerine odaklanmıştır. Bu tür yazılar, yalnızca o dönemdeki Suriye mülteci krizinin mevcut durumunu analiz ederek, krizin üstesinden gelmek için yeterince çaba sarf etmediklerini düşündükleri AB’yi, ABD’yiveya Rusya’yı suçluyordu. Bu nedenle, bazı bağımsız düşünce yazıları bu krizle ilgili ne yapılabileceği konusundaki tartışmaları görmezden gelerek “ne yapmamız gerekir” konusuna eğilmek yerine ,“ne yapmaları gerekirdi” sorusuna odaklanmıştır. Bu aslında bir kısır döngüydü.

Buna ek olarak, az sayıdaki makalede olsada (iki) mültecilere karşı alınacak önlem ve çözümlere yer verildiği gözlenmiştir. Buna göre, getirilen çözüm önerilerinden biri, İngiltere'ye gelen mülteci ve göçmen sayısını azaltmak, ikincisi, sınırları kapatmak. Bu önerilerden birisi bir köşe yazarı, diğeri ise bir siyasetçi tarafından öne sürülmüştür.

“Savaş ve çatışmanın” mültecilerin Suriye'den kaçıp Avrupa'ya gelmedenlerinden birinin ve aslında en önemlisinin olduğu söylenmesine karşın, Zeri gazetesinde yalnızca iki haberde Suriye'teki baskıcı rejime karşı bir çözüm önerisi sunulduğu gözlenmiştir. Söz konusu haberlerin hiçbirinde IŞİD'e karşı ne yapmak gerektiğine dair her hangi bir fikir veya öneri sunulmamıştır. Ayrıca, gazetenin bazı haberlerinde mültecilerin insan kaçakçıları ile ilgili deneyimlerine dikkat çekmesine rağmen, gazetenin analiz edildiği üç ay boyunca bu sorunun çözümü hakkında sadece bir tartışma -ya da öneriye- yer verilmiştir. Gazetenin genel olarak sunduğu çözüm önerilerinin hemen birçoğunun sorunun çözülmesine katkıda bulunduğunu söylemek güçtür. Gazetede krize yönelik yalnızca birkaç çözüm önerisinin sunulduğu göz önünde bulundurulduğunda, yayınlanan makalelerin analiz edici niteliğinden çok, bilgilendirici yönlerinin olduğu söylemek yanlış olmayacaktır.

5.Kosova Sot (KosovaBugün) Gazetesi

Kosova Sot gazetesi ilk olarak 1998'de ortaya çıkmış ve o zamanların tek matbaası Rilindja'nın eski bir çalışanı olan Ruzhdi Kadriu tarafından kurulmuştur. Kosova'da savaşın başladığı 1998'de, gazete KLA'nın silahlı direnişine destek vermiştir. Savaştan sonra bu gazetenin yönetimini kurucusunun kızı Margarita Kadriu devralmış ve savaştan sonra gazetede istikrarsızlıklar ortaya çıkmıştır. 2014 yılında Kosova Sot'un sahibi Margarita Kadriu, Kosova Demokrat Partisi'nin (PDK) milletvekili olarak siyasete girerken, Margarita Kadriu'nun PDK'dan ayrılmasından sonra gazetede hükümet karşıtı bir yönelim ortaya çıkmıştır. Şimdilerde Kosova Sot, faaliyetlerini koruyan bir gazete profiliyle öne çıkmaktadır.

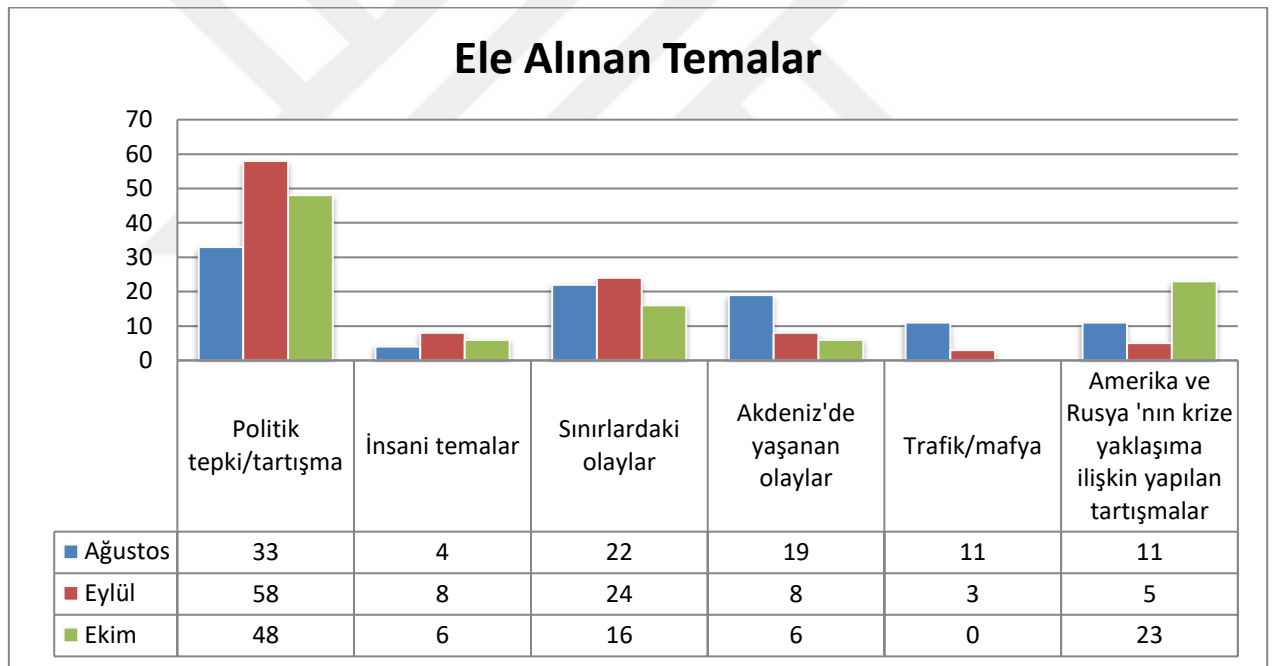
5.1 Ele alınan temalar

Suriyeli mülteci krizi, Kosova Sot gazetesinin kapsamında belirgin bir şekilde yer almaktadır. Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında gazetede olaya yönelik kapsamlı analizler ve raporlar yayınmıştır. Bununla birlikte gazetede yayınlanan makale ve haberlerin genellikle analitik nitelikte olduğu söylenebilir. Kosova Sot gazetesinde Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca en çok Eylül ayında daha kapsamlı rapor ve haberlere yer

verildiği görülmüş, bu ay içerisinde olayla ilgili altmışaltı rapor yayınlanmıştır. Eylül ayının kapsamı ile kıyaslandığında Ağustos ve Ekim aylarında ise sayıca daha az olmakla birlikte, krize ilişkin bol miktarda rapora yer verildiği gözlenmiştir. Ekim ayında gazetenin otuzbir makaleyle çıktığı, Ağustos ayında ise yirmiyedi rapora yer verildiği görülmüştür.

Kosova Sot gazetesinde Ağustos, Eylül ve Ekim olmak üzere bu üç ay boyunca görülen temel tema Suriye mülteci krizine karşı siyasi tepkiler ve bu hususta izlenen politikalar olmuştur. Bunu Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında yine en çok bahsi geçen temalardan biri olan sınırlarda yaşanan olaylar teması izlemiştir. Grafikteki verilerin gösterdiği gibi, örneklemdaki pek çok makale neredeyse yalnızca politika tartışmalarına odaklanmıştır. Ancak, aşağıda açıklanacağı üzere, gazetede üç ay boyunca insani temalara, Akdeniz'de yaşanan trajik olaylara ve diğer temalara yönelik verilen önem bakımından farklılıklar veya çeşitlilikler ortaya çıkmıştır.

Grafik - 13: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot gazetesinde ele alınan temalar

Yukarıda belirtildiği üzere, gazetede ele alınan en belirgin tema olan siyasi tepki ve eleştiri, üç ay boyunca, örneklemdaki iki haberin en az birinde görülmüştür. Grafik verileri bu temanın Eylül ayında görece olarak daha belirgin olduğunu ve bu temaya daha fazla yer verildiğini ortaya koymaktadır. Eylül ayı kapsamında bu temaya yönelik otuzbeş hikâyeye yer verilmiştir. Ekim ayı kapsamında da siyasi tepki ve eleştiriler öne plana çıkmış ve bu temaya ilişkin onbeş hikâyeye yer verildiği gözlenmiştir. Buna ek olarak, Ağustos ayının kapsamında da bu temaya yönelik önemli içeriklere yer verilmiş, ancak

söz konusu iki ay ile kıyaslandığında gazetede bu temaya dokuz içerikle daha az yer verilmiştir.

Politik tartışmaların ve eleştirilerin, gazetenin analiz edildiği üç ay boyunca, kapsam bakımından kilit bir unsur olduğu saptanmıştır. Genel olarak dış politikacıların kamuoyundaki açıklamalarına ve AB'nin mülteci krizi konusunda ne yapması gerektiği hakkında AB liderlerinin uyguladıkları politikaların tartışılmasına önem verildiği gözlenmiştir. Yabancı köşe yazarlarının görüşlerinin yeterli bir kısmı, aşağıdaki alıntılarda görüleceği gibi, AB'nin söz konusumülteci akışına nasıl cevap vermesi gerektiği ile ilgili tartışmalara odaklanmaktadır:

“Almanya Başbakanı Angela Merkel ve Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, dün, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'nın en büyük göç krizine benzersiz bir cevap verirken, Alman lider mültecilere karşı yapılan protesto eylemlerini utanç verici olarak niteleyerek kınadı. Hollande, “benzersiz bir iltica sistemi kurmalıyız” dedi. Hollande, Berlin'de Bayan Merkel ile görüşmeden önce kısa bir açıklama yaparak, dünyanın kriz yaşanan bölgelerinden gelen mülteci akınlarının “bir süre daha sürecektir olağanüstü bir durum yarattığını.” vurguladı.” (Kosova Sot, 25 Ağustos 2015).

“Brüksel'deki toplantıda AB'nin İçişleri Bakanları başlangıçta İtalya'da, Yunanistan'da ve diğer AB ülkelerinde 32.000 mülteciyi ağırlamayı kabul ettiler. Bu rakam, Avrupa Komisyonu tarafından Mayıs ayında talep edilen 40.000 rakamından ve Avrupa Komisyonu Başkanı Jean Claude Juncker'ın geçen hafta ifade ettiği 160.000 rakamından daha az. 9 Eylül'de Juncker, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'daki en büyük göçmen ve sığınmacı akınını ele alan bir acil durum planı ilan etti. Dün de AB İçişleri Bakanlarını AB çapında 160.000 mültecinin konuşlandırılması için zorunlu programı onaylama çağrısında bulundu.” (Kosova Sot, 12 Eylül 2015).

“Bazı ülkeler, özellikle İsveç, Almanya ve İsviçre, mülteci akınına insani değerleri koruyarak yanıt verdiler. Almanya Şansölyesi Angela Merkel, geleneksel, ihtiyatlı ve ciddi tavrıyla bu değerlere sahip çıkan en etkili şahıs olarak ortaya çıktı. Herkese saygı ve saygınlık göstermenin Avrupa Birliği'nin temel ilkesi olduğunu daha önce hiç olmadığı kadar netleştirdi. Macaristan'ın, Avrupa'nın Hristiyan karakterini sürdürme hedefinde olduğunu ifade etmesi Polonya ve Slovakya'da yankı bulmuş ve bu ülkeler de yalnızca Hristiyan mültecileri kabul edeceklerini beyan etmişlerdir.

Bu ülkelerin Hristiyanlık kavramı, Papa Francis'in aksine, Hristiyanlığın yardım kültürüne aykırı gibi görünüyor. Bu duruş kabul edilemez.”(Kosova Sot, 18 Ekim 2015).

Kosova Sot'ta göreceli olarak öne çıkan bir diğer tema da, Eylül ayındaki haberlerin %24,2'sinde (16 haber) yer alan sınırlarda yaşanan olaylar teması olmuştur. Bu tema Ağustos ayında yayınlanan haberlerin %22,2'sinde (6haber) ve Ekim ayında yayınlanan haberlerin ise %16,1'inde (5haber) yer almıştır. Eylül ayı nispetendaha düşük bir yüzdeye sahip olmuştur. Ana politik tartışma, sınırlara ilişkin politikalar üzerine olmuş, bu nedenle haber, makale ve raporlar çoğunlukla Balkan ülkelerinin sınırlarında yaşanan olaylara ve bazı devletlerin sınırlarında meydana gelen mülteci akınlarına yoğunlaşmıştır. Diğer bazı içeriklerde, Doğu Avrupa ülkelerinin liderleri ve Balkan ülkelerinin bazı liderleri arasında mülteci akınına karşı sınırlarda alınacak tedbirlere ilişkin yaşanan tartışmalar ve fikir ayrılıklarına odaklanılmıştır.

Örneğin, Ağustos ayında yayınlanan haberlerin birinde, Makedon sınırının kapatılması vesınırlarda bekleyen mülteciler konu edilmiştir:

“Girişler Makedon polisi ve askerleri tarafından yavaşlatıldığı için, göçmen ve mültecilerden oluşan kalabalıklar dün Makedonya sınırındaki soğuk ve nemli bir gecede toplandılar. Çoğu Suriyeli mülteci olan binlerce kişilik bu kitle, perşembe günü Makedonya hükümeti olağanüstü hal ilan ettiği ve sınırı kapattığı için, sınırındaki dikenli tellerin arkasındaki özel polislere “bize yardım edin” diye bağıyordu.” (Kosova Sot, 23 Ağustos 2015).

Aşağıdaki haberin içeriği, bazı devletlerin sınırlarında dikenli tel ve çit inşa etmeye ve mülteci akınına karşı sınırda aldığı diğer önlemlere odaklanmaktadır:

“2012 yılında Yunanistan, Türkiye sınırındaki genellikle göçmenlerin kaçak geçmek için kullandığı yerleri kapatmak ve geçişleri engellemek için dikenli tellerden yapılmış çitlerini yeniledi. Ayrıca sınırın geri kalanını oluşturan Avrupa Nehri boyunca güvenliği arttırdı. Bu, göçmenlerin Bulgaristan veya deniz araçları ile Ege'deki Yunan adalarına yolculuklarını sürdürmelerini sağlamak için alınan önemlerden ilkiydi. Geçtiğimiz birkaç hafta boyunca, binlerce göçmen her gün kuzeye giden yolu geçerek Gevgelija kenti yakınlarında bulunan demiryoluna yakın sınırlardan küçük Balkan ülkesi Makedonya'ya geldi. Polisler göçmenlerin sınırı geçmelerini önlemeye çalıştı. Polis, göçmenlerin sınırı geçmesini ve polislerle

çatışan kalabalıklar oluşturmasını önlemeye çalıştı. Ancak ertesi gün mültecilerin girmesine izin verildi.”(Kosova Sot, 17 Eylül 2015).

Kosova Sot’un Ekim ayında yayınlanan başka bir haberinde, Slovenya devletinin mülteci akışına karşı sınırda nasıl önlemler aldığı konu edilmiştir:

“BBC’nin haberine göre, Slovenya, sınırlarındaki mülteci krizi ile başa çıkmak için orduyu görevlendireceğini açıkladı. Slovenya hükümet yetkilileri bugünlerde Hırvatistan’a giren göçmen sayısı nedeniyle ülkenin mülteci akınına dayanmasının imkânsız hale geldiğini belirtmektedir. Sloven milletvekillerinin ordunun polise ve sınır muhafızlarına yardım etmesine izin veren değişiklikleri onaylamaları bekleniyor.”(Kosova Sot, 21 Ekim 2015).

Yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi, gazetede siyasi eleştirin ötesine geçen, insani konulara ilişkin haberlere daha az yer verilmiştir. Kosova Sot gazetesinde gazetenin analiz edildiği Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında, mülteci hikâyeleri ve mültecilere sağlanacak yardım konusunda farkındalık artırıcı yazılara kıyasla daha az önem atfedilmiş ve bu temaya gazetede nadiren yer verildiği görülmüştür.

İnsani temalara yönelik yayınlanan haberin sayısında farklılıklar veya çeşitlilikler gözlemlenmiştir. İnsani konulara ilişkin temaya Eylül ayı kapsamında, Ağustos (bir haber) ve Ekim ayında (iki haber) olmak üzere diğer iki aya kıyasla daha fazla yer verilmiştir. Üç ay boyunca yayınlanan haberler arasında sayısal olarak farklılıklar bulunmasının yanında, haberlerde işlenen olaylar ve konular da farklılıklar göstermektedir.

Ağustos ayı boyunca yalnızca mültecilere yönelik duyarlılığı artıracak, analitik görüş yazılarına yer verilmiş, Eylül ayında ise mültecilerin anavatanlarından AB’ye yolculukları sırasında karşılaştıkları zorluklarla ilgili deneyimlerine yer verilmiştir. Buna ek olarak, Ekim ayında da mültecilerin yaşadıkları sıkıntılara odaklanan haber yer verilmiştir. Haberlerden birinde mültecilere destek veren Kızıl Haç kuruluşunun duruşuna yer verildiği gözlenmiştir. Eylül ayında diğer iki aya kıyasla mülteci hikâyelerine daha fazla yer verildiği tespit edilmiştir.

Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca Kosova Sot gazetesinde insani unsurlara yer verildiğinden bahsetmek önem arz etmektedir. Gazetede, insanları Avrupa’ya yolculuk yapmaya iten nedenler üzerinde durulmuş, mülteci hikâyelerine yer verilmiştir. İnsani tema kapsamında, mültecilerin başarı hikâyeleri hakkındaki olumlu haberlere,

mültecilerin yeni bir işe girme veya yeni bir dili öğrenme hedeflerine ve mültecilerin gitmeyi hedefledikleri ev sahibi ülkelere nasıl entegre olabildiklerine dair bir haber hikâyesi ile karşılaşılmamıştır.

Ekim ayında yayınlanan analitik bir yorumda, mülteci“istilasının” olumlu taraflarına odaklanılmış ve Avrupa’nın bu zorluğun farkına varması ve uygun çözümler sunması çağrısında bulunulmuştur:

“Secours Catholique’in raporuna göre, mültecilerin çoğunun orta sınıftan geldiği ve çoğunluğun bir diplomaya sahip olduğunu veya yakın zamanda sahip olacağını göz önünde bulundurarak, onlara sığınma hakkı vermekten mutlu olmalıyız. Avrupa bunu ele almak için doğru seviyedir. Avrupa, krizle başa çıkmak için doğru değerler dizisine sahiptir. Otoriter rejimlerin baskısı altında kalanlar için bir liman olalım ve elimizden geldiğince, dünya için özgürlük alevine daha çok sahip çıkalım. Avrupa kıtasında yayılan popülist güçlerin ve akımların yükselişine bakmaksızın, Avrupa’nın kapılarını açmalıyız. En büyük risk, bu toksik ideolojilere boyun eğmek, en iyi cevap ise demokrasilerimizin kurucu ilkelerine sıkıca ve bağlı kalmak.” (Kosova Sot, 9 Ağustos, 2015).

Buna ek olarak, yukarıda da belirtildiği gibi Eylül ve Ekim aylarında mültecilerin ana vatanlarından kaçmalarına ve Avrupa'ya ulaşmak için yaptıkları yolculuğa neyin neden olduğunu anlatan mülteci hikâyelerine daha fazla odaklanılmıştır:

“Birkaç gün önce, omuzları üzerine oturttuğu dört yaşındaki kızı Abdelillah ile birlikte ailesini beslemek için kalem satmaya çalışırken Abdul Al Kader, Beyrut’ta tehlikeli bir kavşakta dururken fotoğraflandı. Bu Suriyeli mülteci ailesinin, Norveçli Gissur Simonarson tarafından Tweeter’da paylaşılan görüntüsü hemen viral oldu. Bir veya iki gün içinde, Abdul, Abdelillah ve dokuz yaşındaki kız kardeşi Reem’e yardım etmek için 100.000 £ (154.000 \$) toplandı. Para ile ne yapacağı sorulduğunda, Abdul, çocuklarını ve arkadaşlarını eğitmek için kullanacağını söyledi. Abdul ve çocuklarının hikâyesi, bakıldığında gerçeği açıkça ortaya koymaktadır: Avrupa’da binlerce Suriyeli mülteci ülkeleri güven içinde olur olmaz en kısa sürede eve dönmek için çaresiz. Onları bu hayati tehlike arz eden yolculuklara çıkmak için zorlayan şey bu çaresizliktir.” (Kosova Sot, 15 Eylül 2015).

“Muhammed El Haj, 2012'nin ortalarında büyük bir bomba patladığında, mültecilerin sığınak olarak kullandığı Halep'teki bir saha hastanesinde çok sayıda yaralıyla ilgileniyordu. Muhammed savaştan darmadağın olan vatanından ayrılma zamanının geldiğine karar vermeden önce, komşularıyla, arkadaşlarıyla ve yabancılarla iki yıl daha ilgilenmeye devam etti. Almanya, Ağustos 2014'te öğrenci vizesi başvurusunu reddettiğinde, Muhammed, ayrılma zamanının geldiğine karar verdi. Yunanistan'ın Midilli Adası'na tekneyle gelmenin, daha sonra bu ülkedeki polisin acımasız davranışını ve Sırbistan'a doğru tren yolculuğu yapmasının gerekçelerini anlatmıştır. Almanya'da yaşamının hayali haline gelmesinden itibaren, Yunanlıların bir kısmının gösterdiği ırkçılığı, polislerin vahşi davranışlarını, Macaristan'ın ustura sınırını ve sonunda Almanya'da sonlanan yorucu yolculuğunu anlatmıştır.”(Kosova Sot, 22 Ekim 2015).

Bunun ötesinde, 3 yaşındaki Suriyeli çocuk Aylan Kurdî için Kosova Sot gazetesinde çok sınırlı bilgiye yer verilmiştir. Başlangıçta, gazete bu olaya yeteri kadar dikkat etmemiş ve bu olayı önemsemeyerek olayın ne olduğuna dair herhangi bir habere dahi yer vermemiştir. Olayın gerçekleşmesinden bir gün sonra, 4 Eylül 2015 tarihinde, bir makale yayınlanmıştır. Bu makalede böylesi bir talihsizliğe neden olan koşullar hakkında çok kısa bilgiler verilmiştir. Bununla birlikte, makalede aralarında Aylan Kurdî'nin de bulunduğu 12 Suriyeli'nin öldürülmesinden dolayı sorumlu olduğuna inanılan dört kişinin tutuklandığı belirtilmiştir. Bu Olayı bu gazete aracılığıyla okuyan okurlar, olay hakkında bilgi sahibi olma fırsatına sahip olmamıştır.

Gazetenin analiz edildiği üç ay boyunca Akdeniz'de meydana gelen olaylar Kosova Sot gazetesinde ele alınan bir başka önemli tema olmuştur. Gazetede yer verilen Akdeniz'deki olaylar hakkındaki haberler genel olarak bilgilendirici bir nitelik taşımakla birlikte, insanları Akdeniz boyunca tehlikeli bir yolculuğa çıkmaya iten faktörler ve örneğin göç için güvenli yollar oluşturulmasına dair neler yapılabileceği ile ilgili herhangi bir tartışma veya çözüm önerisine yer verilmemiştir. Sunulan haber ve makaleler yalnızca meydana gelen olaylar hakkında bilgi vermekle yetinmiştir. Ancak aşağıdaki örneklerde olduğu gibi, insanların neden Akdeniz'den geçtiklerini veya buna verilecek olası politik tepkiler hakkında bir açıklamaya yer verilmemiştir:

“Akdeniz'de gemilerinin batmasıyla en az 40 göçmen öldü. İtalyan Liman Müdürlüğü göçmenlerin ölümlerini onayladı, ancak başka bir bilgi verilmedi. Yaptıkları açıklamada, bir Cigala Gulgosi gemisinin kurtarma operasyonuna

öncülük ettiğini ve birçok kişinin kurtarıldığını belirtilmiştir. Göçmen gemisinin Libya kıyılarından yaklaşık 50 kilometre uzakta olduğu ve yaklaşık 400 göçmen taşıdığı bildiriliyor.”(Kosova Sot, 16 Ağustos 2015).

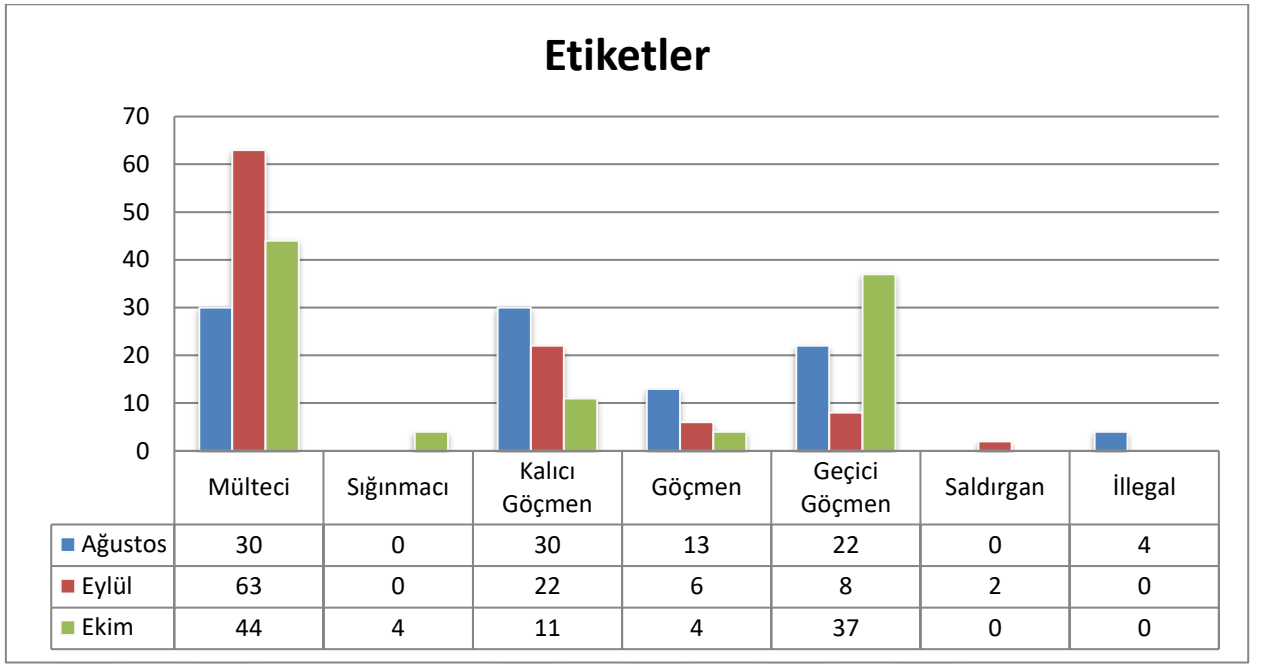
“Dün Türkiye kıyılarında bir başka talihsiz olay meydana geldi. Yunanistan’a gitmek için harekete geçen 17 göçmen seyahat ettikleri yelkenli geminin batmasından sonra boğuldu. Bütün kurbanların Suriyeli olduğuna inanılıyor. Bunların arasında 5 kadın ve 5 çocuk var.”(Kosova Sot, 28 Eylül 2015).

“Doğu Akdeniz’deki Yunan adasında dört tekne battıktan sonra çocuklar da dâhil olmak üzere 10 kişi hayatını kaybetti. Yunanistan’daki sahil güvenlik görevlileri dün 241 kişiyi batan gemilerden kurtardı. Binlerce göçmen Türkiye’den yaptıkları tehlikeli yolculuktan sonra, Midilli adasına geliyor.”(Kosova Sot, 30 Ekim 2015).

Kosova Sot’da en çok yer verilen bir diğer tema da, Amerika ve Rusya’nın krize karşı uyguladıkları politikaların eleştirisi ve tartışılmasıdır. Buna göre, Ağustos’ta bu konuyla ilgili toplam üç makale yayınlanmış olup, aynı sayıda makalenin Eylül ayında da yayınlandığı tespit edilmiştir. Ekim ayında ise bu konuda çok sayıda makale ve haber yayınlanmıştır. Konuya ilişkin Ekim ayında yedi makalenin analitik nitelikte olduğu görülmüştür. Bazı yazarların analitik yorumlarına ya da görüşlerine yer verildiğini ancak diğer iki ayda ise genellikle konuya ilişkin bilgilendirici nitelikte yazıların yayınlandığı anlaşılmıştır.

5.2 Suriyelileri tanımlamak için kullanılan terimler

Aşağıdaki grafik, Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca Kosova Sot gazetesinde mültecilerin tanımlanmasına yönelik kullanılan etiketleri göstermektedir.

Grafik - 14: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot gazetesinde mültecilerin tanımlanmasına ilişkin kullanılan etiketler

Kosova Sot gazetesinde Suriye’den gelen insanları genel olarak ifade etmek için kullanılan baskın etiket, “mülteci” terimidir. Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında gazetede “göçmen”, “kalıcı göçmen” ve “geçici göçmen” tanımlamaları birbirlerinin yerine kullanılmıştır.

Yukarıdaki grafiğin de gösterdiği gibi, gazetede üç ay boyunca Suriye halkına yönelik kullanılan etiketler arasında küçük farklılıkların olduğu görülmüştür. Ağustos ayı kapsamında en çok kullanılan etiketler olan “mülteci” ve “göçmen” terimleri nadir olarak kullanılan diğer terimlere kıyasla aynı yüzdellik dilimi içerisinde yer almıştır (%30,4). Eylül ayında toplam kırkbir haber hikâyesinde kullanılan “mülteci” terimi en çok kullanılan terim olmuş, bunu toplam on dört haber hikâyesinde kullanılan “göçmen” terimi ve beş haber hikâyesinde kullanılan “geçici göçmen” etiketi takip etmiştir. Ekim ayı kapsamında ise mülteci/göçmen etiketleri daha sık kullanılmış (Mülteci %44,4’e – Göçmen %44,0). Bunlarla birlikte “geçici göçmen” terimi ise nadiren kullanılmıştır (% 11,1).

Gazetede üç ay boyunca en yaygın kullanılan etiket olan “mülteci” terimi, kısmen gazetede çalışan gazeteciler tarafından, bazen BMMYK gibi dışkaynaklar tarafından, bazen Suriye halkına yönelik diğer destekleyici gruplar tarafından ve bazen de siyasi kaynaklardan alıntı yapılırken kullanılmıştır:

“Girişleri Makedon polisi ve askerleri tarafından yavaşlatıldığı için, göçmen ve mültecilerden oluşan kalabalıklar dün Makedonya sınırındaki soğuk ve nemli bir gecede toplandılar. Çoğu Suriyeli mülteci olan binlerce kişilik bu kitle, perşembe günü Makedonya hükümeti olağanüstü hal ilan ettiği ve sınırı kapattığı için sınırındaki dikenli tellerin arkasındaki özel polisler “bize yardım edin” diye bağıyordu.” (Kosova Sot, 23 Ağustos 2015).

“Kosova Cumhurbaşkanı Atifete Jahjaga, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Arban Abrashi'den Kosova'nın Suriye'deki savaştan kaçan mültecileri barındırmaya hazır olup olmadığını görmek için tüm olanakları ve kapasiteleri incelemesini istedi.” (Kosova Sot, 4 Eylül 2015).

“Ülke çoğu Suriyeli yaklaşık 2,5 milyon mülteciye ev sahipliği yapıyor.” (Kosova Sot, 19 Ekim 2015).

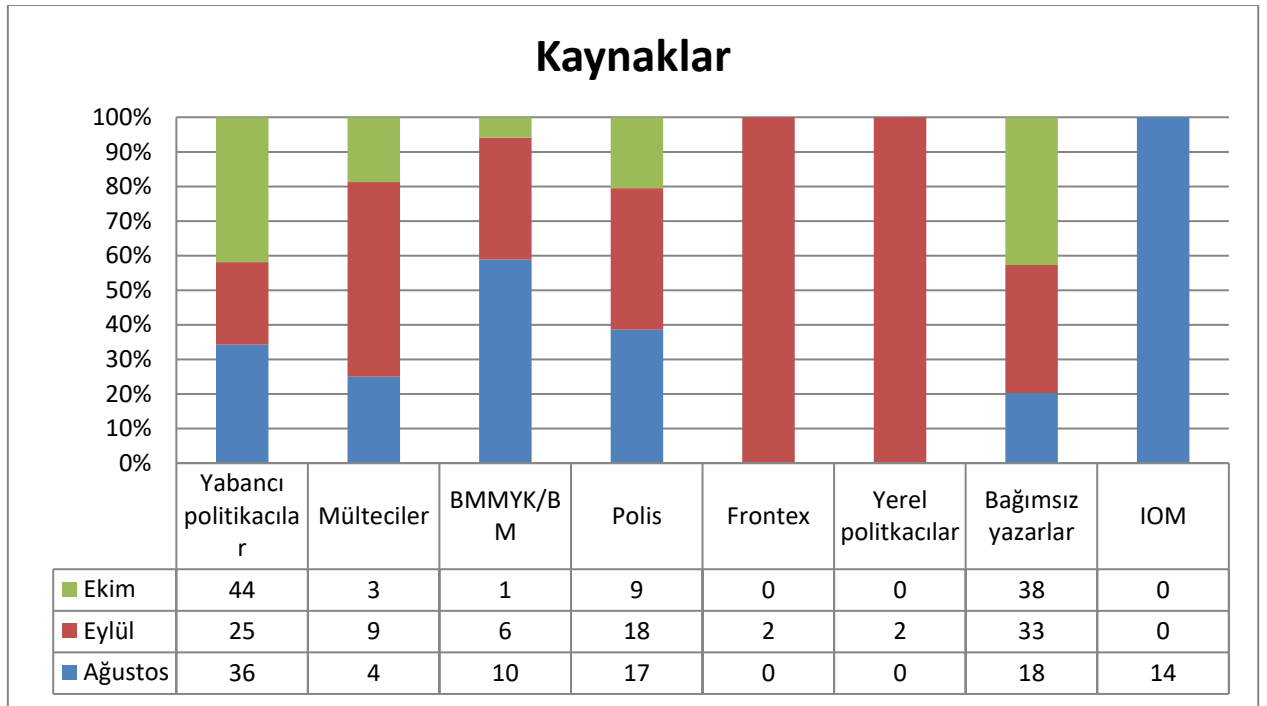
Kosova Sot gazetesi üç ayın kapsamı boyunca krize ilişkin yayınladığı bazı haber ve makalelerinde Suriye'den göç etmiş kişilere atıfta bulunurken mülteci olarak bahsedilmesine rağmen, sorunu tanımlarken “mülteci sorunu” yerine “göç sorunu” demeyi tercih etmiştir. Örneğin, 21 Ekim tarihli “Göçmenlerin Krizi” başlıklı makalede Suriye'den göç eden insanlar için kullanılan etiketlerle, bu krizin bütününe ifade eden etiketler arasındaki çelişkiler kolayca görülebilir.

Gazetede Suriye'den göç eden kişilere karşı kullanılan olumsuz terimler ya da etiketler de dikkat çekicidir. Kosova Sot gazetesinde Ağustos ayının kapsamı dâhilinde yer verilen hikâyelerde bazı olumsuz terimlerin kullanıldığı görülmüştür. “Göçmen” terimi üç haber hikâyesinde kullanılmış ve yine bu ayda yayınlanan başka bir haber hikâyesinde ise Suriye'den göç eden insanlar “yasadışı göçmen” olarak nitelendirilmiştir. Bu olumsuz ve doğru olmayan bir terimdir. Bununla birlikte, olumsuz etiketlerinen fazla Eylül ayında kullanıldığı görülmüştür. “Göçmen”etiketi dört haberdekullanılırken, bir hikâyede ise “saldırgan mülteciler” söylemi kullanılmıştır. Bu tamamiyle dışlayıcı ve negatif bir etikettir. Ekim ayı ise olumsuz terimlerin en az kullanıldığı ay olmuştur. Genellikle Suriye'den göç eden insanlar “göçmen” olarak nitelendirilmiştir.

Bununla birlikte “sığınmacı”teriminin oldukça nadir kullanıldığı görülmüştür. Gazetede yalnızca Ekim ayında yayınlanan hikâyelerin birinde bu terime yer verilmiştir.

5.3Kaynaklar

Kosova Sot tarafından üç ay boyunca kullanılan belirgin kaynak türü dış politikacılar olmuştur. Bu araştırmada, gazetede en belirgin kaynak olarak siyasal alıntılarının kullanıldığı belirlenmiştir. Genel olarak, mülteciler gibi diğer kaynaklarla karşılaştırıldığında siyasal alıntılarının ve siyasal kaynakların gazetede yer verilen kaynaklar arasında oldukça fazla bir yere sahip olduğu görülmektedir. Ancak gazetede mülteci kaynaklarına da orantısız bir şekilde yer verildiği söylenebilir. Bu nedenle, siyasal seçkinlerin sesleri en çok erişilen kaynaklar olma özelliğindedir, mültecilerin sesleri de bu anlamda, gazetenin yayın politikasında marjinalleşmiştir.

Grafik - 15: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot'ta kullanılan kaynak türleri

Yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere, Kosova Sot gazetesinde en çok yer verilen kaynak uluslararası siyasal kaynaklar olmuştur. Özellikle, bu kaynaklar en çok toplam on altı haberde Eylül ayında kullanılmıştır. Bu kaynaklar Ağustos ve Ekim ayları boyunca da ön planda olmuş, Ağustos ayında on haberde, Ekim ayında ise on dört haberde kullanılmıştır. Öte yandan, yerel siyasal kaynaklar çok daha düşük bir düzeyde kullanılmış, sadece Eylül ayında tek bir haberde bu kaynaklara yer verilmiştir. Ağustos ve Ekim aylarında bu kaynaklara hiç yer verilmediği gözlenmiştir.

Kaynak olarak kullanılan dış politikacılar arasında en çok öne çıkan isimler, Angela Merkel, sınırlarda yaşanan olaylar hakkında yaptığı açıklamalarla bilinen Macaristan Başbakanı Viktor Orban, Hırvatistan İçişleri Bakanı Ranko Ostojić ve Slovenya

Başbakanı Miro Cerar gibi bazı siyasetçiler olmuştur. Bununla birlikte, bu krizin çözümlerine yönelik konuşmalar yapan Angela Merkel veya Francois Hollande gibi siyasetçilere gazetede üç ay boyunca önemli ölçüde yer verildiği gözlenmiştir. Bu iki siyasetçi çok Ağustos ve Ekim aylarında kaynak olarak gösterilmişlerdir. Sınır hatlarındaki olayları ele alan politikacılara ise Eylül ayı boyunca daha fazla yer verildiği görülmüştür:

“Almanya Başbakanı Angela Merkel ve Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, dün, II. Dünya Savaşı’ndan bu yana Avrupa’nın en büyük göç krizine benzersiz bir cevap verdiğini söylerken, Alman lider mültecilere karşı yapılan protesto eylemlerini utanç verici olarak niteleyerek kınadı. Hollande, “benzersiz bir iltica sistemi kurmalıyız” dedi. Hollande, Berlin’de Bayan Merkel ile görüşmeden önce kısa bir açıklama yaparak, dünyanın kriz yaşanan bölgelerinden gelen mülteci akınlarının “bir süre daha sürecektir olağanüstü bir durum yarattığını” vurguladı. “Beklemek yerine politikalarımızı örgütlemeli ve yeniden odaklamalıyız ve bu Fransa ve Almanya tarafından önerilen şeydir” dedi Hollande.”(Kosova Sot, 25 Ağustos 2015).

“Önemli olan, Macar tarafında her şeyin yolunda gidiyor oluşu. Macaristan göçmenleri kabul etmeye ve onları Avusturya sınırına taşımaya devam ediyor. Durum kontrol altında.”Dedi. İçişleri Bakanı Ranko Ostojić.”Bu arada, Macaristan’ın göçmenleri durdurmak için Hırvatistan ile sınırını kapatmayı planladığını açıklaması, insanların AB ülkelerine ulaşmak için Karadağ ve Hırvatistan gibi başka yollar arayabilecekleri yönündeki spekülasyonları artırdığını”söyledi. Ostojić, göçmenlerin konaklaması için, Hırvatistan’ın güneyinde hazırlıklar devam ediyor.” dedi.” (Kosova Sot, 27 Eylül 2015).

“Slovenya, pazar günü kararlaştırılan AB planı geçerli olmazsa, Taç sınırında bir çit yükseltme tehdidinde bulundu. Slovenya Başbakanı Miro Cerar: “Gerekirse derhal inşa etmeye hazırız” dedi.” (Kosova Sot, 29 Ekim 2015).

Kosova Sot gazetesinde üç ay boyunca çok sık görülen diğer bir kaynak türü ise bağımsız yazarlar olmuştur. Gazetede bu kaynaklara geniş yer ayrılmıştır. Bu kaynaklar oldukça belirgin olarak kullanılmış olup, öncelikle AB ülkelerinin liderlerine mülteci krizinin zorluğunun farkına varmaları ve ortak bir Avrupa hareketi için harekete geçme çağrılarında bulunmuşlardır. Bazı analitik görüş yazılarında ise mültecilere karşı olan

bazı devletlerin(Macaristan gibi) veya mültecileri destekleyen bazı devletlerin(Almanya gibi) uyguladıkları özel politikalar tartışılmıştır.

Yukarıdaki grafik ayrıca polis kaynaklarına özellikle Eylül ayında on haberde yer verildiğini göstermektedir. Polis kaynaklarının gazetede kullanılan kaynaklar arasında önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür. Ağustos ve Ekim aylarında bu kaynaklara çok daha az yer ayrıldığı tespit edilmiştir. Ağustos ayında bu kaynak beş ayrı haberde kullanılırken, Ekim ayında bu kaynak üç haberde kullanılmıştır. Polis kaynağının en yaygın kullanıldığı yerler, sınırlarda yaşanan olaylarla ilgili olmuştur. Ağustos ayı kapsamında kara yollarının yanı sıra, deniz yolları boyunca ortaya çıkan yasadışı mülteci hareketlerine ilişkin hikâyelerde, polis kaynaklarına daha fazla yer vermiştir. Eylül ve Ekim aylarında sınırlardaki olaylara yönelik haberlerde polis kaynaklarının ön plana çıktığı görülmüştür:

“Polis kaynaklarına göre, tutuklananların en az ikisinin Bulgar vatandaşı olduğu, üçüncüsünün ise Macaristan kimliğine sahip olduğu anlaşılmıştır. Burgenland eyaleti polis şefi Hans Peter Doskozil: “Bunlardan biri, Lübnan menşeli. Bir Bulgar kamyonu sahiplen, diğer ikisinin kamyonu vardiya ile sürdüğü anlaşılmıştır.” dedi.” (Kosova Sot, 30 Ağustos 2015).

“Avusturya polisi binlerce göçmenin Macaristan sınırından geçerek Avusturya’ya gelmeye devam ettiğini söylüyor. Polis sözcüsü Helmut Marban dün yaptığı açıklamada, ülkesinden ayrılan yaklaşık 24 bin kişinin hafta sonu boyunca Avusturya’ya hareket ettiğini söyledi. Polis sözcüsüne göre, dün Avusturya ile Macaristan arasındaki ana sınırındaki Nickelsdorf’tan 3.200 göçmen geçmiştir.”(Kosova Sot, 22 Eylül 2015).

“Slovenya’daki polis, cuma gününden beri 19.000’den fazla göçmenin giriş yaptığını ve bunlardan 5.000 kişinin dün geldiğini belirtmiştir. Slovenya, temel amacı kuzey AB ülkelerine ulaşmak olan 2.500 göçmenle karşı karşıya olduklarını belirtmiştir.”(Kosova Sot, 21 Ekim 2015)

Kosova Sot gazetesinde üç ay boyunca mülteci kaynaklarına da yer verilmiştir. Gazetenin haberlerinde, mültecilerin öykülerine ya da seslerine dikkat ederek, daha fazla önem verebileceği tespiti yapılmıştır. Yukarıdaki grafikte gösterildiği gibi, mültecilerin temsil edilmesine bu gazetede nadiren yer verilmiştir. Mülteci kaynaklarına Eylül ayında altı haberde, Ağustos ayında bir haberde ve Ekim ayında bir haberde yer verilmiştir. Gazetede

mülteci kaynakları, mültecilerin bazı devletlerin kamplarında yaşadıkları zorlukların ve sürmekte oldukları hayatların anlatımında kullanılmıştır.

Diğer yandan, bazı makalelerde dikkati çeken husus, mülteci kaynaklarına son derece kısıtlı bir alan ayrıldığıdır. Aşağıdaki örneklerde olduğu gibi sadece üç cümlede yer verildiği olmuştur:

“Suriyeli bir adam, Avrupa’nın böyle olduğuna asla inanmadım” diyor. “bak” diyerek kucağındaki 3 yaşındaki kızına işaret etti. “Kızım Suriye’de bir prenesti, şimdi eski bir bez gibi görünüyor. Bize hayvanlar gibi davranıyorlar” diyor. Biri onu Suriye’ye geri gönderirse, kesinlikle gideceğini söyledi. “Anavatanımda bombalardan ölmek, burada ölmekten daha iyi.”(Kosova Sot, 24 Ağustos, 2015).

Şamlı genç bir Suriyeli, “Koşullar korkunç olduğu için Macaristan ve başka yerlerdeki kamplarda yaşamak istemiyoruz. Çok soğuk, her şey kirlili ve iğrenç kokuyor” diyor.”(Kosova Sot, 10 Eylül 2015).

Gazetenin Suriyeli mültecilerin ev sahibi ülkelerde elde ettikleri herhangi bir başarıya Ağustos ve Eylül ayında yer vermedi tespit edilmiştir. Sadece aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi Ekim ayında bu temaya sahip bir makale yayınlanmıştır:

“Muhammed, Avrupa’da toplumun etkin bir üyesi olmak istiyor, ama her şeyden önce, Muhammed saygınlığını geri kazanmak istiyor. “En azından Avrupa’da haklarımın olduğunu hissedeceğim” diyor. Ayrıca “Suriyeliler çalışkan işçilerdir, hayatlarını kazanmak için kaya kırma işinde bile çalışmaya razılar” diyor. Fakat o öncelikle eğitiminibitirmeyi planlıyor, çünkü Almanlar tarafından onurlu bir şekilde muamele görmek istiyor.”(Kosova Sot, 22 Ekim 2015).

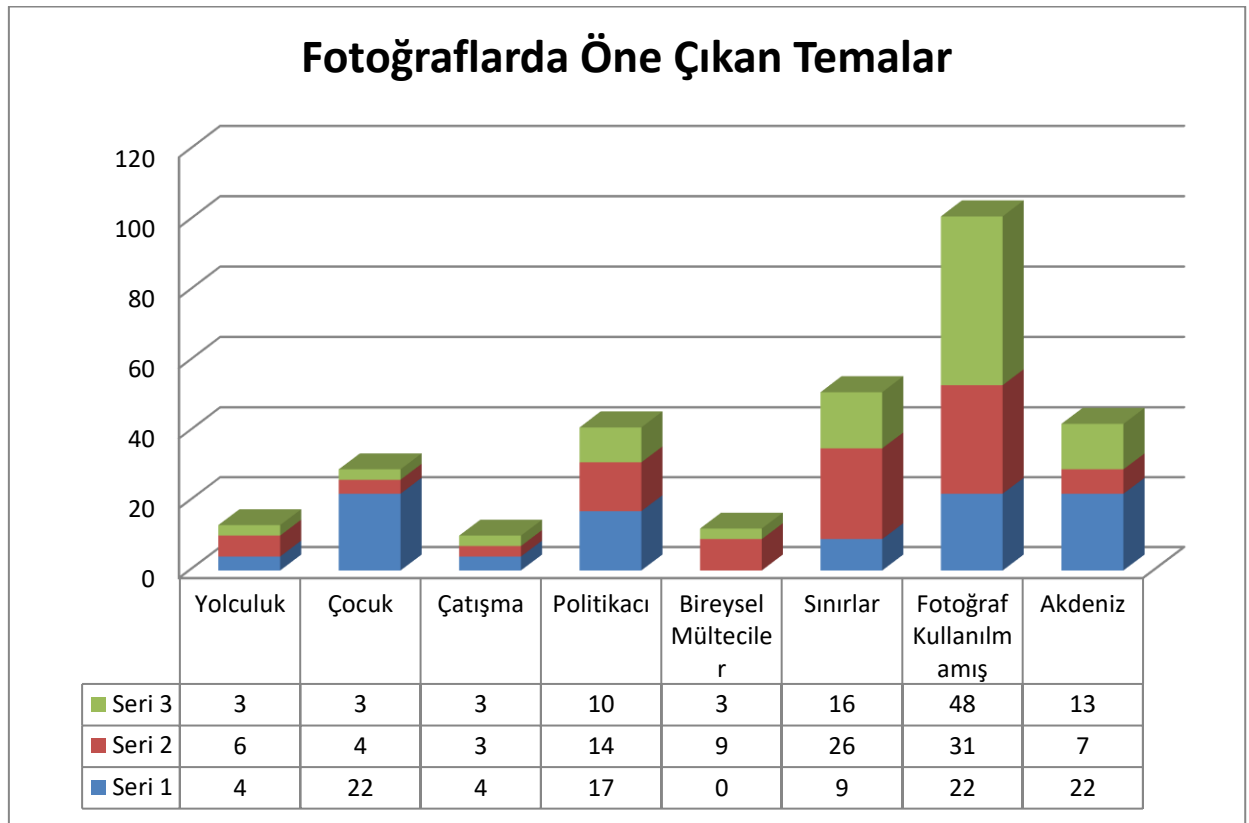
Görüldüğü gibi Kosova Sot gazetesinde üç ay boyunca mülteci kaynaklarına yeterli alan açılmamıştır. Mülteci kaynakları, gerekli önemin verilmemesi nedeniyle sadece birkaç haber hikâyesinde kullanılmıştır. Buna ek olarak, Kosova Sot, mültecilerin bazı devletlerin kamplarında geçici barınaklardaki yaşam hikâyelerine yer ayırmıştır. Mültecilerin ev sahibi ülkelerde elde ettikleri başarılar veya bu ülkelerde yaşadıkları zorluklara ise nadiren yer verilmiştir.

Araştırmada, BMMYK ve BM gibi diğer kaynaklara sık yer verilmediği görülmüştür. Bu kaynaklar genellikle AB’nin mülteci politikalarını eleştirmek için kullanılmıştır. Aynı

zamanda, STK kaynakları da düşük bir düzeyde yer almış ve bu kaynaklar daha çok mültecilerin içinde buldukları durumu tartışmak için kullanılmıştır.

5.4 Fotoğrafların rolü

Kosova Sot gazetesinde Suriyeli mülteci krizi ele alınırken yer verilen haberlerde yeterli sayıda fotoğraf kullanıldığı görülmüştür. Kosova Sot, Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olmak üzere, farklı fotoğraflar yayınlamıştır. Bu yalnızca haberler için farklı seçim kriterlerini olduğunu göstermemekte, aynı zamanda gazetede yayınlanan fotoğraf sayısındaki farklılıkları da yansıtmaktadır.

Grafik - 16: Kosova Sot gazetesinde Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde kullanılan fotoğraflarda öne çıkan temalar

Ağustos ayı kapsamında kullanılan fotoğraflarda mülteciler genellikle çocuk fotoğrafları ile temsil edilmiştir. Çocuk fotoğrafları Ağustos ayında yayınlanan fotoğrafların %27,7'sinde (beş fotoğraf) kullanılarak önemli bir rol oynamıştır. Mültecilerin Akdeniz'deki yolcularına odaklanan fotoğraflar %27,7 olmak üzere beş fotoğrafta kullanılmıştır. Eylül ayında, mültecilere ilişkin haberlerde farklı bir fotoğraf teması kullanıldığı görülmüştür. Bu fotoğraflar, mültecilerin Avrupa'ya ait çeşitli sınırlardaki ve özellikle de Balkan sınırlarındaki durumlarını göstermek için kullanılmıştır.

Eylül ayında gazetede yer verilen haberlerdetoplama on sekiz fotoğraf mültecilerin çeşitli sınırlardaki durumlarına odaklanmış ve buna ek olarak, altı fotoğrafta ise mültecilerin bireysel görüntüleri kullanılmıştır. Bu fotoğrafların kullanıldığı haberler genellikle mültecilerin bireysel hikâyelerinde kullanılmıştır. Ekim ayı kapsamında çoğunlukla mültecilerin çeşitli sınırlardaki durumlarını gösteren beş fotoğraflar yayınlanmıştır. Ekim ayında mültecilerin Akdeniz’de yaptıkları yolculukları tasvir eden 4 haber fotoğrafı yayınlanmıştır.

Yukarıdaki grafiğin gösterdiği gibi, Kosova Sot gazetesinde üç ay boyunca Suriyeli mülteci krizine dair yer verilen haber hikâyelerinde kullanılan fotoğraflarda en çok öne çıkan tema, Balkan ülkeleri başta olmak üzere, mültecilerin çeşitli sınırlardaki durumlarını anlatan görseller olmuştur. Örneğin, aşağıdaki fotoğraflardan bazıları mültecilerin çeşitli sınırlardaki durumlarının nasıl sunulduğunu göstermektedir.

Fotoğraf 23: Kosova Sot, 29.08.2015

Fotoğraf 24: Kosova Sot, 17.09.2015

Fotoğraf 25: Kosova Sot, 18.10.2015

Kosova Sot'ta Ağustos, Eylül ve Ekim ayları boyunca kullanılan fotoğraflarda vurgulanan diğer bir yaygın tema ise, mültecilerin Akdeniz'deki yolculuklarıdır. Gazete, aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi mültecilerin deniz yolculuğu sırasındaki umutsuz koşullarını vurgulayan fotoğraflar kullanmıştır:

Fotoğraf 26: Kosova Sot, 23.08.2015 Fotoğraf 27: Kosova Sot, 14.09.2015 Fotoğraf 28: Kosova Sot, 06.10.2015

Bununla birlikte, fotoğraflarda kullanılan bir başka tema, mültecilerin yaşadığı zorluk ve sıkıntıların gösterilmesidir. Bu tema özellikle çocuk fotoğrafları dolayısıyla tasvir edilmektedir. Genel olarak, çocuk fotoğrafları mültecilerin masumiyetini tasvir etmek için kullanılmaktadır. Bununla birlikte, dikkat çeken bir diğer nokta, Kosova Sot gazetesinde üç ay boyunca kullanılan fotoğrafların çocuklar açısından olumlu durumları göstermemesidir. Dolayısıyla, çocukların fotoğraflarının çoğunlukla mülteci krizini veya mültecilerin içinde buldukları zor durumları vurgulamak için kullanıldığı tespit edilmiştir. Çocuk fotoğraflarının benzer şekilde iyi haber hikâyelerinde kullanılabilmesine rağmen, bu gazetede kullanılan çocuk fotoğraflarında bu durum geçerli değildir. Aşağıdaki üç fotoğraftan ikisi, çocukları fotoğrafın odak noktasına taşımaktadır. Çocukların savaş sırasında yaşadıkları korku vurgulanmaktadır:

Fotoğraf 29: Kosova Sot, 24.08. 2015

Fotoğraf 30: Kosova Sot, 06.09.2015

Fotoğraf 31: Kosova Sot, 04.10.2015

Öte yandan, Kosova Sot gazetesinde mültecilerin bireysel durumlarına dikkat çekilen fotoğrafların da kullanıldığı görülmüştür. Eylül ayında, “mültecilerin bireysel durumlarını” gösterildiği altı fotoğraf tespit edilmiştir. Ekim ayında bu, tek bir fotoğrafta gösterilirken, Ağustos ayında mültecilerin bireysel durumlarını yansıtan hiç fotoğrafa rastlanmamıştır.

Eylül ayında mültecilerin bireysel durumlarını yansıtan fotoğrafların birinde, buna eşlik eden makalenin kullanılan fotoğrafla ilgili olmadığı görülmüştür. Örneğin, aşağıdaki verilen Fotoğraf – 32’da, kendisine eşlik eden makaleyle hiçbir ilgisinin olmadığı anlaşılmıştır. Bu fotoğraf konuyla ilgisiz bir makalede kullanılmıştır. Söz konusu makale fotoğraflardaki insanlar hakkında değil, genel olarak mültecilerin politik konuları hakkındadır. Aşağıda verilen Fotoğraf – 33, Akdeniz’deki yolculukları sırasında

yaşadıkları dehşeti anlatan mülteci bir aileye ait. Yapılan haberin doğru fotoğrafı kullanılmıştır. Makaleyle ilgisi olmayan fotoğraflara Ekim ayı kapsamında yer verilmediği görülmüştür. Aşağıda verilen Fotoğraf -34, Suriyelibir gencin yaşadıklarına odaklanan bir haber yapılmış. Kullanılan fotoğrafın habere konu olan gencin fotoğrafıdır.

Fotoğraf 32: Kosova Sot, 10.09.2015

Fotoğraf 33: Kosova Sot, 06.09.2015

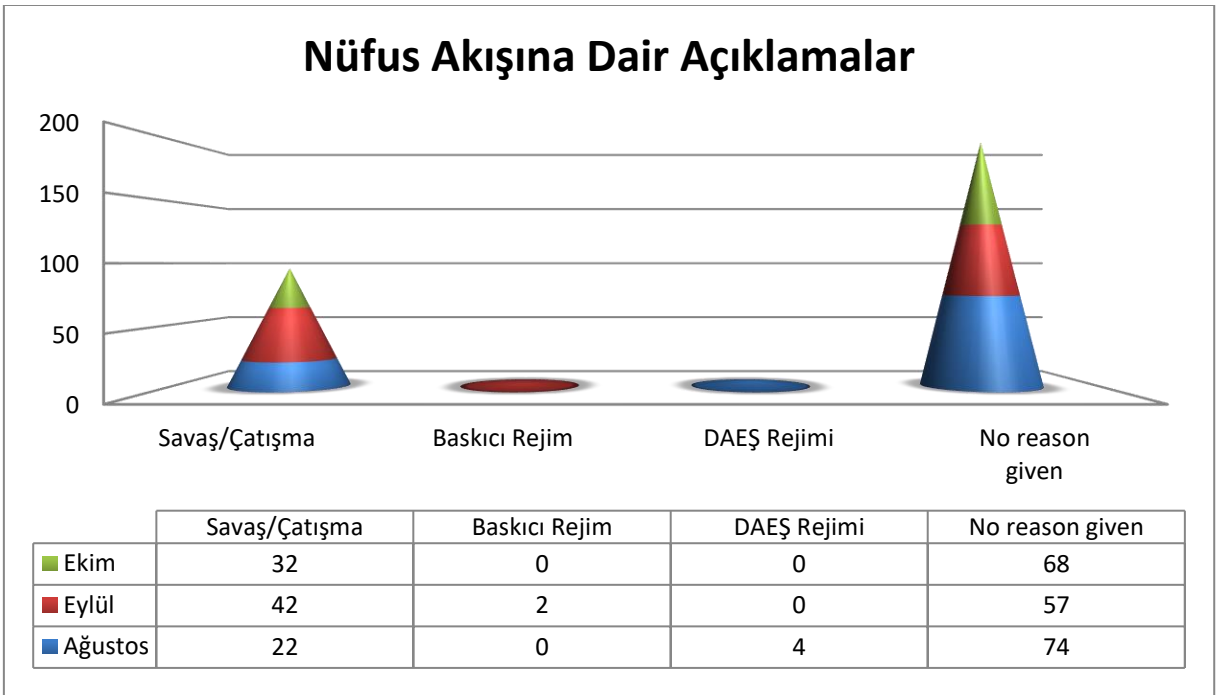
Fotoğraf 34: Kosova Sot, 22.10.2015

Kosova Sot gazetesinde mültecilerin tasfir edildiği çeşitli temaların kullanılmasına rağmen, bu temaların kullanım oranı gazetenin analiz edildiği üç ay boyunca oldukça düşük seviyededir. Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında yayınlanan haber hikâyelerine eşlik eden fotoğraflarda politikacıların fotoğraflarının daha önemli bir yer tuttuğu gözlenmiştir.

Tüm dünyada infiale neden olan Aylan Kurdî trajedisinde, Kosova Sot'ta yer verilen en önemli fotoğraf, Aylan çocuğun başının kendisini taşıyan Türk polis memurunun arkasında kaldığı fotoğraf olmuştur.

5.5 Nüfus akışına dair açıklamalar

Ağustos, Eylül ve Ekim olmak üzere üç ay boyunca Kosova Sot gazetesinde, mülteci nüfusunun büyük kitlesinin AB ülkelerine akmasına neden olan faktörlere dair açıklamalara yer verilmediği görülmüştür. Söz konusu üç ay boyunca gazetede yayınlanan haber hikâyelerinin çoğunda, Suriye halkının neden anavatanlarını terk ettiklerine ve neden AB ülkelerine girmeye çalıştıklarına dair açıklayıcı bilgiler verilmemiştir. Aşağıdaki grafikte görüldüğü gibi, Kosova Sot gazetesinde gazetenin analiz edildiği üç ay boyunca krizin nedenlerine ilişkin açıklamalar içeren makalelerde, savaş ve çatışma, nüfus akışının ana nedeni olarak gösterilmektedir.

Grafik - 17: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot gazetesinde nüfus akışına dair kullanılan nedenler

Bu doğrultuda Ağustos ayı kapsamında altı içerikte bu konuya değinildiği görülmüştür. Eylül ve Ekim aylarında bu açıklamaya Ağustos ayına kıyasla daha fazla yer verildiği saptanmıştır. Suriyeli mültecilerin Avrupa ülkelerine akışının nedeni olan savaş ve çatışma olgusunun, Eylül ayında yirmi bir haber hikâyesinde yer aldığı, Ekim ayı ise, yayınlanan içeriklerin on'unda bu nedene yer verildiği görülmüştür. Savaş ve/ya çatışmayı itici nedeni olarak gösteren çoğu açıklama, gazetecilerin yaptıkları haberlerde veya yazarların fikir yazılarında görülmüştür.

Suriyeli mülteci akışının nedeni olarak gösterilen çatışma ve savaş olgusuna Kosova Sot gazetesinde oldukça az yer verildiği gözlenmiştir. Bu açıklamalar, aşağıdaki örneklerde olduğu gibi birer - ikişer cümleden daha fazla değildir:

“Çoğu Suriye’deki çatışmadan kaçan binlerce göçmen, kuzey Yunanistan ve Makedonya arasında oldukça zor durumda kaldı.” (Kosova Sot, 24 Ağustos, 2015).

“Ülkelerini terk eden 4 milyon Suriyeli erkek, kadın ve çocuktan 10.000 kişiyi Obama yönetimi gelecek sene Birleşik Devletlere almak istiyor.” (Kosova Sot, 12 Eylül 2015).

“Avrupa Birliği’ne sadece bu yıl 600.000’den fazla kişi geldi. Çoğu, Ortadoğu, Asya ve Afrika’daki çatışmalardan ve yoksulluktan kaçıyor.” (Kosova Sot, 11 Ekim 2015).

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere, Kosova Sot gazetesinde Suriye nüfus hareketine ilişkin gösterilen savaş ve çatışma nedenine ek olarak, nüfus hareketinin IŞİD terörü veya baskıcı rejimlerden kaynaklandığına dair açıklamalar da yapılmıştır. Ancak bu açıklamalar Ağustos ve Eylül ayında yayınlanan sadece iki haberde yer alırken, Ekim ayında yayınlanan haber veya makalelerde bu tür açıklamalara yer verilmediği görülmüştür:

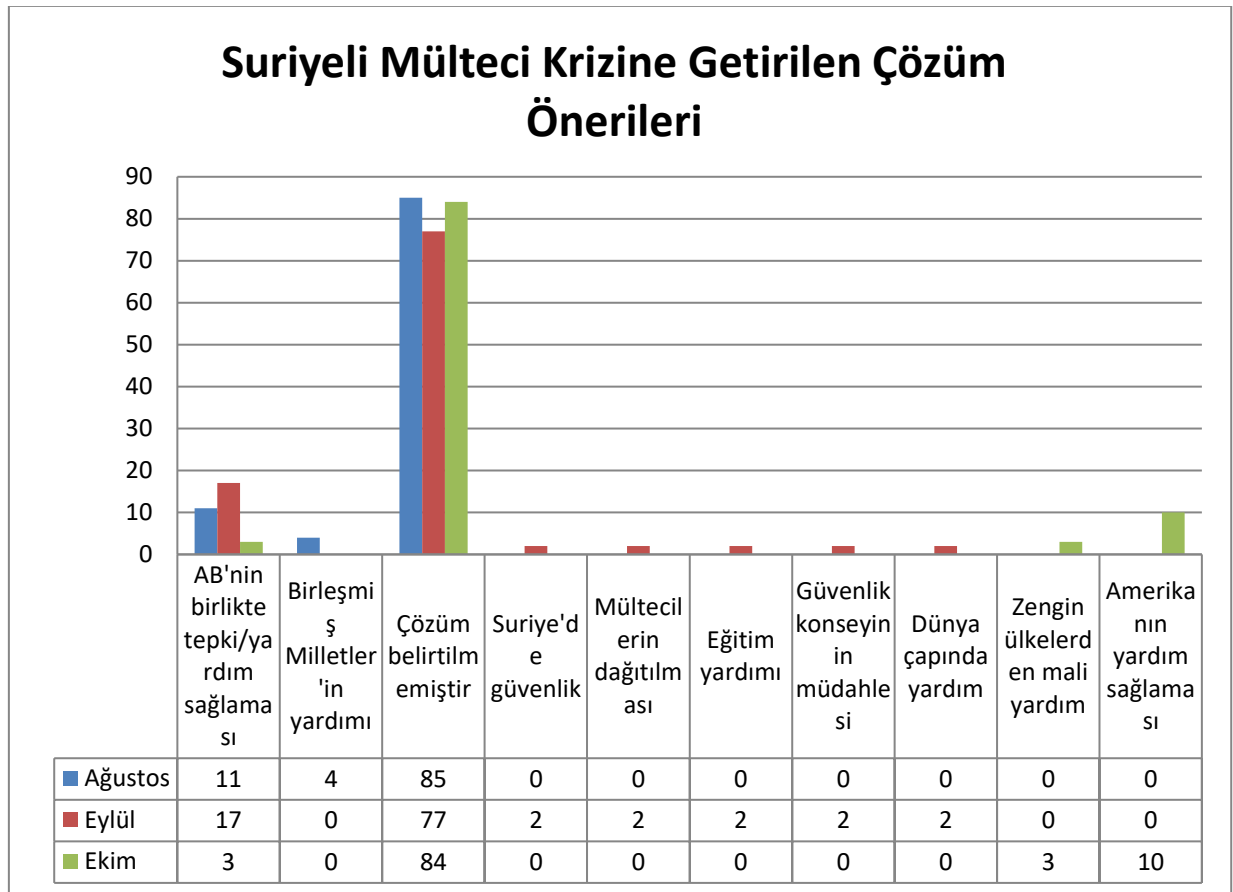
“Savaşın yıkıma uğrattığı Kobane’den gelen ve çoğu Suriyeli Kürt olan 200’den fazla mülteci, gece Akdeniz’i geçtikten sonra perşembe gününün erken saatlerinde Kos adasına geldi. “İslam Devleti” örgütünü bu bölgeye yaymaya çalışan ISIS savaşçılarının teröründen kaçtıktan sonra, Avrupa’daki güvenli bir yer arayışı içinde kendi hayatlarını tehlikeye atan insanlarla dolu lastik botlarla yolculuk yaptılar.” (Kosova Sot, 14 Ağustos 2015).

“Bazı durumlarda, rejim değişikliği talep ediliyor. Ne de olsa, devrilmekte olan rejimler genellikle acımasızdır ve savaşmadan geri adım atma ihtimalleri düşüktür. Bu gerçeklik hiçbir yerde Suriye’den daha belirgin olmamıştır. Cumhurbaşkanı Beşar Esad, dar Alevî azınlık ile yıllarca demokratik reform talep edenlere ya da daha az bir mezhepçilik anlayışı ile yönetilmeyi isteyenlere söz hakkı tanımadan acımasız bir diktatörlüğü yönetti. Suriye’nin bugünkü durumunda en büyük suçun Esad rejiminde olduğu kesindir.” (Kosova Sot, 25 Eylül 2015).

Daha önce de tartışıldığı gibi, Suriyeli mülteci krizi temasına oldukça geniş yer veren Kosova Sot gazetesi, gazetenin analiz edildiği Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında yer alan hikâyelerinde nüfus akışının nedenlerine ilişkin yeterli açıklamalara yer vermemiştir. Bu nedenle, mülteci krizinin anlaşılması ve doğru bir biçimde kavranabilmesi yönünde yeterli düzeyde bir katkıda bulunulduğunu söylemek doğru olmayacaktır.

5.6 Suriyeli mülteci krizine getirilen çözüm önerileri

Kriz konusunda neler yapılabileceği hususunda, Kosova Sot, krizi AB politikalarının önerdiği çözümler doğrultusunda ele almış, üç ay boyunca köşe yazarlarının yorumlarıyla birlikte, Avrupa'nın mültecilere ihtiyaç duyduğu argümanı ile AB'nin krize birlikte tepki vermesi gerektiğini düşüncesini savunmuştur.

Grafik - 18: Ağustos, Eylül ve Ekim 2015 tarihlerinde Kosova Sot gazetesinde önerilen çözümler

Kosova Sot gazetesinde üç ay boyunca savunulan en temel çözüm, ortak bir AB yaklaşımının sağlanması gerekliliği olmuştur. Bu çözüm önerisinin gazetede en çok Eylül ayında ön plana çıktığı görülmüştür. Bu aydaki gazetenin toplam dokuz makalesinde bu çözüm önerisine yer verilmiştir. Buna karşın, diğer iki ay olan Ağustos ve Ekim aylarında bu konu bir haber hikâyesinde verilmiştir. Mültecilere daha fazla mali yardım ve destek

sağlanması ihtiyacına odaklanılmış, bunun içinde çözüm olarak AB'nin bu konuda daha fazla sorumluluk alması gerektiğinin altı çizilmiştir. Bu çözüm önerileri çoğunlukla gazetenin yazarları tarafından dile getirilmiştir:

*“Avrupa nüfusu yaşlandığı ve küçüldüğü için kıtanın acilen göçe ihtiyacı var. Oysa Avrupa’da birçok insan göçmenlere şiddetle karşı çıkıyor, çünkü bu aynı zamanda toplumsal değişim anlamına da geliyor. Uzun vadede, politika yapıcılar halklarına ekonomik refahları, yüksek düzeyde bir sosyal güvenlik ve emeklilerin ekonomik açıdan aktif bir şekilde büyüyen bir yük oluşturdukları bir nüfusa sahip olamayacaklarını açıklamak zorunda kalacaklar. Avrupa’nın işgücü büyümeli, bu da Avrupalı’ların göçmenleri tehdit olarak görmeyi bırakıp, onları fırsat olarak görmeye başlaması için sadece bir neden.”***(Kosova Sot, 25 Ağustos, 2015).**

*“İş dünyası liderleri, kendi sektörlerine en çok fayda sağlayacak becerileri ve yetenekleri belirleme, rehberlik ve eğitim programları oluşturma ve çıraklık hizmetleri sunma konusunda yardımcı olabilirler. Yararları açıktır. Avrupa’nın kıyularına gelen mülteciler genellikle genç, iyi eğitilmiş, yetenekli ve hızlı bir şekilde topluma dâhil olmak için istekli. Bunlar yaşlanan nüfuslara ve düşük doğum oranlarına bir panzehirdir ve mültecilerin birçoğu çalışmaya hazır olarak gelmektedir. Kamu sektörü ile işbirliği yaparak, işletmeler ihtiyaç duydukları eğitim ve işleri almalarını sağlamaya yardımcı olabilir. İş dünyası, mültecilere yönelik toplumsal tutumların şekillendirilmesine yardımcı olmada da rol oynamaktadır. Bu özellikle halka açık kuruluşlar için geçerlidir.”***(Kosova Sot, 13 Eylül 2015).**

*“Her şeyden önce Avrupa’nın dış sınırlarını güvenceye almak için mümkün olduğunca çabuk yeni ve etkili bir sistem kurulmalı. Buna iltica taleplerini değerlendirmek için ortak bir prosedür ve mültecilerin AB ülkeleri arasında adil bir şekilde dağıtılması için bir mekanizma da dâhildir. Dahası, eğer AB iç sınırların kaldırılması dâhil, temel değerlerini korumak istiyorsa, Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Doğu Avrupalı komşularını tüm sert ve yumuşak gücüyle dengelemeye odaklanmalıdır. Birleşik bir yaklaşım çok önemli olacak.”***(Kosova Sot, 1 Ekim 2015).**

Yukarıdaki grafikte gösterildiği gibi, Eylül ayında diğer iki aya kıyasla çözüm önerilerine büyük bir yer ayrılmıştır (on beş çözüm önerisi). Genel olarak, Ağustos (dört çözüm önerisi) ve Ekim aylarında (beş çözüm önerisi), Suriyeli mülteci krizinin çözülmesine

ilişkin tartışmalara nispeten daha az yer verilmiştir. Suriyeli mülteci krizi sorununu çözmek için neler yapılabileceği konusunda çok az tartışmaya yer verilmesinin dışında, Kosova Sot gazetesinde Suriyeli mülteci krizi konusunda oldukça olumlu önerilere yer verildiği de gözlenmiştir. Eylül ayında bu yaklaşımın çok sık görülmemiş olmasına rağmen, Ağustos ve Ekim ayları boyunca, çok daha fazla / çeşitli çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Ayrıca, Kosova Sot gazetesinde Suriye'deki mülteci krizinin çözümüne yönelik tartışmalardaki farklılıklar, sözkonusu üç ay boyunca yaptığımız araştırmada daha net ortaya çıkmıştır. Buna göre, Ağustos ve Eylül ayları olmak üzere, mülteci krizi öncelikle, Avrupa devletlerinin almaları zorunda olduğu uluslararası bir sorun olarak nitelendirilmiştir. Bu, mülteci krizine Avrupa içerisinde çözüm bulma eğilimi anlamına gelmektedir. Öte yandan, Ekim ayında yer verilen çözüm önerilerinde, ABD'nin bu krize karşı daha çok sorumluluk alması gerektiği ileri sürülmüştür. Ekim ayı kapsamında yer verilen beş makalenin dört'ünde, aşağıdaki iki örnekte olduğu gibi, ABD politikalarına odaklanmıştır:

“İşte Obama için yükü önemli bir şekilde paylaşmaya dayanan ama aynı zamanda Putin'e rehberlik eden kaldıraç mantığı tarafından yönlendirilen bir fikir. Türkiye-Suriye sınırında güvenli bir sığınak yaratmanın zamanı geldi. Türkler ve Körfez ülkeleri bunu savunmakta ve Avrupalıların da mültecilerin akışını engellemek için buna ihtiyacı var. Avrupa hava kuvvetleri ile katıldığında “uçuşa yasak bölge” fikrini harekete geçirmeyi, Türkiye herhangi bir İslam Devleti örgütü militanının sızmasını önlemek için bölgede devriye görevini yerine getirmeyi, Suudi Arabistan ve Katar ise mülteciler için alt yapıyı finanse etmek ve bölgedeki muhalif güçlerin eğitimi için maddi yardım sağlamayı kabul etmektedir.” (Kosova Sot, 12 Ekim 2015).

“Obama, Suriye krizini çözmeye ilgi duyan tüm müttefik ülkelerle çalışma vaadinde bulunmalıdır. Farklılıkları ne olursa olsun, bu ülkelerin Suriye'ye barış ve istikrar getirme konusundaki istekleri tutarlı bir politika oluşturmak için yeterli ortak zemini sağlayacaktır. ABD, yeni bir Suriye liderliği empoze etmek yerine, bir anayasa taslağı hazırlama ve diğer siyasi düzenlemeleri yapmalarına yardımcı olmak için seçilmiş yerel temsilcilerle bir toplantıya ev sahipliği yapmalıdır. Son olarak, Obama, DAESH'i bitirmek ve yok etmek için benzer kişilerle çalışmaya devam edeceğine söz vermelidir. ABD'nin Suriye'de bir fark yaratmak için kara

kuvvetlerine ihtiyacı yok. İhtiyacı olan şey somut ve dikkate alınan hedefleri ilerleten tutarlı bir politikadır.” (Kosova Sot, 30 Ekim 2015).

Kosova Sot gazetesinde önerilen diğer çözüm seçenekleri arasında, mültecilerin Avrupa'ya gitmek için çıktıkları yolculukları sırasında hayatlarını kaybetmelerini önleyecek ve Suriyeli mültecilerin bölgelerine geri dönmelerini sağlayacak güvenli bir bölgenin oluşturulması fikridir. Yanı sıra, Esad rejiminin dağıtılması ve İtalya ve Yunanistan'da mülteci merkezlerinin oluşturulması önerilenler arasındadır. Yunanistan ve İtalya'da mülteci merkezlerinin kurulmasıyla örneğin parmak izlerinin alınarak kayıt altına alınmaları ve böylece yetkililerin korunmaya ihtiyacı olanları tespit edebilmeleri, yardım ve destek kapsamında önerilmektedir.

Suriyeli mülteci krizine yönelik bu tür öneriler Kosova Sot gazetesinde kendisine daha fazla yer bulmuştur. Daha önce de belirtildiği gibi, bu tür öneriler, kısmen mültecileri destekleyen yazarlar tarafından dile getirilmiştir.

Mültecilerin reddedilmesine yönelik olan tartışmalarda, örneğin göç yolunun kapatılmasıyla ilgili öneriler Kosova Sot gazetesinin herhangi bir haber veya makalesinde rastlanmamıştır. Bu da, mülteci krizinin olumsuz yollardan çözülmesi gereken bir problem olarak ele alınmadığını göstermektedir. Tekrarlama pahasına söz etmek gerekir ki, Suriyeli mülteci krizi, ezici bir şekilde AB içinde çözülmesi gereken bir sorun olarak tartışılmıştır.

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere, Kosova Sot gazetesinde üç aylık dönem boyunca Suriyeli mülteci krizine yönelik çözüm önerileri yeterli düzeyde sunulmamıştır. Gazetede yayınlanan makalelerin çoğunun, söz konusukrize yönelik kapsamlı ve bütüncül bir çözüm önerisine sahip olduğu söylenmek yanlış olacaktır.

6. Değerlendirme ve Sonuç

Bu değerlendirme ve sonuç bölümü, bu örneklem boyunca seçilen üç gazetenin Suriye'deki mülteci kriziyle ilgili yayınladıkları haber ve makalelere ilişkin benzerlikleri ve farklılıkları hakkındaki bulguların kısa bir özetini sunacaktır. Bu yüksek lisans tezinin ana odağı, aşağıda belirtilen şu altı temel soru ve sorun üzerine oturtulmuştur:

1. Anahtar temaları (tekrarlanma sıklığı) nedir?
2. Suriye halkını tanımlamak için hangi terimler kullanılmaktadır?
3. Haberlerde hangi tür kaynaklar kullanılmaktadır ve kullanılan dil nasıldır?

4. Fotoğraflar ve görseller nasıl sunulmuştur?
5. Suriyeli mültecilerin artışı hangi nedenlere göre açıklanmaktadır?
6. Mülteci sorununa ilişkin getirilen çözüm önerileri nelerdir?

Buradan hareketle 01.08.2015 - 31.10.2015 tarihleri arasında Kosova’da yayınlanan “Koha Ditore”, “Zëri”ve “Kosova Sot”gazetelerinde “Suriyeli Mülteci Krizi” konusunu kapsayan haber ve makalelere ilişkin yürütülen nitel ve nicel analizlere dayanarak şu sonuçlara varılmıştır:

Anahtar temalar

Üç gazetede ele alınan temalar, içeriğe, haberin miktarına, sunulan alana, makalelerin niteliğine ve diğer bazı farklılık ve benzerliklere dayanılarak analiz edilmiştir.

Buna göre, Koha Ditore’nin, Suriyeli mülteci krizine ilişkin daha geniş bir konu çeşitliliğine sahip olduğu tespit edilmiştir. Konuya ilişkin en geniş boyutlardaki haberlerin yapılması, diğer iki gazeteyle kıyaslandığında olumludur. Bu noktada Koha Ditore’nin, Suriyeli mülteci krizinin etkin bir biçimde ele alınması noktasında ilerde olduğu söylenebilir. Kosova Sot ve Zëri gazetelerinin mülteci sorununa ilişkin içerik ve kapsamı, Koha Ditore ile karşılaştırıldığında daha zayıf bir görünüme sahiptir. Kosova Sot gazetesi mülteci krizine ilişkin olarak kapsamına dikkat etmiş, ancak Koha Ditore’de olduğu kadar, konunun bütüncül ele alınması dar kalmıştır. Gazetede konuya ölçek bakımında ayrılan yer küçük olmuştur. Kosova Sot gazetesi, mülteci krizini sürekli takip etmiş olmasına rağmen, gazetede yer verilen makalelerin birçoğu, Koha Ditore gazetesindeki yazılarda olduğunun aksine, yeterince ayrıntılandırılmamıştır. Kosova Sot’ta yer alan makalelerin ağırlığı kısa ve bilgilendirici makalelerden oluşmaktadır. Zëri gazetesinde de mülteci krizine ayrılan alan daha dar kapsamlı olmuş, gazetede yer verilen makale ve haber hikâyeleri oldukça kısa ve çok az bilgi içeren nitelikte olmuştur.

Makalelerin niteliği ile ilgili olarak üç gazetede farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre, Koha Ditore gazetesi hem bilgilendirici, hem de analitik ve yorum içeren makalelere yer vererek, daha dengeleyici bir yayın çizgisi izlemiştir. Buna karşın, Kosova Sot, sadece fikir yazıları çerçevesinde daha çok analitik makalelere yer vermiştir. Zëri gazetesi ise konuya ilişkin yayınlanan haberlere rağmen, mülteci krizini üst yapının çözmesi gerektiği bir noktadan hareket etmiş ve daha çok politik konularda yayın yapmıştır. Zëri’de yayınlanan makalelerin ve haberlerin kısa ve bilgilendirici olmasına karşın, konu yeteri

düzeyde geniş bir bakış açısıyla ele alınmamıştır. Bu açıdan gazetenin mülteci krizine ilişkin genel yayın politikasının kapsamının dar kaldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Üç gazete arasındaki farklar mülteci krizinin ele alınış biçimi ile de göstermiştir kendini. Her üç gazetenin kapsamında insani konulara, insan haklarına vb. yer verilmesine karşına, bu, söz konusu gazetelerin bazılarında ya da yoğun ya da daha yüzeysel olmuştur.

Koha Ditore, diğer iki gazeteyle kıyaslandığında, insani temaları ve genel anlamıyla insan haklarını daha fazla kapsamına almıştır. Bu konuda öncü bir rol oynamıştır. Bu temaya daha fazla yer vermenin yanı sıra, Koha Ditore, insani temaları diğer iki gazetede görülmeyen açılardan ele almıştır. Buradan hareketle, sunulan makale ve haberlerde mültecilerin yaşadıkları zorluklar ve sıkıntılar hakkında bilgi sunulmasının yanında, Koha Ditore, ev sahibi ülkelerdeki mültecilerin başarılı öykülerine, mültecilerin bu ülkelerdeki toplumsal hayata nasıl adaptasyon sağlayabildiklerine (entegrasyon), mültecilerin yeni işlerde nasıl başarılı olduklarına dair makaleler ve haberler de yayınlamıştır. Kosova Sot ve Zëri gazetelerinde, Koha Ditore gazetesindeki kapsamdan farklı olarak, mülteci hikâyelerine daha az önem verildiği görülmüştür. Bu nedenle, Kosova Sot ve Zëri gazetelerinde insani unsurlar daha çok mültecilerin Avrupa'ya yapmış oldukları yolculuklar sırasında yaşadıkları zorluklar ve sıkıntılara odaklanırken, her iki gazetede de insani temalar bakımından mültecilerin başarı hikâyelerine yeterli alan ayrılmamıştır.

Öte yandan, üç gazetenin çoğu makalesi, AB ülkeleri arasındaki AB sınır kontrollerinin sorumluluğu konusundaki anlaşmazlıklara ilişkin politik tartışmaları neredeyse aynı açıdan ele almaktadır. Gazetelerde yer verilen makale ve haberlerin bazılarında ise mültecilere insani yardımın kimin tarafından yapılacağı konusunda, devletlerarasında varolan ve süregelen anlaşmazlıklara ilişkin tartışmalar yürütüldüğü görülmektedir.

Suriye'den göç eden Suriye halkını tanımlamak için kullanılan terimler

Üç gazetede de Suriye'den göç eden insanları tanımlamak için kullanılan term genel olarak “mülteci” terimi olmuştur. Bu terim en çok gazeteciler tarafından ve bazen de STK'lar, politikacılar ve mültecileri destekleyen uluslararası kuruluşlar tarafından kullanılmıştır. Koha Ditore gazetesini analiz edildiği üç ay boyunca, Suriye'den kaçan insanları tanımlamak için en çok “mülteci” terimini kullanmıştır. Bu durum gazetenin üç ay boyunca yayınladığı ilgili haberlerin ve makalelerin tümünde açıkça görülmektedir.

Bununla birlikte, Kosova Sot ve Zëri gazetelerinde de “mülteci” kavramının büyük oranda kullanıldığı görülmüştür. Mülteci terimini en çok kullanan gazete olan Koha Ditore’den farklı olarak, diğer iki gazetede “göçmen” ve “geçici göçmen” terimlerinin birbirlerinin yerine kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca, Suriye’den göç eden insanlara yönelik “yasadıışı”, “talihsiz” ve “saldırgan mülteciler” gibi olumsuz çağrışımlara sahip etiketlerin Kosova Sot ve Zeri gazetelerinde tarafından kullanıldığı de tespit edilmiştir. Buna karşın, Suriye’den göç eden mültecilere yönelik olumsuz çağrışımlara sahip etiketlere yer vermeyen Koha Ditore gazetesinde, mülteciler için “yasadıışı” veya yukarıda belirtilenler gibi diğer olumsuz terimlerin kullanılmaması, Suriye’den göç eden insanlar açısından bu gazetenin sahip olduğu olumlu bir özellik olarak değerlendirilmiştir.

Kullanılan kaynaklar

Yapılan araştırmada her üç gazetede yer verilen en belirgin kaynakların politikacılar ve uluslararası diplomatlar olduğu görülmüştür. Koha Ditore, Kosova Sot ve Zëri gazetelerinde büyük oranda temsil edilen bu kaynakların, üç ay boyunca gazetelerde çok fazla ağırlığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda gazeteler arasında bir başka ortak nokta ise, gazetelerde kullanılan kaynaklar arasında yerel kaynaklara pek fazla yer verilmemiş olmasıdır. Dolayısıyla, gazetelerde yer verilen yerel kaynakların sayısı gazetelerde kullanılan kaynaklar arasında oldukça düşük bir orana sahiptir. Üç gazete arasındaki benzerlik alanlarından biri de, gazetede mülteci krizine ilişkin yorumlara çok fazla yer verilmiş olmasıdır. Kosova Sot gazetesinde yorum, biraz daha belirgin olmakla birlikte, Koha Ditore ve Zëri gazetelerinde de yorumlara büyük oranda yer verilmiştir.

Üç gazetenin kapsamını farklı kılan şey, gazetede haber ve yorumlarda kullanılan kaynakların çeşitliliği olmuştur. Makale ve haberlerde kullanılan kaynakların çeşitliliği ile ayırt edilen Koha Ditore gazetesinde Suriyeli mülteci krizine ilişkin yapılan yorum ve haberlerde, genel olarak bir makalede beş ya da daha fazla kaynağa yer verildiği görülmüştür. Bu oldukça olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Diğer iki gazetede haber kaynaklarına çok daha az yer verilirken, yayınlanan makalelerde veya haberlerde en fazla iki ya da üç kaynağa, bazen de sadece tek bir kaynağa yer verildiği görülmüştür.

Koha Ditore gazetesinde kullanılan geniş yelpazedeki kaynaklar, bu gazetenin diğer iki gazeteden farklılaşmasına neden olmuştur. Diğer iki gazeteyle kıyasla, bu gazetede mülteci, STK’lar, BMMYK, BM, UNICEF, Uluslararası Af Örgütü ve Kızıl Haç gibi diğer kaynaklara da yer verildiği görülmüştür. Ancak diğer iki gazetenin kapsamında bu

kaynaklara yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu açıdan Kosova Sot ve Zëri gazetelerinin kaynak kullanımında ve kaynak çeşitliliğinde oldukça kısır bir noktada durduklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

Gazetede kullanılan fotoğraflarda vurgulanan temalar

Koha Ditore, Zëri ve Kosova Sot gazetelerinde Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında Suriye mülteci kriziyle ilgili olaylara ilişkin yayınlanan makale, haber ve yorumlarda kullanılan fotoğraflarda farklı temaların vurgulandığı tespit edilmiştir. Bu üç gazetede kullanılan fotoğraflarda vurgulanan temalar, gazetelerin aralarındaki farklılık ve benzerlikleri açığa çıkartmıştır.

Üç gazetede kullanılan fotoğraflardaki ortak nokta, mültecilerin çeşitli sınırlarda çekilmiş fotoğrafları olmuştur. Fotoğraflarda en çok kullanılan bir başka tema ise mültecilerin yaşamış oldukları sıkıntı ve zorlukların gösterilmesine ilişkin olanlardır. Bu tema çoğunlukla çocukların fotoğrafları kullanılarak anlatılmıştır. Çocukların fotoğrafları, genel olarak mültecilerin masumiyetini tasvir etmek için kullanılmıştır. Koha Ditore, Zëri ve Kosova Sot gazetelerinde kullanılan çocuk fotoğrafları genel olarak mültecilerin içinde buldukları zor koşulları tasvir etmek için kullanılmıştır. Bu bakımdan çocuklara diğer insanların arasında öne çıkan nesnelere olarak yer verildiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Çocukların fotoğrafları yukarıda analiz kısmında belirtildiği gibi, iyi ve olumlu haberleri öne çıkartmak içinde kullanılabilir, ancak Zëri ve Kosova Sot gazetelerinde mültecilerin yaşadıkları zorluk ve sıkıntıların vurgulanması, öne çıkartılması, yalnızca bu fotoğraflar aracılığıyla yapılmıştır. Çocukların fotoğraflarını olumlu açıdan kullanmayan Zëri ve Kosova Sot gazetelerinin aksine, Koha Ditore gazetesinde çocuk fotoğrafları mültecilerin içinde buldukları zor koşulları anlatmak için kullanılmış olsa da, sınırda veya diğer yerlerde gülen çocuk fotoğraflarına yer verilmesi, genel olarak insanlığın moral değerleri açısından pozitif bir yaklaşım olmuştur.

Üç gazetede kullanılan fotoğraflarda ortak olarak vurgulanan bir başka noktaysa, mültecilerin yaşamış oldukları zorluk ve sıkıntıların yansıtıldığı fotoğraflar olmuştur. Bu tema genellikle mültecilerin yapmış oldukları yolculukların fotoğrafları kullanılarak vurgulanmıştır.

Fotoğraflarda gösterilen bu temaların yanı sıra, Eylül ayında meydana gelen önemli olan bir olaydan söz etmek gerekir. Bütün dünyada infial yaratan ve fotoğrafları herkesi şok

eden bu olay daha iyi bir yaşam için ailesiyle birlikte Suriye'den kaçırmaya çalışırken 3 Eylül 2015 tarihinde trajik biçimde denizde boğularak ölen 3 yaşındaki Suriyeli çocuk Aylan Kurdî olayıdır. Koha Ditore ve Kosova Sot gazetelerinde bu olayla ilgili fotoğraflar yayınlanırken, Zëri gazetesinde bu olaya ilişkin hiçbir fotoğraf yayınlanmamıştır. Bu olaya ilişkin Koha Ditore ve Kosova Sot gazetelerinde yayınlanan fotoğraf, Aylan çocuğun başının kendisini taşıyan Türk Sahil Güvenlik Jandarma subayının arkasına saklanmış olduğu fotoğraftır.

Nüfus akışına ilişkin açıklamalar

Kosova'nın bu üç gazetesinde nüfus akışının nedenlerine ilişkin varolan yaklaşım ortaktır. Mültecilerin çatışma ve savaştan kaçması ve güvenli yerlerde bulunma ihtiyaçları nüfus akışının en belirleyici nedeni olarak gösterilmiştir. Ezici bir şekilde herüç gazetede, mülteci akışının nedeni olarak, Ortadoğu'daki -ve diğer mültecilerin geldikleri ülkelerdeki- savaşlar, çatışmalar, kaos, siyasi ve ekonomik istikrarsızlık gösterilmiştir.

Öte yandan, Koha Ditore gazetesi nüfus akışının dinamiklerine nispeten daha bütünsel ve büyük oranda vurgu yaparken, Kosova Sot ve Zëri gazetelerinde nüfusun akışına etki eden faktörlere rutin ve yüzeysel bir şekilde değinilmiştir. Koha Ditore gazetesinde Suriyeli mülteci akışının nedeni olarak farklı açıklamalara da yer verilmiştir. Bu nedenler: insanların Suriye'de yapılan acımasız savaştan, baskıcı rejimden ve/ya IŞİD vahşetinden kaçmasıdır. Kosova Sot ve Zëri gazetelerinde, mülteci akışının nedeni olarak çatışma ve savaş açıklamalarının daha nadir yapılmasına karşın, Koha Ditore gazetesinde yayınlanan haber ve makalelerde, baskıcı rejim ve IŞİD vahşetinin çok önemli iki itici faktör olduğu belirtilmiştir. Kosova Sot gazetesinin de, yayınlanan haber ve makalelerinde yer yer aynı bakış açısını öne çıkarttığı görülmüştür. Ancak bu bakış açısına, gazetenin sadece iki içeriğinde rastlandığını da söylemek gerekir. Zëri gazetesinde ise Suriye nüfusunun göçüne ilişkin yapılan açıklamalarda temel olarak iki neden gösterilmiştir. Gazetede en büyük nedenin çatışma ve savaş olduğunun belirtilmesine karşın, bu, yayınlanan sadece bir makalede belirtilmiştir. Zëri gazetesinde nüfus akışının asıl nedeni olarak gösterilen, Batı'nın başarısızlığının buna neden olduğudur.

Suriyeli mülteci krizi için ileri sürülen çözüm önerilerine ilişkin tartışmalar

Mülteci krizine nasıl yanıt verileceği konusunda, Koha Ditore, Zëri ve Kosova Sot gazetelerinde en yaygın olarak savunulan çözüm, ortak bir AB yaklaşımının

oluşturulması çağrısı olmuştur. Buna göre, bu üç gazetede genel olarak krize çözüm bulabilmek için, AB ülkelerinin mültecileri paylaşma ve mültecilere daha fazla mali destek sağlanması konusunda getirdikleri önerilerdir. Ortak bir AB yaklaşımının sağlanması gerektiği, her üç gazetenin defaatle savunduğu konu olmuştur.

Bununla beraber, gazeteler arasında, Suriyeli mülteci krizini çözme konusundaki tartışmalara yönelik farklılıkların olduğunu da belirtmemiz gerekir. Üç gazetenin ileri sürdükleri çözümleri ağırlıklı olarak dile getirdikleri yer makaleler olmuştur. Makalelerin hacmi bu noktada önemli bir göstergedir. Koha Ditore gazetesinde ileri sürülen çözüm önerilerine daha fazla ve daha sık yer verilirken, Kosova Sot gazetesinde çözüm önerilerine ve ilgili tartışmalara az miktarda yer verilmiştir. Krize yönelik çözüm önerilerine en az yer ayıran gazete Zëri olmuştur. Araştırmada analiz bölümlerinde de belirtildiği gibi, Zëri gazetesinde krize yönelik çözüm önerilerinin bir çeşitliliği olmasına karşın, gazetede mülteci krizi ele alınırken yayınlanan makale ve haberler analitik ve bütüncül olmaktan çok, çoğunlukla bilgilendirici ve bu anlamda dar kalmıştır.

Buna ek olarak, mültecilerin Suriye'den Avrupa'ya neden kaçtıklarını açıklamak için "savaş/çatışma"nın ana nedenlerden biri olarak gösterilmesine rağmen, gazetelerde bu soruna yönelik çok az çözüm önerisi dile getirilmiştir. Koha Ditore'de krizin çözümünün Esad'ın istifasını gerektirdiği ve İslam Devleti örgütünün yok edilmesi gerektiği savı öne sürülürken, Zëri gazetesinde krizin sona erdirilmesi için baskıcı rejimin yok edilmesi gerektiği yalnızca iki makalede ileri sürülmüştür. Zëri'de yayınlanan içeriklerin hiçbirinde IŞİD vahşetinin sonlandırılması, yani IŞİD'in yok edilmesi gerektiğine dair bir şey söylenmemiştir. Kosova Sot gazetesinde ise bu gibi tartışma ve çözüm önerilerine hiç yer verilmemiştir.

Üç gazetenin bazı haber hikâyelerinde mültecilerin insan tacirleriyle yaşadıkları olaylara vurgu yapılmasına karşın, sadece Zëri gazetesi bu sorunun çözümü hakkında bir tartışmaya yer verilmemiştir. Koha Ditore ve Kosova Sot gazeteleri ise bu konunun çözünü için herhangi bir öneride bulunmamıştır.

Üç gazete arasında Suriyeli mülteci krizinin çözümüne ilişkin tartışmalar açısından tespit edilen bir başka farklılık, bu gazetelerin krizi çözmek için sorumluluk atfettikleri, diğer bir deyişle işaret ettikleri devletler nezdinde ortaya çıkmıştır. Üç gazetede de Avrupa devletlerinin ve özelinde AB'nin bu krize yönelmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ne var ki, her üç gazetede de krize çözüm olarak farklı devletler işaret edilmiştir.

Kosova Sot gazetesinde Ağustos ve Eylül aylarında mülteci krizi, öncelikle AB ve Avrupa devletlerininle almak zorunda olduğu uluslararası bir sorun olarak değerlendirmiştir. Önerilen çözüm ise krizin Avrupa içerisinde çözülmesi gerektiği olmuştur. Ekim ayı kapsamında ABD'nin bu krize karşı sorumluluk alması gerektiği vurgulanmıştır. Ekim ayında yer verilen beş argümandan dört'ü, ABD'nin krize yönelik politikalarının tartışılması olmuştur. Koha Ditore gazetesinde de sunulan çözümlerin çoğunda belirtilen ana nedenden ayrı olarak, bu krizi sona erdirmek için bir Rus-ABD işbirliğine ihtiyaç duyulduğunun ileri sürmesidir. Birkaç makalede ise ABD'nin daha fazla mülteci kabul etmesi gerektiği belirtilmiştir. Koha Ditore ve Kosova Sot gazetelerinde de, birkaç makalede ABD'nin krizin çözümüne yönelik yardım etmesi gerektiği ileri sürülmüştür. Zëri gazetesinde ise, krize karşı geliştirilen çözüm önerilerinde en göze çarpan nokta, mültecilere barınak ve güvenli yerler sağlanması hususunda Kosova devletine önemli görevlerin düştüğünün belirtilmiş olmasıdır.

Krize yönelik gazeteler tarafından ileri sürülen çözüm önerileri açısından ortaya çıkan bir başka ayrım ise, olumsuz çözümlere yönelik olmuştur. Söz konusu olumsuz çözümlere Zëri gazetesinde yalnızca iki makalede rastlanmıştır. Buna göre, çözümlerden biri, İngiltere'ye gelen mülteci ve göçmen sayısının azaltılması, diğeri de mülteciler için sınırların kapatılması yönünde yapılan çağrı olmuştur. Mültecilere karşı geliştirilmesi gerektiği ileri sürülen bu çözümlerden birisi bir köşe yazarı tarafından, diğeri ise bir siyasetçi tarafından öne sürülmüştür. Buna karşın, Koha Ditore ve Kosova Sot gazetelerinde mültecilerin kabul edilmemesi veya göç yollarının kapatılması gibi olumsuz çözüm ve çağrılara yer verilmemiştir. Tam aksine bu iki gazete, Suriyeli mülteci krizi olabildiğince olumlu bir yaklaşımla ele almıştır. Bu da, Zëri gazetesinde olduğu gibi, mülteci krizinin önlem alınması gereken bir "problem" olarak ele alınmadığının bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Üç ay boyunca bu gazetelerde yayımlanan haber ve makalelerde Suriyeli mülteci krizi ulusal bir sorun olarak değil, uluslararası ve hatta yer yer de uluslar ötesi bir sorun olarak ele alınmıştır. Daha özelinde AB'nin ele almak zorunda olduğu bir sorun olarak değerlendirilmiştir. Gerçek şu ki -ki her üç gazetede sorun bu şekilde konulmuştur- bu sorun, Balkanlar ülkelerinden çok bir bütün olarak ve bütünüyle Avrupa'yı etkileyen bir sorun olarak tanımlanmıştır. Haklı olarak, bu kriz öncelikle AB içinde ve birlikte çözülecek bir sorun olarak sunulmuştur.

Medya, geniş kitleleri olayın nedenleri ve sonuçları hakkında bilgilendirmek için kilit bir rol oynamaktadır. Çağdaş toplumlarda medya, halkın doğrudan katılmadığı, tanık olmadığı olaylarda neler olup bittiğine dair bilgi kaynağını oluşturmaktadır. Medyanın yayımlandığı haberler kamuoyunda mültecilere dair önemli ve büyük bir etki yaratmaktadır. Bundan dolayı medyanın haberciliği önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle bu sonuç bölümünde Suriyeli mülteci krizi ile ilgili; haberlerin ana temaları, terimlerin kullanımı, kaynakların dağılımı, fotoğraflar veya görsellerin kullanımı, nüfus akışına ilişkin açıklamalar ve nasıl yanıt verileceği ve böylece nasıl habercilik yapılması gerektiğine dair öneriler bu altı tane sorunun üzerinde oluşturulacak.

Bundan yola çıkarak ilk üç gazete (Koha Ditore, Zeri ve Kosova Sot); mültecilerin maruz kaldıkları zorlu yaşam koşulları, AB ülkelerine uzanan yolculuklar ve aynı zamanda başarı öykülerine, mültecilerin farklı ülkelerdeki toplumsal hayata nasıl adaptasyon sağlayabildiklerine ya da yeni işlerde nasıl başarılı olduklarına dair daha fazla haber ve makale yayınlamalıydılar. Öte yandan, Suriye halkına yönelik haberlerin yapılması sırasında hangi terimlerin kullanıldığı önem arz etmektedir. Hangi terim veya kelimelerin Suriyeliler ile ilgili kullanıldığı önemlidir, çünkü bu mültecilere uluslararası hukuk dolayısıyla sağlanan korumayı göstermektedir. Mesela “yaşadışı” “talihsiz” ve “saldırgan mülteciler” gibi olumsuz çağrışımlara sahip etiketlerin Kosova, Sot ve Zeri gazetelerinden tarafından kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca bu üç gazete, Suriyeli mültecilerin Balkanlara transit olarak geçici yolculuklarına dair daha fazla açıklama ya da haber yayınlamalıydılar.

Daha ziyade, Kosova'nın bu üç gazetede kullanılan fotoğraflarda vurgulanan temaları çoğunlukla çocukların fotoğrafları kullanılarak anlatılmıştır. Ancak çocukların fotoğrafları genel olarak mültecilerin masumiyetini tasvir etmek için kullanılmış, tam olarak mültecilerin içinde buldukları zor koşulları tasvir etmek için yayınlanmıştır. Fakat çocukların fotoğrafları iyi ve olumlu haberleri öne çıkartmak içinde kullanılabilirlerdi, mesela gülen çocuk fotoğraflarına yer verilmesi genel olarak insanlığın moral değerleri açısından pozitif bir yaklaşım olabilir. Ancak Zeri ve Kosova Sot gazetelerinde bu açıdan olumlu fotoğraflar üç ay boyunca hiç kullanılmamıştır. Olumlu fotoğrafların kullanılması mültecilere karşı oluşan yargının değişmesi açısından etkili olabilir.

Mülteci akışının nasıl açıklandığı veya sunulduğu önemli bir rol oynamaktadır, çünkü konu açısından ilgili açıklamalar mülteci krizinin daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına

katkıda sağlamaktadır. Bu durum, krizle ilgili farkındalığın artmasına etkide bulunabilir. Bu açıdan, ahsedilen üç gazetede mülteci akışının nedenlerine daha fazla yer vermeliydi. Bahsedilen bu üç gazetede mültecilere dair alınacak önlem ve çözümlere gerektiği kadar yer verilmemiştir. Mültecilerin kaçakçılığına alet edilmesine ile ilgili konularla birlikte yukarıda anlatılan sorunlara ek olarak bununla ilgili de üç boyunca yapılan analiz de yeterli kadar haberlere rastlanmamıştır. Mülteci sorununun kamuoyu nezdinde daha iyi anlaşılması ve çözümler üretmesi noktasında, konu ile ilgili daha çok haberin ve makalenin yayımlanması gerekmektedir.

Diğer taraftan, gelecekte yapılacak araştırmalar için, Kosova'nın bu üç önde gelen bğazetesi üzerine yapılan analizlerin daha geniş bir zaman aralığına odaklanması, araştırma sürecinin ortaya çıkartacağı veri ve bilgileri daha da ilginç kılacaktır. Örneğin, bu üç gazetenin içerik çözümlmelerine yönelik kapsamları 2015 ve 2016 dönemi için yapılabilir. Ayrıca araştırmaya diğer bazı Balkan ülkelerinde yayımlanan gazeteler de dâhil edilebilir, ya da haber okuyucuların bu mülteci haberlerini nasıl yorumladıkları üzerinde durulabilir. Suriyeli mülteci krizine ilişkin bu gazetelerde yayımlanan makale ve haberler analiz edilerek yine ilginç bir karşılaştırma yapılabilir. Bu tezde yapılmaya çalışıldığı gibi, gazeteler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulabilir. Böylelikle Balkanlar'daki farklı gazetelerin Suriyeli mülteci krizi konusuna ne denli önem verdikleri, konuya nasıl yaklaştıkları, yayın politikaları ve bir bütün olarak evrensel insan hakları konusunda nerede oldukları tespit edilebilir.

ÖZET:

Suriye'deki mülteci krizi “günümüzün en büyük insani felaketi” olarak adlandırılmaktadır. Suriye'de iç savaşa bağlı olarak yıllardır sürmekte olan şiddetten dolayı birçok insan ülkelerini terketmek zorunda kalmış, çaresizlik içinde binlerce mülteci ve göçmen Avrupa ülkelerine ulaşabilmekiçin ölümü göze almıştır. Birçoğu bu umutsuz yolculukta hayatlarını kaybetmiştir.

Savaş ve yoksulluktan etkilenen ülkelerden özellikle Ortadoğu, Afrika ve benzeri coğrafyalardan gelen mülteci ve sığınmacıların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Avrupa ülkelerinin birçoğu binlerce mülteci ve sığınmacının akınına uğramaktadır.

Savaş ve yoksulluktan kaynaklı olarak meydana gelen büyük göç hareketleri tarihsel ve güncel anlamıyla dünya toplumları üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaya devam etmektedir. 21. yüzyılda yeniden görülmeye başlayan büyük nüfus hareketlenmeleri dünya medyasının da önemli gündemleri arasında yer almaktadır. Medya, geniş kitleleri olayın nedenleri ve sonuçları hakkında bilgilendirmek için kilit bir rol oynamaktadır. Çağdaş toplumlarda medya, halkın doğrudan katılmadığı, tanık olmadığı olaylarda neler olup bittiğine dair bilgi kaynağını oluşturmaktadır. Bu yönüyle medya ve kitle iletişim araçları, dünya gündemlerini ve tartışmalarını belirleyen bir güce sahiptir. Medya, geniş kitlelerin dünyayı algılama ve bu dünya içerisindeki yerlerini kavrayabilmelerinde reddedilemeyecek bir bilgi havuzunu oluşturur.

Dünyada gerçekleşen olayların önemi ve bu olayların yansıtılması için yazılı basının rolü göz önüne alındığında, bu yüksek lisans tezinde yapılan çalışma “Suriyeli Mülteci Krizinin” yansıtılması üzerinden Kosova’daki üç basılı gazetenin analiz edilmesine odaklanmaktadır. Buradaki amaç, konuyu haberleştirme tarzları üzerinden Kosova’daki üç basılı gazete arasındaki farkların ve benzerliklerin neler olduğunu tespit etmektir. Farklılıkların ve benzerliklerin neler olduğunun yanı sıra, aynı üç gazetenin üç ay boyunca (Ağustos, Eylül, Ekim - 2015) haberleri nasıl yansıttıklarına da bu tezde yer verilmiştir. Bu çalışma için seçilen gazeteler: KohaDitore, Zeri ve Kosova Sot olmuştur. Tezde nitel ve nicel metin çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır.

ABSTRACT:

The Syrian refugee crisis has been called “the most urgent humanitarian disaster of our time”. Since violence broke out in Syria, so much people have abandoned their country, thus, a large number of refugees and migrants died in desperate attempts to reach European countries, mostly they died into unsafe boats, cramped over crowded. Hence, the number of refugees and asylum seekers increased significantly in European countries

to seek asylum, mainly originating from countries affected by war and poverty, particularly in the Middle East, Africa and some other countries.

Therefore, coverage of this occurrence is and still continues to have an impact on society. The relevance of this occurrence was with a great interest from the wider public, so media agendas undoubtedly had and have to continue to play a key role in informing the public about the consequences of this occurrence. In contemporary society, the media amount the main source of information about what is happening in the world and in-between events in which the public cannot participate directly. Furthermore, mass-media can define agendas and framework debates. They provide information that citizens use to understand their world and place within it.

Therefore, given the importance of this occurrence and the important of the print media for covering this occurrence, in this master thesis my work focused on analyzing the reporting of three print media in Kosovo, toward the coverage for “Syrian Refugee Crisis”, the purpose was to determine the differences and similarities between these three press media in Kosovo toward reporting this theme. Moreover, besides the differences and similarities, among the three newspapers, in this thesis I have also given space for the coverage of the newspapers in particular, over the differences and similarities during the three months. The selected newspapers for this study were: Koha Ditore, Zeri and Kosova Sot. Moreover, the method used during this thesis was qualitative, as well; it was also given space to quantitative method.

KAYNAKLAR

- Christopher Phillips, The Battle for Syria: International Rivalry in the New Middle East, New Heaven: Yale University press, 2016
- ILAC Rule of Law Assessment Report, Syria 2017
<http://www.ilacnet.org/wp-content/uploads/2017/04/Syria2017.pdf>

- Syria: History, The Civil War and Peace Prospects Hafez Ullah Khan and Waseem Khan, Journal of Political Studies, Vol. 24, Issue - 2, 2017, 587:601
https://www.researchgate.net/publication/322315808_Syria_History_The_Civil_War_and_Peace_Prospects
- Bu tezde kullanılan ilk resmin kaynağı “Syriye de kim kiminle savaşıyor, Dawn”
<https://www.dawn.com/news/1280157>
- Amnesty International- Syria’s refugee crisis in numbers
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/02/syrias-refugee-crisis-in-numbers/>
- Barbara Giovanna Bello- A LOOK AT THE “REFUGEE CRİSİS” ACROSS EUROPE: CHALLENGES, DEBATES AND PROGECTS Pool of the European Youth Researchers and Law Department “Cesare Beccaria” - Section of Philosophy and Sociology of Law (University of Milano)
- Human Rights Watch-Europe’s Refugee Crisis: An Agenda for Action, United States of America, December 2015
https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/europes_refugee_crisis_an_agenda_for_action_high_res.pdf
- Source of the first figure used in this thesis“ Frontex and IOM”
<https://www.esiweb.org/pdf/ESI%20-%20The%20refugee%20crisis%20through%20statistics%20-%2030%20Jan%202017.pdf>
- United Nations High Commissioner for Refugees-Refugee Protection and International Migration in the Western Balkans. Suggestions for a Comprehensive Regional Approach
<http://www.unhcr.org/531d88ee9.pdf>
- Frontex-Risk Analysis for 2016
https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annula_Risk_Analysis_2016.pdf
- Source of the first picture used in this thesis: FRONTEX website
<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-balkan-route/>
- Source of the second figure used in this thesis: Frontex
file:///C:/Users/Enkela/Desktop/Annula_Risk_Analysis_2016.pdf
- Serbos, Sotiris & Ilievski, Zoran. (2016). BALKAN HUMAN CORRIDOR Essays on the Refugee and Migrant Crisis from Scholars and Opinion Leaders in Southeast Europe.

- Velina Lilyanova, (2016). The Western Balkans Frontline of the migrant crisis, European Parliament, January
https://emnbelgium.be/sites/default/files/publications/the_western_balkans_-_frontline_of_the_migrant_crisis.pdf
- Zoran Ćlievski and Sotiris Serbos, (2016). EU perceptions of the crisis and their impact on relations between Greece, Macedonia and other Balkan states
https://www.researchgate.net/publication/329488597_EU_perceptions_of_the_Migrant_Crisis_and_their_Impact_on_Relations_between_Greece_Macedonia_and_other_Balkan_states
- Hsiu-Fang Hsieh, & Sarah E. Shannon, Three Approaches to Qualitative Content Analysis: QUALITATIVE HEALTH RESEARCH. Vol. 15 No.9, November 2005.
https://www.researchgate.net/publication/7561647_Three_Approaches_to_Qualitative_Content_Analysis
- Jim Macnamara, (2005) Media Content Analysis: Its uses: Benefits and Best Practice Methodology, Asia- Pacific Public Relations Journal
https://www.researchgate.net/publication/267387325_Media_Content_Analysis_Its_Uses_Benefits_and_Best_Practice_Methodology
- Adrian Edwards, UNHCR viewpoint: ‘Refugee’ or ‘migrant’ Which is right?, 2016
<https://www.unhcr.org/news/latest/2016/7/55df0e556/unhcr-viewpoint-refugee-migrant-right.html>
- Susan D. Moeller, Compassion Fatigue: How the Media Sell Disease, Famine, War and Death, 1 edition, New York: Routledge, 1999
<http://theeye.eu/public/concen.org/Criticism%20of%20the%20Western%20Civilization%20%20Collection%2029%20%28Media%20Deception%2C%20Spin%2C%20Control%29/Moeller%20%20Compassion%20Fatigue%3B%20How%20the%20Media%20Sell%20Disease%2C%20Famine%2C%20War%2C%20and%20Death%20%281999%29.pdf>
- Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries, p.76, December, 2015
<https://www.unhcr.org/56bb369c9.pdf>
- Publishing in Yugoslavia's Successor States, Michael Biggins and Janet Crayne. Binghamton, N.Y: Haworth Press, 2000.
- A Hierarchy of Innocence: “The Media’s Use of Children in the Telling of International News” The Harvard International Journal of Press/Politics 7, no.1 (January 1, 2002); 36-56

- Yazgan, Pinar & Eroglu Utku, Deniz & Sirkeci, Ibrahim. (2015). Editorial: Syrian crisis and migration. Migration Letters. 12. 181-192.
https://www.researchgate.net/publication/316859325_Editorial_Syrian_crisis_and_migration
- Besa Luci, (2008) KOSOVO'S DEVELOPING FREE PRESS
<https://mospace.umsystem.edu/xmlui/bitstream/handle/10355/5741/research.pdf?sequence=3>
- Missouri Group, (2010) Reporting and Writing News, BEDFORD/SST. MARTIN'S, Boston and New York.

